

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE!

**Pošlite podnety na
zmenu stavovských
predpisov – viac na s. 6**

**Vyporiadanie
pozemkov
neznámych
vlastníkov**

**Zodpovednosť
medzinárodných
organizácií s ohľadom
na Návrh článkov Komisie
pre medzinárodné právo**

**Účinky dohody
o vyporiadaní
bezpodielového
spoluvlastníctva
manželov
k nehnuteľnostiam**

**Kompetenčný
konflikt obecného
zastupiteľstva
a starostu obce
pri nakladaní
s majetkom obce**

***Nemo tenetur
se ipsum accusare*
z európskeho pohľadu**

**Obchodovanie
s ľuďmi**

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 14. 7. 2020

Uzávierka redakčnej časti: 7. 8. 2020

Toto číslo vyšlo 21. 8. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 7-8/2020

Obsah

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Slovenská advokátska komora dokáže efektívne vykonávať disciplinárnu pôsobnosť
JUDr. Zuzana Čížová

DISKUSIA

- 8 Urážlivý jazyk podaní v súdnom konaní aj z iného pohľadu
JUDr. Alexander Fuchs
- 10 O krok bližšie k judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Vyporiadanie pozemkov neznámych vlastníkov
JUDr. Peter Gabrik
- 21 Zodpovednosť medzinárodných organizácií s ohľadom na Návrh článkov Komisie pre medzinárodné právo
JUDr. Rebecca Lilla Hassanová
- 27 Účinky dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov k nehnuteľnostiam
JUDr. Dušan Serek
- 33 Kompetenčný konflikt obecného zastupiteľstva a starostu obce pri nakladaní s majetkom obce
Mgr. Róbert Rybka, JUDr. Peter Rak
- 42 *Nemo tenetur se ipsum accusare* z európskeho pohľadu
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDIKATÚRA

- 47 Formalistický výklad práva a prístup k súdnej ochrane
- 50 Uznesenie o prijatí uznesenia o vine a prezumpcia nevinu spoluobvinenej osoby
- 52 Povaha lehoty pre zaplatenie súdneho poplatku

ADVOKÁCIA

SAK

- 54 Aktuálne udalosti
- 56 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 57 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 58 Aký vplyv mala koronakríza na advokáciu? *Výsledky prieskumu medzi advokátmi*
- 60 Povinnosť advokáta poukázať klientovi peňažné prostriedky prijaté na stanovený účel
- 62 Advokátov trestáme niekedy až príliš prísne, hovoria sudy

ZAHRANIČIE

- 64 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta – povinnosť mlčanlivosti
- 66 Bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi je možné aj zvyšovaním odborného vzdelania
- 68 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 70 Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
- 72 Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD., doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

K fotografií na obálke

V rámci programu HELP spustila SAK v spolupráci s Justičnou akadémiou SR dištančný kurz pre sudcov, prokurátorov a advokátov na online platforme Rady Európy na tému *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi a ochrana obetí trestných činov*. Viac na s. 66

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení Redakčnou radou v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovateľia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky Redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene Redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí Redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje Redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje Redakčnú radu; Redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

namiesto obvyklého úvodníka adresovaného vám, si tentoraz skúsím predstaviť, ako by som za náš stav v dnešných turbulentných časoch napísal ministerke spravodlivosti SR.

Vážená pani M.,

Vami navrhovaná reforma justície má zabrániť excesom v rozhodovaní a priniesť predvídateľné kvalitné súdne rozhodnutia. Palec hore za odvahu a najlepší úmysel. Zostáva otázka správnosti nástrojov. Príkladmo, ak má akékoľvek ohnutie práva na prvom rande posudzovať OČTK, ktorý občas nemá právnické vzdelanie (prieskum právoplatného rozsudku súdu v prípravnom konaní?)... azda všetko dobre dopadne! Nefunkčnosť starých mechanizmov negarantuje funkčnosť nových, skôr naopak. Verím, že len službou v pravom zmysle slova a postupným menením mentálneho nastavenia je možné dôjsť k výsledku, to je ale dlhá cesta. Ako som dnes čítal, všetci máme hodinky, len čas nie...

Doba je zvláštna, nevieme či včera tvrdené dnes platí, nie je možné rozpoznať kto je kto, koho úmysel je čistý, činy správne atď., atď. A zas si pospevujem znenazdajky pesničku od Elánu Dresy. Spoločenská a mediálna objednávka na správne fungovanie justície a jej súčasťou je obrovská (veď všetci chceme zákonnosť a spravodlivosť a nulovú toleranciu korupcie a padni komu padni), avšak aj za cenu nedodržovania subjektívnych práv(!?). Ak zostanú opäť raz advokáti ako poslední, ktorí budú pre svojich klientov vyžadovať neporušovanie ich individuálnych práv, až potom sa naplno ukáže potreba klienta, ale aj osvieteného štátu, mať proti akejkoľvek mašinérii postaveného nezávislého a slobodného advokáta. Lebo, ako vystihol nestor slovenskej advokácie JUDr. Detvai v minulom čísle bulletinu, nezávislosť je povinnosť advokáta(!) a právo klienta(!). Aby klient dostal nedeformovanú službu. Čistú. Korektnú. Kvalitnú. Samozrejme, závislosť advokáta len na zákone, advokátskej etike a pokyne klienta vyžaduje vysokú etickú úroveň každého z nás. A verte, že tých chýb máme aj my dost! Zachovať nezávislosť advokátskeho stavu od štátu zas bystré, predvídateľné a veľkorysé oko jeho správcu. Jedna z podmienok, bez ktorých to nejde je NEBY(I)ť disciplinárne prejednaný štátom. Samozrejme, preskúmavanie každého právoplatného komorového (nielen disciplinárneho) rozhodnutia súdom je nevyhnutné. A ak to bude Najvyšší správny súd - vážená pani M., opäť palec hore - pri jeho špecializácii je väčší predpoklad kvalitných rozhodnutí. Takýto prieskum vyvinie väčší tlak aj na naše disciplinárne orgány. Takže palec hore aj za citlivé poznanie témy a zmysel pre výkon nášho povolania a justície ako takej, keď ste skonštatovali, že advokácia je slobodné povolanie, a preto režim disciplinárnych konaní voči advokátom má byť odlišný. Naďalej budeme hrdo nosiť povinnosť byť nezávislí.

Ak majú naše disciplinárne konania plniť aj preventívny účel, informovanie o nich je podmienkou, bez ktorej to nejde. Vhodné informovanie verejnosti prispeje k zvýšeniu dôveryhodnosti nášho stavu ergo aj justície. Aj tu cítim snahu ministerstva vyjsť komore v ústrety a dať zákonný rámec na možnosť otvorenej a korektnej komunikácie o postihovaných advokátoch. Advokát však nesmie byť podhodený médiám, keď spoločnosť volá po...po čom vlastne? Komunikácia musí vysvetliť verejnosti čo povolené je a čo je už za čiarou, čo odsudzujeme ako správanie proti zákonu alebo dobrému tónu. A byť vecná a konkrétna!

Vážená pani M., týmto Vám prajem, aby sa Váš úmysel na zlepšenie celého justičného systému naplnil a aby ste počas výkonu funkcie slúžili ako dobrá advokátka všetkých občanov súčasne a dobrá advokátka celého justičného systému.

Súctou

Richard Karkó
člen predsedníctva SAK

PS:

Viac o disciplinárnych konaniach SAK v rozhovore s predsedníčkou revíznej komisie SAK na nasledujúcej strane.

ROZHOVOR

Slovenská advokátska komora dokáže efektívne vykonávať disciplinárnu pôsobnosť

Advokátska komora má funkčne a efektívne nastavený systém sťažnostných a disciplinárnych konaní. O riešení disciplinárnych previnení advokátov sme sa zhovárali s predsedníčkou Revíznej komisie Slovenskej advokátskej komory JUDr. Zuzanou Čížovou.

■ Ako vnímate tlak verejnosti a zvýšený záujem médií o disciplinárne konania voči advokátom?

Médiá, ako aj verejnosť vznášajú kritiku, že Slovenská advokátska komora nemá konať v medializovaných prípadoch porušení povinností advokátmi. V súčasnosti ide najmä o prípady podozrení zo spáchania previnení advokátmi, o čom majú svedčiť prepisy komunikácií zo sociálnych sietí. V médiách sa objavujú tiež články s kritikou, že viacerí podozriví

sudcovia už majú pozastavenú činnosť a advokáti nie. Médiá však nespomenuli skutočnosť, že voči sudcom, ktorí majú pozastavenú činnosť sa vedú trestné konania, zatiaľ čo v prípade mediálne zmieňovaných advokátov, voči ktorým bolo začaté disciplinárne konanie, bolo dosiaľ vznesené jedno obvinenie a o pozastavení činnosti predsedníctvo rozhodlo. Napriek tomu, že revízna komisia nemá také vyšetrovacie právomoci ako orgány činné v trestnom konaní, využíva všetky dostupné možnosti na získanie dôkazov v záujme riadneho prešetrenia každého skutku, o ktorom sa dozvie. Komora s odkazom na dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti nekomunikuje o disciplinárnych stíhaniach, čím sa ocitá v informačnej nevýhode oproti médiám. Mám pocit, že verejnosť nerozlišuje ani skutočnosť, že konanie advokátov, dosahujúce intenzitu trestného činu prešetrojú orgány činné v trestnom konaní a nie orgány komory.

■ Došlo počas roku 2019 a v prvom polroku 2020 k nárastu počtu sťažností?

Počet sťažností v roku 2019 bol na rovnakej úrovni ako v roku 2018, kedy napadlo revíznej komisii 467 sťažností. V roku 2019 to bolo 464 sťažností, z toho v desiatich prípadoch konala revízna komisia ex offio. V prvom polroku 2020 napadlo revíznej komisii 220 sťažností, z toho z vlastnej činnosti začala šetrenie v 10-tich prípadoch.

■ Akých pochybení resp. disciplinárnych previnení sa advokáti dopúšťajú najčastejšie?

Medzi najčastejšie disciplinárne previnenia advokátov patrí neplnenie povinností voči klientom, ako napr. neplnenie povinností písomne finančne vyporiadať vec po skončení zastúpenia; nedostatočné informovanie klientov o priebehu vybavovania ich právnych vecí (o pojednávaní, rozhodnutiach, z ktorých vyplývajú pre klientov práva a najmä povinnosti); neodovzdanie klientovi priznanej náhrady trov konania; nedostatočné vedenie obhajoby; dojednanie peňažného záväzku

za vypovedanie zmluvy o poskytovaní právnych služieb; dojednanie odmeny za poskytnutie právnych služieb v rozpore s vyhláškou, resp. účtovanie odmeny v jej zjavnom rozpore. Ďalšie previnenia, za ktoré sú advokáti stíhaní, sú neodmietnutie poskytnutia právnej služby v prípade konfliktu záujmov; poskytovanie právnych služieb počas pozastavenia výkonu advokácie; používanie nedôstojných, neslušných a urážajúcich výrazov a argumentov; spôsob konania a komunikácie v rozpore s dôstojnosťou advokátskeho stavu; podporovanie osôb poskytujúcich právne služby bez oprávnenia; porušenie povinnosti mlčanlivosti. Disciplinárne previnenia sú zhromažďované v zbierke disciplinárnych rozhodnutí od roku 2006, ku ktorým má každý advokát prístup buď v knižnej podobe alebo na webovej stránke SAK.

■ Čomu sa venuje revízna komisia SAK mimo sťažostnej agendy?

Revízna komisia okrem sťažostnej agendy kontroluje činnosť predsedníctva komory a kancelárie komory z hľadiska zákonnosti a hospodárneho nakladania s majetkom komory. Navrhuje predsedníctvu komory zmenu alebo zrušenie jeho rozhodnutia, ak má za to, že je v rozpore so zákonom alebo hospodárnosťou. Pre ilustráciu, v roku 2020 podala revízna komisia predsedníctvu štyri návrhy na zmenu resp. zrušenie uznesení a dve upozornenia na nevhodnosť. V roku 2019 bol dodaný jeden návrh na zmenu, resp. zrušenie uznesenia a jedno upozornenie na nezákonný postup, v roku 2018 išlo o dva návrhy na prijatie uznesení v súvislosti s činnosťou predsedníctva RK SAK a osem návrhov v súvislosti s nevhodným nakladaním s majetkom komory a s postupom predsedníctva v rozpore s predpismi komory. Okrem toho, ako predsedníčka, podávam návrhy na zrušenie právoplatných rozhodnutí disciplinárnych senátov (dosiaľ od júna 2017 v štyroch prípadoch) a návrhy na pozastavenie výkonu advokácie advokátov, proti ktorým bol podaný návrh na začatie disciplinárneho konania (dosiaľ od júna 2017 v piatich prípadoch).

■ Ako postupuje SAK vo veciach medializovaných sťažností, ktoré sa týkajú Mariana K.?

Revízna komisia prešetrila a prešetruje každý podnet, o ktorom sa dozvie, a to nielen vyžiadanim vyjadrenia zo strany dotknutého advokáta, ale aj v súčinnosti s tretími osobami, štátnymi orgánmi prípadne orgánmi činnými v trestnom konaní, ktoré nám za týmto účelom poskytujú dostupné dôkazy. Vo veciach sťažností, ktoré sa týkajú M. K. sme vykonali šetrenie ohľadne 12-tich advokátov, pričom v súčasnosti je neukončené šetrenie týkajúce sa ďalších dvoch osôb. V konkrétnych súvislostiach bolo dosiaľ podaných 10 návrhov a v 4 prípadoch boli veci ukončené odložením. Návrhy boli podávané z dôvodu nečestného a nesvedomitého konania znižujúceho dôstojnosť advokátskeho stavu (§18 zákona o advokácii); neodmietnutia poskytnutia právnych služieb v prípade konfliktu záujmov (§ 21 písm. b) v kontexte § 22 ods. 1 zákona o advokácii a § 4 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK); nezachovávaní vážnosti a dôstojnosti, ktoré vyžaduje povolanie advokáta aj mimo výkonu povolania (§ 29a ods. 1 zákona o advokácii v kontexte s § 1 a § 2 Advokátskeho po-

riadku SAK). Veci, ktoré boli odložené sa týkali dôvodov, že bez podpory inými dôkazmi, ktoré revízna komisia nemala možnosť zabezpečiť, nebolo možné konštatovanie dôvodu na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania (s odkazom na pozornosť orgánov činných v trestnom konaní) alebo skutky boli premlčané a napokon boli aj prípady, že revízna komisia musela konštatovať, že k disciplinárnemu previneniu zo strany advokáta nedošlo.

■ Považujete za legitímnu požiadavku na zverejňovanie informácií o priebehu a výsledku disciplinárnych konaní voči konkrétnym advokátom?

Som toho názoru, že SAK má primárne dbať na zachovanie prezumpcie nevinoty v súvislosti s disciplinárnym konaním a súčasne na zachovanie povinnosti mlčanlivosti zakotvenej v zákone o advokácii, advokátskom poriadku a disciplinárnom poriadku. Aj vzhľadom na to, že v poslednej dobe sa SAK ocitla vo výraznej informačnej nevýhode oproti médiám, vypracovala a predložila ministerstvu spravodlivosti návrh zmeny zákona o advokácii, ktorý by mal čiastočne prelomiť súčasnú povinnosť mlčanlivosti SAK v sťažnostných a disciplinárnych konaniach s cieľom transparentne informovať verejnosť v takom rozsahu, v akom nedôjde k ohrozeniu povinnosti mlčanlivosti a dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom. Verím, že pri rešpektovaní stanovených povinností, teda nezverejňovať skutočnosti, ktoré by mohli zmať alebo sťažiť objasnenie a vyšetrovanie vecí; dbať na zásadu prezumpcie nevinoty; chrániť osobné údaje a oprávnené záujmy klienta a tretej osoby a skutočnosti súkromného charakteru, je možné požiadavku na zverejňovanie informácií v disciplinárnych konaniach považovať za legitímnu. V tejto oblasti však predpokladám vývoj, ktorý sa bude odvíjať od výsledkov v aplikačnej praxi.

■ Možno súčasný model disciplinárnych konaní SAK hodnotiť ako efektívny?

Som presvedčená, že vyslovím názor aj za predsedov disciplinárnej a odvolacej disciplinárnej komisie, keď poviem, že Slovenská advokátska komora dokáže efektívne vykonávať disciplinárnu pôsobnosť. Táto prebieha v dvoch stupňoch. Revízna komisia ročne podá približne 70 návrhov. Senáty disciplinárnej komisie rozhodujú ročne približne 100 vecí, a to vo väčšine prípadov do 5 – 7 mesiacov od podania návrhu. Po podaní návrhu koná jeden z desiatich disciplinárnych senátov SAK zložený z troch členov. Ak disciplinárny senát zistí, že skutok, ktorý sa kladie disciplinárne obvinenému za vinu, sa stal, uzná ho za vinného a uloží mu podľa zákona o advokácii disciplinárne opatrenie od písomného napomenutia cez verejné napomenutie, peňažnú pokutu (max. do výšky stonásobku minimálnej mesačnej mzdy), až po pozastavenie výkonu advokácie alebo vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. V osobitných, menej závažných prípadoch, môže disciplinárny senát od uloženia disciplinárneho opatrenia upustiť. Opatrenia za previnenia advokátov ukladajú disciplinárne senáty v súlade s pravidlami zakotvenými v Disciplinárnom poriadku SAK. Najčastejšie je ukladaná peňažná pokuta, pričom v období posledného roka boli uložené

pokuty v priemere vo výške cca 1 300 eur. V prípade nespokojnosti s výsledkom rozhodnutia disciplinárneho senátu je možné podať odvolanie, o ktorom bezodkladne rozhoduje jeden z troch trojčlenných disciplinárnych senátov odvolacej disciplinárnej komisie. Proti výsledku odvolacieho disciplinárneho senátu je možné podať správnu žalobu, a následne aj kasačnú sťažnosť na Najvyšší súd SR. Od septembra 2017 do januára 2020 bolo súdmi rozhodnutých 33 žalôb (podaných súdu od roku 2011 do roku 2018), z toho len v siedmich prípadoch boli zrušené rozhodnutia orgánov SAK, pričom dôvodmi zrušenia rozhodnutí disciplinárnych orgánov bol právny názor súdu, že disciplinárne opatrenie je neprimerané prísne, alebo dôvodom zrušenia rozhodnutia boli formálne dôvody, napr. pri vykonávaní základného úkonu doručovania.

■ Bolo by vhodné preniesť niektoré disciplinárne kompetencie SAK na justičné orgány (aktuálne sa v tejto súvislosti diskutuje o Najvyššom správnom súde)?

Stotožňujem sa s už prezentovaným názorom, že SAK víta vznik plánovaného Najvyššieho správneho súdu, avšak ako inštitúcie na preskúmanie disciplinárnych rozhodnutí orgá-

nov SAK. Zachoval by sa obdobný princíp, aký funguje aj v súčasnosti s tým, že súdny prieskum disciplinárnych rozhodnutí SAK by bol jednoinštančný a v kompetencii Najvyššieho správneho súdu. Tento súd by mohol urýchliť a zefektívniť súdny prieskum disciplinárnych rozhodnutí SAK. Samotné disciplinárne konanie by však malo zostať v kompetencii SAK. Garantovaním nezávislosti advokácie samostatným dvojinštančným konaním sa náš štát už pri vzniku slobodnej advokácie v roku 1990 prihlásil k medzinárodným štandardom vyžadovaným od demokratických štátov, medzi ktoré patrí právo na spravodlivý súdny proces, ktorého súčasťou je aj právo na zastupovanie zo strany nezávislého advokáta (napr. Základné princípy OSN prijaté v roku 1990). Presunutie časti disciplinárnej právomoci SAK na Najvyšší správny súd by mohol byť vnímaný ako ústup od týchto štandardov. Dôsledkom by mohol byť aj vznik mnohých neriešiteľných praktických a etických otázok. Pevne verím, že kompetentní pri rozhodovaní o prípadnom prenesení disciplinárnej kompetencie na justičné orgány dôkladne zvážia všetky argumenty zástupcov SAK a napokon rozhodnú o ponechaní súčasného modelu s modifikáciou súdneho prieskumu Najvyšším správnym súdom.

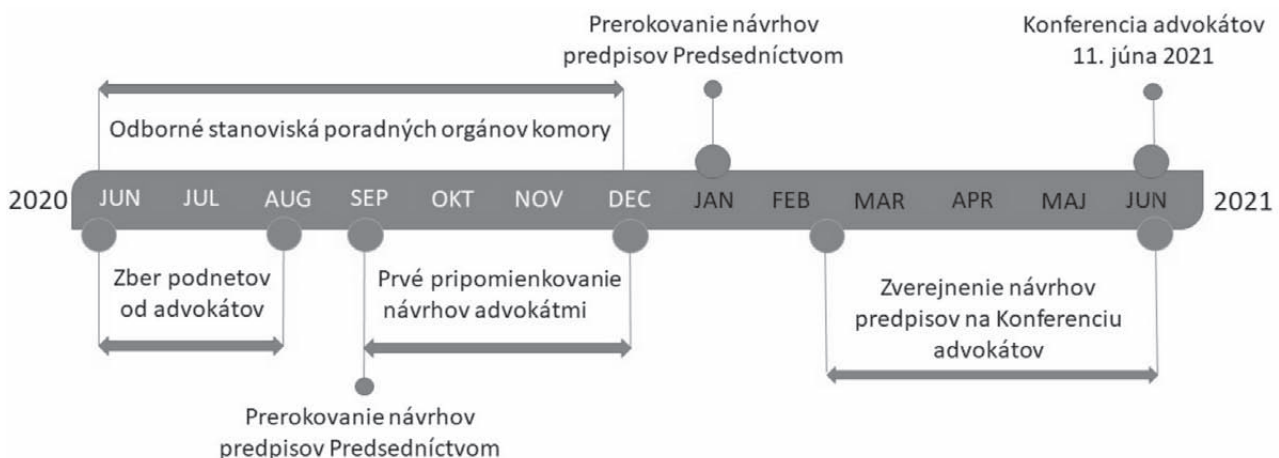
Výzva advokátom

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory prijalo na májovom zasadnutí Uznesenie č. 28/5/2020 z 30. apríla 2020 o tvorbe a predkladaní návrhov predpisov komory určených na rokovanie konferencie advokátov (Vestník č. 66).

V zmysle tohto uznesenia si vás dovoľujeme vyzvať, v prípade vášho záujmu, na doručovanie podnetov na zmenu stavovských predpisov, ktorých zber sa uskutoční **v období od 11. júna 2020 do 31. augusta 2020**. Podnet má obsahovať najmä **popis problematiky, zdôvodnenie vecného riešenia popísaného problému a preukázanie súladnosti navrhovanej úpravy so zákonom o advokácii a ostatnými predpismi komory**. Podnety je možné komore doručiť poštou alebo emailom na konferencia@sak.sk.

V septembri 2020 budú návrhy predložené advokátom na pripomienkovanie na webovom sídle SAK. V januári 2021 predsedníctvo SAK schváli finálnu podobu stavovských predpisov, o ktorej bude rokovať Konferencia advokátov 11. júna 2021.

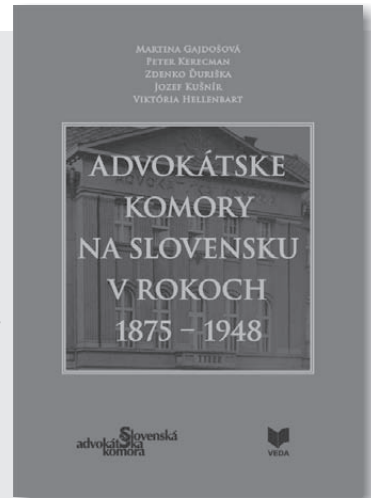
Harmonogram prípravy stavovských predpisov na Konferenciu advokátov 2021

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948

Gajdošová, M. - Kerecman, P. - Ďuriška Z. - Kušnír J. - Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu 24 eur s DPH + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Zaujímavosť mimo radov SAK
zaplátia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:
PhDr. Ondrišová 02 204 227 28 ondrisova@sak.sk
Darina Stračinová 02 204 227 26 darina.stracinova@sak.sk

84 | ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

... začiatkom 60. rokov (18. st., pozn. M.G.) presťahoval advokát alebo Barba, Dr. Samarin, advokát, Dr. Giering, Advokát, Vít, Dr. Meyer, Jánus atď. vtedy bol obľúbený hosť...
... Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

1875 - 1948

85 | ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

... Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

208 | ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

... Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

209 | ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

... Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

DISKUSIA

Urážlivý jazyk podaní v súdnom konaní aj z iného pohľadu

Kolega Mgr. Viliam Poništ, PhD. (ďalej len „autor“) v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 1-2/2020 v článku pod názvom **Urážlivý jazyk podaní v civilnom sporovom konaní** načal zaujímavú a nepochybne aktuálnu tému, s ktorou som sa zatiaľ v odbornej literatúre nestretol.

Podľa autora sa v civilnom súdnom konaní od strán sporu, ale aj od súdu samotného očakáva dodržiavanie elementárnych pravidiel slušnosti, ako aj dodržiavanie dôstojnosti samotného konania. Používanie urážlivého a expresívneho jazyka je preto nežiaduce. Zo záverov autora vyplýva, že sa k problematike urážlivých podaní stavajú Ústavný súd SR (ďalej len „ústavný súd“), ale aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) inak ako všeobecné sudy. Kým ústavný súd a ESLP považujú urážlivé podanie za zneužitie práva na podanie sťažnosti (čo vedie k jej odmietnutiu), zatiaľ v rámci všeobecného súdnictva hrozí strane „iba“ poriadková pokuta (nie teda odopretie poskytnutia súdnej ochrany).

Začnem tým, že výraz „urážlivý“ v mojom ponímaní slovenského jazyka označuje niekoho, kto je vo zvýšenej miere náchylný uraziť sa. Nejde teda o niekoho, kto toho druhého uráža, lebo ten nie je podľa mňa urážlivý, ale urážajúci.

Bez ohľadu na to, ako chápem význam slova „urážlivý“ ja, podľa *Slovníka slovenského jazyka* urážlivý je jednak ten, kto spôsobuje (vyvoláva) urážku, ale aj ten, kto sa ľahko uráža (urazí). Inými slovami, tento výraz má jednak ten význam, ktorý mu pripisujem ja, ale aj ten význam, v akom ho používa autor.

Chcem v ďalšom uviesť konkrétny prípad z rozhodovacej praxe ústavného súdu, ktorý dobre ilustruje inú (autorom neriešenú) stránku problematiky urážlivých podaní.

Ide o vec, ktorú ústavný súd riešil v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 379/09.

Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 379/09-21 z 12. novembra 2009 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“) zastúpenej advokátom JUDr. J. D. z B. (ďalej len „právny zástupca“) vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom SR (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 3 Sžz 1/2008.

Následným nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 379/09-126 z 19. októbra 2010 bolo rozhodnuté vo veci samej tak, že

sa sťažnosti sťažovateľky nevyhovuje. Text nálezu bol uverejnený v *Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky* za rok 2010 pod č. 56/2010.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu 14. septembra 2009 právny zástupca sťažovateľky podrobne popisoval priebeh pojednávania na najvyššom súde 18. júna 2009 s tým, že (okrem iného) aj v spôsobe výsluchu svedka zo strany predsedu senátu najvyššieho súdu videl porušenie práv sťažovateľky. Uviedol, že ním položenú druhú otázku si predseda senátu nechal siahodlho objasňovať, pričom „*Kládol dopĺňujúce otázky, ktoré by sa aj medzi gentlemanmi nedali výstižne pomenovať bez použitia prívlastku «idiotské», aby ťahal čas, vytváral svedkovi čo najdlhšiu príležitosť pre úvahu, čo odpovie.*“

Podľa môjho presvedčenia právny zástupca sťažovateľky tým, že v podaní adresovanom ústavnému súdu označil otázky kladené predsedom senátu najvyššieho súdu svedkovi pri výsluchu za idiotské, urobil hrubo urážlivé podanie v zmysle vtedy platného § 53 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého tomu, kto marí uplatnenie základného práva iného účastníka konania alebo kto hrubo sťažuje postup konania tým, že sa neustanoví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, alebo kto neposlúchne príkaz súdu, alebo kto ruší poriadok, alebo kto urobí hrubo urážlivé podanie, môže súd uložiť uznesením poriadkovú pokutu do výšky 820 eur. Rovnako dnes podľa § 102 ods. 1 písm. e) a ods. 2 Civilného sporového poriadku súd môže uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že urobí hrubo urážlivé podanie. Výšku poriadkovej pokuty určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti; poriadkovú pokutu možno uložiť do 500 eur.

Možno konštatovať, že popísaný prípad sa odlišuje od prípadov, z ktorých vychádzal autor, pretože tu urážlivý výrok neurobil účastník konania, resp. strana konania, ale právny zástupca vystupujúci v mene účastníka konania.

Podľa § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.

Podľa § 2 ods. 2 a 4 Advokátskeho poriadku schváleného Konferenciou advokátov 16. júna 2007 (účinného v čase, keď bolo urážlivé podanie urobené) advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže, dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu, nesmie prijať poverenie, ktoré by znižovalo dôstojnosť advokátskeho stavu a smie použiť len prostriedky, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými predpismi, dobrými mravmi a zásadami slušného správania sa. Ustanovenie § 2 ods. 2 a 4 Advokátskeho poriadku schváleného 10. júna 2017 (účinného i v súčasnosti) znie v podstate obdobne.

Zákonný zákaz hrubo urážlivého podania treba z ústavnoprávneho hľadiska považovať za zásah do slobody prejavu podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru. Ak je hrubo urážlivé podanie namierené voči konajúcemu súdu, legitímnosť zákonného zásahu do slobody prejavu je daná verejným záujmom na ochrane verejného poriadku, resp. na zachovaní autority a nestrannosti súdnej moci (čl. 26 ods. 4 ústavy, resp. čl. 10 ods. 2 dohovoru). Pokiaľ smeruje voči niekomu inému (napr. voči niektorému účastníkovi konania), potom sa legitímnosť zásahu opiera o potrebu chrániť práva a slobody iných (čl. 26 ods. 4 ústavy), resp. o potrebu chrániť povest alebo právo iných (čl. 10 ods. 2 dohovoru).

Postup súdu, ktorým na základe § 53 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku [resp. § 102 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku] dospeje k záveru, že došlo k spáchaniu poriadkového deliktu a uloží poriadkovú pokutu, nerešpektuje prevažnú väčšinu zásad spravodlivého súdneho konania, ako tieto vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy, resp. z čl. 6 dohovoru. Napriek tomu treba považovať tento postup za ústavne konformný, vychádzajúc pritom aj z relevantnej judikatúry ESĽP.

Rozhodovanie o poriadkových deliktoch nie je možné považovať podľa slovenského práva za občianskoprávny spor. Nejde ani o rozhodovanie o trestnom čine, keďže Trestný zákon poriadkové delikty za trestný čin nepovažuje. Rovnako poriadkové delikty nie je možné považovať ani za „občianske právo alebo záväzok“, resp. za „akékoľvek trestné obvinenie“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle autonómneho vymedzenia týchto pojmov v judikatúre ESĽP. Požiadavka štátu na peňažné plnenie sankčnej povahy voči páchatelovi poriadkového deliktu má verejnoprávnu povahu, pričom ani výsledok konania o poriadkovom delikte nie je rozhodujúci pre právo súkromnej povahy. To vylučuje, aby v takomto konaní šlo o občianske právo alebo záväzok. Povaha poriadkového deliktu vylučuje, aby jeho subjektom mohol byť každý, pretože ním môže byť iba určitý obmedzený okruh osôb (najmä účastníci civilného súdneho konania). Ani sankcia, ktorá je v týchto prípadoch aplikovateľná, nie je príliš intenzívna. To vylučuje, aby sa v takomto konaní rozhodovalo o akomkoľvek trestnom obvinení (Ravnsborg c. Švédsko, Putz c. Rakúsko).

Podľa § 31a zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerané ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

Podľa § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že právny zástupca urobil v mene sťažovateľky urážlivé podanie v rámci sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, teda v rámci návrhu na začatie konania. Sťažnosť podaná ústavnému súdu bolo potrebné z pohľadu § 53 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku [teraz z pohľadu § 102 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku] považovať za podanie právneho zástupcu. Inkriminovaný urážlivý výrok označujúci otázky kladené svedkovi predsedom senátu najvyššieho súdu za „idiotské“ bol výsledkom osobného dojmu právneho zástupcu prítomného na pojednávaní najvyššieho súdu, ktorý získaný subjektívny dojem premietol do sťažnosti podanej ústavnému súdu.

Za daného stavu neprichádza do úvahy, aby nepriaznivé následky postupu právneho zástupcu pred ústavným súdom znášala sťažovateľka, v mene ktorej právny zástupca konal. Bolo totiž profesionálnou povinnosťou právneho zástupcu sťažovateľky ako advokáta zachovávať zákonné a etické pravidlá, ktorými sa činnosť advokáta riadi. Z rovnakého dôvodu by nebolo možné považovať za primerané, aby ústavný súd vzhľadom na urážlivý obsah sťažnosti túto odmietol a tým zároveň aj odmietol poskytnúť sťažovateľke (dobromyseľne sa spoliehajúcej na to, že jej právny zástupca postupuje v súlade so zákonom a etickými pravidlami) súdnu ochranu. Ako primeraný sa javil naproti tomu postup podľa § 53 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku [teraz podľa § 102 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku], a to osobne voči právnenému zástupcovi. Dá sa povedať, že „vo vzduchu visela“ možnosť uložiť právnenému zástupcovi sťažovateľky poriadkovú pokutu.

Záver prípadu možno označiť ako paradoxný.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ju ústavný súd doručil najvyššiemu súdu, aby sa tento mohol vyjadriť vo veci samej. Z vyjadrenia podpredsedníčky najvyššieho súdu z 27. januára 2010 vyplývalo, že „ide o emotívne a sofistikovaným spôsobom vykonštruovanú sťažnosť, v ktorej sa zmiešavajú fakty s emotívnym hodnotením procesného postupu najvyššieho súdu sťažovateľkou.“ Inkriminovanou časťou sťažnosti označujúcou otázky kladené svedkovi predsedom senátu najvyššieho súdu za „idiotské“ sa podpredsedníčka najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení explicitne nezaoberala a už vôbec sa voči nej neohradila. V tejto súvislosti možno vysloviť iba ničím nepodložené dohady, prečo sa tak stalo (napr. predseda senátu uznal, že jeho otázky boli skutočne idiotské, alebo spôsoby právneho zástupcu sťažovateľky boli vysoko gentlemanské, príp. podpredsedníčka najvyššieho súdu nepovažovala za dôstojné urážlivým výrokom sa zaoberať).

Ústavný súd napokon nerozhodol ani tak, že by sťažnosť odmietol pre jej urážlivý obsah, ale ani tak, že by uložil poriadkovú pokutu právnenému zástupcovi sťažovateľky. Inými slovami, nestalo sa vôbec nič.

JUDr. Alexander Fuchs
emeritný advokát

DISKUSIA

O krok bližšie k judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Počas svojej viac než šesťdesiatročnej histórie a intenzívnej rozhodovacej činnosti sa Európsky súd pre ľudské práva stal vysoko rešpektovaným nadnárodným justičným orgánom, s nezastupiteľným mienkotvorným vplyvom na európsku jurisdikciu. Jeho judikatúra aktuálne zahŕňa takmer 20 000 rozhodnutí, z toho viac než 300 bolo od roku 1993 prijatých vo veciach sťažností proti Slovenskej republike.

Vplyv a význam tejto judikatúry je nesporný. Právne názory vyjadrené v jednotlivých rozhodnutiach ESĽP sú akceptované na všetkých úrovniach všeobecného súdnictva a osobitne v rámci aplikačnej praxe Ústavného súdu SR. Samotný vyhovujúci rozsudok ESĽP v konkrétnej veci navyše zakladá, za určitých okolností, prípustnosť žaloby na obnovu konania podľa § 397 písm. d) CSP, prípadne návrhu na obnovu konania pred Ústavným súdom SR v zmysle § 214 a nasl. ZÚS a čl. 133 Ústavy SR.

Napriek zásadnej relevancii štrasburskej judikatúry nie je v podmienkach slovenskej právnej praxe jednoduché dohľadať jednotlivé rozhodnutia a zorientovať sa v nich. K dispozícii je síce verejne dostupná oficiálna databáza všetkých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva „HUDOC“ (<https://hudoc.echr.coe.int>), avšak iba v anglickom a francúzskom jazyku.

Členské štáty Rady Európy prispievajú do tejto databázy vlastnými prekladmi najvýznamnejších rozsudkov, čo však Slovenská republika realizuje vo výrazne obmedzenom rozsahu. Celkovo sa v databáze HUDOC v súčasnosti nachádza iba 85 rozhodnutí preložených do slovenského jazyka, pričom ide o rozhodnutia z období rokov 1971 až 1998. Väčšina týchto prekladov bola zabezpečená Informačnou kanceláriou Rady Európy v Bratislave ešte v druhej polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia. Len pre porovnanie s okolitými štátmi, pri rovnakých kritériách: Česká republika takmer 1 000 preložených rozhodnutí, Poľsko viac než

800 preložených rozhodnutí a Maďarsko takmer 350 preložených rozhodnutí v oficiálnej databáze HUDOC.

Naznačený deficit čiastočne zmierňuje verejná databáza rozhodnutí ESĽP na portáli Ministerstva spravodlivosti SR „SLOV-LEX“ (www.slov-lex.sk), ktorá v súčasnosti zahŕňa slovenské preklady takmer 250 rozsudkov a iných rozhodnutí, ktoré boli vydané v konaniach proti Slovenskej republike. Z tohto hľadiska ide o najkomplexnejší oficiálny zdroj preloženej štrasburskej judikatúry.

Problém ale spočíva v tom, že obsahuje výlučne rozhodnutia v konaniach proti Slovenskej republike. Možno sa teda pomerne jednoducho zorientovať v judikatúre ESĽP, týkajúcej sa rozhodnutí a postupu našich orgánov verejnej moci, avšak tým sa zároveň potenciál tejto databázy definitívne vyčerpáva. Vzhľadom na povahu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je pritom pre efektívnu prácu s judikatúrou ESĽP v podstate irelevantné, proti ktorému štátu bolo konkrétne rozhodnutie vydané.

Pri snahe o zorientovanie sa napríklad v problematike práva na bezplatnú obhajobu, práva na spravodlivý proces vo vzťahu k dokazovaniu, práva na ochranu pred diskrimináciou alebo v problematike slobody prejavu v súvislosti s masmédiami je neúplná databáza „slovenských“ rozhodnutí nepostačujúca. Získanie aspoň čiastočne uceleného obrazu a základného objemu informácií je nevyhnutne podmienené oboznámením sa s najvýznamnejšími rozhodnutiami ESĽP v danej oblasti, a to bez ohľadu na dotknutý členský štát. Absolútna väčšina významných a opakovane citovaných rozsudkov štrasburského súdu sa pritom netýka Slovenskej republiky.

Určité množstvo informácií o štrasburskej judikatúre poskytuje v slovenčine aj Bulletin oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky kancelárie Najvyššieho súdu SR, ktorý vychádza od roku 2012 (dostupný na webe Najvyššieho súdu SR). Spravidla ide o dve vydania ročne (2012 – 2014,

2017 a 2019), aj keď v rokoch 2015, 2016 a 2018 to bolo iba jedno vydanie a v roku 2020 kancelária NS SR zatiaľ tzv. Bulletin ODAK nevydala.

Je, samozrejme, otázne, či v súčasnej dobe predstavuje jediná kompletná databáza HUDOC pre advokáta zdroj informácií s jazykovou bariérou, najmä pokiaľ ide o anglický jazyk. V tomto smere sa situácia nepochybne zlepšuje; ale aj pre nadpriemerne jazykovo zdatného jednotlivca je práca s judikatúrou v materinskom jazyku neporovnateľne jednoduchšia, rýchlejšia a efektívnejšia. Požiadavku na dostupnosť a prehľadnosť (aspoň najvýznamnejšej) judikatúry ESLP v slovenčine možno teda považovať za adekvátnu a jej postupné plnenie za viac než vhodné a žiaduce.

Pri absencii uspokojivého riešenia v podmienkach Slovenskej republiky možno poukázať na pomerne úspešný projekt pod záštitou Ministerstva spravodlivosti ČR, ktorého výsledkom je verejne dostupná databáza rozhodnutí ESLP, preložených do češtiny (<http://eslp.justice.cz>).

Táto databáza v súčasnosti obsahuje takmer 1 500 preložených rozhodnutí ESLP alebo anotácií k týmto rozhodnutiam. Popri rozhodnutiach v konaniach proti Českej republike (aktuálne 423) je to vyše tisíc ďalších anotácií a rozhodnutí, ktoré poskytujú solídny obraz o rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva a o právnych názoroch, ktoré tento súd zastáva a prezentuje.

Mimoriadne praktickým nástrojom pre prácu s touto databázou je štruktúrovaný vyhľadávací systém. Ten umožňuje vyhľadávanie podľa bežných kritérií (sťažovateľ, dotknutý štát, číslo sťažnosti, dátum rozhodnutia a pod.) a zároveň obsahuje aj položky, ktoré užívateľovi sprístupňujú kategorizáciu preloženej judikatúry ESLP podľa špecifických požiadaviek *ad hoc*.

Takýmto spôsobom možno selektovať judikatúru pre jednotlivé právne odvetvia a pododvetvia, a to od cudzineckého práva až po „zemědělské právo“. Napríklad pre oblasť tzv. komunikačného práva (práva oznamovacích prostriedkov) je aktuálne k dispozícii 84 preložených rozhodnutí ESLP a anotácií k nim.

Veľmi praktickým vyhľadávacím nástrojom sú tzv. kategórie hesiel, ktoré obsahujú 32 rôznych zastrešujúcich kategórií, ako napr. diskriminácia, polícia, duševné vlastníctvo, súkromný život, vlastníctvo, zdravotníctvo a pod. V rámci týchto kategórií sa ďalej nachádzajú konkrétne abecedne zoradené individuálne heslá, ktorých je viac než päťsto.

Tieto heslá sú veľmi vhodným prostriedkom na selekciu jednotlivých rozhodnutí pri záujme o konkrétnu problematiku. Prostredníctvom nich možno vyhľadávať podľa širšie koncipovaných pojmov, ako napríklad spravodlivý proces (aktuálne 595 rozhodnutí), priestor na uváženie (aktuálne 388 rozhodnutí), procesné záruky (aktuálne 138 rozhodnutí), právo na účinné opravné prostriedky (aktuálne 145 rozhodnutí), dokazovanie (aktuálne 105 rozhodnutí), styk rodičov s maloletými deťmi (aktuálne 71 rozhodnutí), konanie o ochranu osobnosti (aktuálne 65 rozhodnutí), odôvodnenie rozhodnutia (aktuálne 59 rozhodnutí); ale aj podľa užšie koncipovaných pojmov, ako napríklad dĺžka väzby (aktuálne 25 rozhodnutí), internet a sloboda prejavu (aktuálne 25 roz-

hodnutí), domáce násilie (aktuálne 16 rozhodnutí), cenzúra (aktuálne 13 rozhodnutí), právo na konzistentnú judikatúru (aktuálne 11 rozhodnutí) a podobne.

Voliteľné heslá používajú jednak terminológiu samotného Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá sa pravidelne vyskytuje v jeho rozhodnutiach, ale aj právne pojmy vnútroštátneho (českého) práva, bezprostredne príbuzné nášmu právnemu prostrediu. To praktickým spôsobom zvyšuje pravdepodobnosť úspechu pri hľadaní odpovede na individualizovanú otázku v judikatúre ESLP a znižuje pravdepodobnosť omylu alebo prehliadnutia niektorého z dôležitých rozhodnutí pre danú oblasť.

Užívateľ má k dispozícii aj štandardné fulltextové vyhľadávanie konkrétneho slova, slovného spojenia alebo vety v jednotlivých dokumentoch a vyhľadávanie v judikatúre ESLP podľa dotknutého článku Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Pri absencii akéhokoľvek porovnateľného zdroja preložených rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva možno uvedenú databázu Ministerstva spravodlivosti ČR považovať za veľmi praktický prameň informácií, a to nielen pre advokátov. Pre úplnosť všetkých dostupných dát je zároveň vhodné používať aj oficiálnu databázu štrasburského súdu HUDOC. Pokiaľ ide výlučne o rozhodnutia v konaniach proti Slovenskej republike, je pomerne spoľahlivým zdrojom SLOV-LEX, keďže „česká“ databáza v súčasnosti obsahuje iba 34 preložených rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva proti Slovenskej republike. ■

OSPRAVEDLNENIE

Slovenská republika konajúca prostredníctvom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa týmto ospravedlňuje JUDr. Tiborovi Timárovi, advokátovi, za nezákonné vznesenie obvinenia uznesením vyšetrovateľa PZ, Prezídia policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky zo dňa 26. 5. 2014 sp. zn. ČVS: PPZ-370/NKA-PZ-BA-2014 v spojení s uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 1KV85/14/1100-14 zo dňa 28. 5. 2014.

**Generálna prokuratúra
Slovenskej republiky**

Vyporiadanie pozemkov neznámych vlastníkov

JUDr. Peter Gabrik

V právnej praxi sa mnoho advokátov stretlo s problémom tzv. neznámych vlastníkov pozemkov. Buď priamo s touto vecou prišiel klient alebo sa neznámy vlastník vyskytol pri väčšej transakcii, výstavbe priemyselného závodu, investičnej činnosti, prístupe na pozemok, developerskej činnosti a pod. Keď sa tento problém už vyskytne, asi každý vie, že jeho riešenie bude komplikované a časovo náročné. V tomto príspevku sa pozrieme na to, prečo tento problém vznikol, prečo je náročné ho riešiť a najmä na niektoré spôsoby, ako sa dá efektívne riešiť.

Úvod

Na Slovensku sa v bežnej praxi, ale aj v zákonnej pozitívnoprávnej úprave stretávame s inštitútom tzv. neznámych alebo aj nezistených vlastníkov. Je tomu tak najmä z dôvodu, že sú pozemky na Slovensku rozdrobené a po dlhú dobu sa zanedbávala ich riadna evidencia. Historicky sa v pôvodnej evidencii nehnuteľností – v pozemkových knihách, **nezapisovali identifikačné údaje ako**

JUDr. Peter Gabrik po absolvovaní Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pôsobil na právnom odbore Slovenského pozemkového fondu, odd. sporovej agendy.

Neskôr pôsobil ako advokátsky koncipient v dvoch advokátskych kanceláriách. V súčasnosti vykonáva advokátsku prax a zameriava sa na pozemkové právo, právo nehnuteľností a tiež na medicínske právo. Pôsobí ako externý doktorand na katedre Občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Je autorom portálu www.neznamyvlastnik.eu.

dátum narodenia, trvalý pobyt osoby a pod. Zapisovali sa iba mená a priezviská, alebo isté prívlastky. Spoliehalo sa na to, že v danej obci budú tieto dáta nezameniteľné a dostatočné. Na danú dobu bola evidencia postačujúca, čo sa však už nedá povedať o súčasnosti.

Od roku 1964 sa prestali zapisovať zmeny vlastníctva do pozemkových kníh a evidencia pozemkov sa začala viesť na listoch vlastníctva, čo sprevádzal celý rad legislatívnych zmien (najmä nový Občiansky zákonník, zákon č. 40/1964 Zb.). Na listy vlastníctva sa „po novom“ zapisovali vlastnícke vzťahy (a iné vzťahy) k pozemkom len ak sa ich dotkla právna zmena. Teda v prípade, že niekto po roku 1964 chcel pozemok predať, darovať (s obmedzeniami vlastníctva ako takého na tú dobu) alebo pozemok zdedil, vlastníctvo sa už zapísalo na list vlastníctva s potrebnými

identifikačnými údajmi. Ak sa však pozemku nedotkla právna zmena (často z dôvodov, že ľudia pre rôzne poplatkové povinnosti ignorovali správny zákonný prepis pozemkov), potom ostal evidovaný v pozemkovej knihe.

Po zmene právneho režimu v 90-tych rokoch minulého storočia bolo potrebné tieto vážne nedostatky v evidencii pozemkov upraviť. Boli prijaté právne predpisy za účelom sceľovania pozemkov (zákon č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov), avšak sceľovaniu musela predchádzať obnovená evidencia pozemkov,

pretože značná časť nebola správne evidovaná na listoch vlastníctva s potrebnými geodetickými a popisnými informáciami k pozemkom. Preto bol prijatý aj zákon č. 180/1995 Z. z., o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, ktorý priniesol novinku – **Register obnovenej evidencie pozemkov**. Tento register, alebo už bežne známy pojem „ROEP“, si kládol za cieľ obnoviť evidenciu pozemkov na Slovensku, aby po jej obnove mohol prísť na rad dôležitejší krok, ich scelovanie alebo iné vylepšenie, resp. usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom s cieľom ich lepšieho obhospodarovania. Veľmi zjednodušene povedané, ROEP mal prepísať pozemky, ktoré boli evidované stále len v pozemno-knižných vložkách do listov vlastníctva a pozemky nanovo zamerať aj v mapových podkladoch.

ROEP mal prebehnúť v každej obci na Slovensku do roku 2012. V súčasnosti je stav taký, že všetky pozemky na Slovensku sú už evidované na listoch vlastníctva, ako parcely registra „E“ (na mape určeného operátu) alebo registra „C“ (na katastrálnej mape), a už nemôže existovať kus pôdy, ktorý by bol evidovaný len v pozemkovej knihe.

Na listoch vlastníctva však môžu byť evidovaní aj neznámi vlastníci (bez identifikačných údajov, alebo aj žiadny vlastníci).

Práve v súvislosti s ROEPom vznikol inštitút neznámych vlastníkov pozemkov. Ide o osoby, ktoré zákon č. 180/1995 Z. z. v § 16 definuje ako osoby:

- a) o ktorých nie sú známe všetky identifikačné údaje, ktoré vyžaduje katastrálny zákon (č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)) v súbore geodetických informácií a súbore popisných informácií (často už aj mŕtve osoby), najčastejšie o týchto osobách sú známe len ich meno a priezvisko
- b) o ktorých nie sú známe vôbec žiadne údaje, ani len meno (vlastníctvo týchto pozemkov sa mohlo na list vlastníctva zapísať aj úplne zjednodušene ako „neznámy vlastníč“). V tomto prípade možno hovoriť o neznámych vlastníkoch v pravom zmysle slova.

1. Ako s neznámymi vlastníckmi negociováť

Projekt ROEP bol vo veľa veciach užitočný, ale nie dostatočný. V súčasnosti v každom katastrálnom území, v každej obci na Slovensku (a dovoľím si uviesť, že aj v každej rodine) figuruje neznámy vlastníč pozemkov. Pojem neznámy vlastníč pozemkov však používame v právnom význame, pretože neznámi vlastníci pozemkov v skutočnosti môžu byť známi, t. j. môžu bývať v danej obci, v zahraničí, môžu mať dedičov a pod. Tieto osoby teda môžu žiť a pôsobiť aj v rovnakej obci, kde vlastníca pozemok a len na účely evidencie sú tzv. neznámymi vlastníckmi. Preto o neznámych vlastníckoch hovoríme len pokiaľ ide o nedostatočné údaje v evidencii katastra.

Počas konania ROEP mali obyvatelia obcí možnosť doplniť evidenciu, predložiť listiny a podklady a preukázať tak svoje vlastníctvo, resp. svoje právne nástupníctvo. Mohli tak už v konaní ROEP zabezpečiť, aby nebol na list vlastníctva zapísaný neznámy vlastníč, ale vlastníč známy (žijúci alebo jeho dedič, resp. vydržiteľ) s potrebnými identifikačnými údajmi. Povedomie obyvateľov, o čo v konaní ROEP ide, však nemuselo byť dostatočné, resp. samotný spracovateľ ROEP alebo obec nemusela vyvinúť dostatočné úsilie u svojich obyvateľov na to, aby si evidenciu pozemkov overili. O to viac neznámych vlastníckov bolo zapísaných na listy vlastníctva, keďže projekt ROEP sa musel v istej fáze ukončiť.

Vhodnému usporiadaniu vlastníctva pozemkov na Slovensku pre jeho lepšie užívanie určite **napomôže scelovanie – projekty pozemkových úprav** (v zmysle zákona č. 330/1991 Zb.). Tie už prebehli v niekoľkých obciach na Slovensku, avšak stále je viac ako 80% obcí bez vykonaného projektu pozemkových úprav.¹ Pokiaľ ide o neznámych vlastníckov, pozemkové úpravy pomôžu len čiastočne, scelia vlastníctvo a rozumne usporiadajú jeho rozmiestnenie a prístup k pozemkom. Výsledok je, že jeden neznámy vlastníč tak nemá podiely v rôznych parcelách, ale vlastní jednu parcelu sám v celosti, ku ktorej má prístup.

Tým sa vyrieši rozdrobenosť pozemkov, ale nie samotná podstata problému neznámych vlastníckov, ktorí naďalej ostanú neznámymi, ich pozemky budú nevyporiadané, iba budú scelené. Aj po pozemkových úpravách tak v katastrálnom území ostanú veľké časti pôdy, ktoré nebudú mať známeho vlastníka.

1 <http://www.mpsr.sk/sk/>

Ak sa v praxi vyskytne pozemok neznámeho vlastníka, neznamená to (keďže je vlastník neznámy), že niet prostriedkov na vyporiadanie. Aby sa pozemky neznámych vlastníkov mohli užívať, ich správa je zverená do rúk:

- a) Slovenského pozemkového fondu, pokiaľ ide o poľnohospodárske pozemky
- b) Lesov SR, pokiaľ ide o lesné pozemky

Tieto subjekty sú zákonným zástupcom neznámych vlastníkov a môžu za nich pozemky prenajať, zastupujú ich v súdnych a iných správnych konaniach a za istých okolností môžu ich pozemky aj predať. Výťažok z predaja potom držia na depozitnom účte.

Touto zákonnou správou je akoby vykrytá bežná operatíva – aby pozemky neležali ladom. Prenájomom pozemkov na poľnohospodárske účely je zabezpečené, že sa na nich môže hospodáriť a môžu sa poľnohospodársky využiť. Je tiež veľa pozemkov, ktoré sa nedajú využiť na poľnohospodárske účely (alebo lesné hospodárstvo). Ide často o pozemky v zastavanom území obcí, ktoré môžu byť v územnom pláne určené na účely ako je záhrada, stavebné pozemky, športoviská, verejná zeleň a pod. Tieto potom ostávajú bez možnosti ich využitia alebo naplnenia plánov z územného plánu, pretože na realizáciu projektov je potrebné vyporiadať vlastníctvo k pozemkom.

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, sú v zásade dve možnosti, ako vstúpiť do právneho vzťahu s neznámym vlastníkom pozemkov, resp. ako problém vyriešiť. Pokiaľ hovoríme o riešení problému, máme na mysli najmä postupy, ktoré by mohli byť zvolené v prípade, že by na liste vlastníctva bol riadny známy vlastník pozemku. Ak má developer istý stavebný zámer, rokuje v prvom rade o kúpe pozemkov od ich vlastníkov. Ak však je pozemok vo vlastníctve neznámeho vlastníka, nie je možné postupovať „štandardne,“ nakoľko nie je od koho pozemok kúpiť. Ako teda postupovať, aby neznáme vlastníctvo pozemku nebolo prekážkou v zámere? Existujú v zásade dva samostatné prístupy:

- Identifikácia neznámeho vlastníka alebo jeho dediča
- Negociácia so správcom/zákonným zástupcom

2. Identifikácia neznámeho vlastníka alebo jeho dediča

V zásade najlepším riešením je, ak sa dá neznámeho vlastníka identifikovať. Ako bolo uvedené vyššie, je možné, že neznámy vlastník fyzicky existuje, býva v danej obci, len v katastri nie sú zapísané všetky potrebné údaje. Ak sa akýmkoľvek spôsobom tento vlastník nájde, je možné na katastri doplniť jeho identifikačné údaje (po preukázaní totožnosti). V tomto momente sa z listu vlastníctva vymaže správa Slovenského pozemkového fondu alebo Lesov SR, š. p.

Ak sa zistí, že neznámy vlastník už nežije, je potrebné pátrať po právnych nástupcoch a požiadať ich, aby podali návrh na dodatočné konanie o dedičstve, v ktorom sa prejedná pozemok, ktorý je naďalej vedený na meno poručiteľa (ak nebol prejednaný v pôvodnom dedičskom konaní). Po tom, čo dedičia nadobudnú predmetný pozemok, sa ten stane vlastníctvom známej osoby a je možné s ním rokovať. Pri tomto bode treba upozorniť, že prax je veľmi pestrá. Aj keď sa dedičia nájdu, nie sú motivovaní podať návrh na dodatočné prejednanie dedičstva, nakoľko pozemok nemusí mať vysokú hodnotu a náklady na konanie môžu byť vyššie ako hodnota pozemku.

Dovolím si dať do pozornosti § 211 ods. 2 CMP, v ktorom sa uvádza, že v odôvodnených prípadoch, najmä na podnet súdu, notára, štátneho orgánu alebo orgánu územnej samosprávy môže súd o majetku uvedenom v ods. 1 (pozn.: novoobjavený majetok) začať konanie aj bez návrhu. Keďže subjekty, ktoré môžu dať podnet na začatie dodatočného dedičského konania sú uvedené príkladmo, nie je vylúčené, aby takýto podnet dal subjekt, ktorý má na tom oprávnený záujem – napr. vlastník susedného pozemku, ktorý rieši prístup, prípadne developer a pod. Keďže ide o konanie, ktoré môže byť začaté aj bez návrhu (ex offa), má aj samotný štát záujem, aby bol všetok majetok poručiteľov prededený, aby nevznikal napr. aj problém s neznámymi vlastníckymi do budúcna. Preto záujem alebo nezáujem dedičov na dodatočnom konaní o dedičstve tak nemusí byť rozhodujúci, ak súd začne konanie ex offa. To znamená, že ak je preukázané, že neznámy vlastník zomrel, má dedičov a sú dispozícii potrebné podklady, je možné pozemok neznámeho vlastníka vyporiadať popísaným spôsobom.

Ak sa nedá neznámy vlastník identifikovať, nie je známe či a kedy zomrel, kto sú jeho právni nástupcovia, existujú možnosti popísané nižšie. Tieto možnosti rátajú s tým, že neznámy vlastník ostane neznámym a zaňho bude v právnych vzťahoch vystupovať správca, resp. zákonný zástupca. V zásade platí, že postupy správcov nie sú rovnako široké, ako možnosti disponovať s pozemkom v prípade vlastníka (resp. dediča po prededení).

3. Vstup do právneho vzťahu so správcom/ zákonným zástupcom

Ako bolo uvedené vyššie, zákon zveril správu pozemkov neznámych vlastníkov v prípade poľnohospodárskych pozemkov do rúk Slovenskému pozemkovému fondu a lesné pozemky Lesom Slovenskej republiky, štátny podnik. Pokiaľ je na liste vlastníctva naďalej zapísaný vlastník ako neznámy a je k nemu vedená správa (t. j. nedošlo o identifikácii), je možné za splnenia zákonných podmienok vstúpiť do právneho vzťahu priamo s neznámym vlastníkom skrz jeho správu/zákonného zástupcu. Pri tejto alternatíve, keď sa o právnych vzťahoch komunikuje so správcom, sú možnosti limitované. Zákon č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon č. 180/1995 Z. z.“) menuje pozitívne, ktoré úkony s pozemkami neznámych vlastníkov môžu správcovia uskutočniť. Správcovia majú v zásade prvoradú úlohu chrániť vlastníctvo neznámych vlastníkov. Prevod vlastníctva je skôr výnimkou, ktorá môže nastať po splnení zákonných podmienok.

Ako bolo vyššie uvedené, problém neznámych vlastníkov je rozdelený, pokiaľ ide o verejnú správu, medzi dve inštitúcie:

1. Slovenský pozemkový fond (ďalej aj ako „SPF“)

podľa zákona č. 180/1995 Z. z. spravuje pozemky neznámych vlastníkov, avšak len pokiaľ ide o druh pozemkov:

- a) Orná pôda
- b) Chmeľnice
- c) Vinice
- d) Ovocné sady
- e) Záhrady
- f) Trvalé trávne porasty²

2. Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik (ďalej aj ako „Lesy SR, š. p.“)

podľa zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov spravujú pozemky neznámych vlastníkov, avšak len pokiaľ ide o druh pozemkov:

- g) Lesný pozemok

Nakladanie s pozemkami neznámych vlastníkov bolo rozdelené medzi dve štátne inštitúcie, čo je opodstatnené, pretože správu vykonáva subjekt, ktorý má najbližšie k druhom pozemkov, ktoré má spravovať.³ **Slovenský pozemkový fond (ako právnická osoba zriadená zákonom) zo zákona spravuje poľnohospodárske pozemky štátu**, preto zákonodarca priradil správu poľnohospodárskych pozemkov neznámych vlastníkov tiež do správy Slovenského pozemkového fondu. **Lesy SR, š. p. spravujú lesné pozemky štátu**, preto im zákonodarca do spoločnej správy zveril aj lesné pozemky neznámych vlastníkov.

O zverení správy lesných pozemkov svedčí § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch, kde sa uvádza: „Správca podľa odsekov 3 a 4 vykonáva práva vlastníka k lesnému majetku vo vlastníctve štátu, najmä zabezpečuje jeho ochranu a zastupuje vlastníka v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy; **obdobne správca postupuje vo veciach lesných pozemkov, ktorých vlastník nie je známy, alebo ktorých vlastníka je známy ale jeho trvalý pobyt alebo sídlo nie je známe (ďalej len „nezistený vlastník“), a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a nezistených vlastníkov je sporné. Vedie evidenciu lesného majetku vo vlastníctve štátu podľa osobitného predpisu.**“

Pri uvedenej definícii zákon o lesoch podporne odkazuje aj na zákon č. 180/1995 Z. z., ktorý je možné považovať za nosný právny predpis pri definovaní pojmu a problematiky neznámych vlastníkov pozemkov na Slovensku.

2 Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sú tieto vymenované druhy pozemkov spolu považované za poľnohospodársku pôdu.

3 Je potrebné dodať, že vyššie uvedený výpočet pozemkov neznamená, že by neznámi vlastníci nemohli vlastníť aj nehnuteľnosti prípadne iné veci alebo aj stavebné pozemky. Stavby a stavebné pozemky uvedených vlastníkov spravujú príslušné okresné úrady. Táto oblasť má svoje špecifiká, ktoré sú viac vzdialené od problematiky pozemkov (poľnohospodárskej a lesnej pôdy), preto by si vyžadovala samostatný príspevok.

Zo zákonnej úpravy vieme vyabstrahovať nasledovné oprávnenia správcov (SPF a Lesov SR, š. p.) pozemkov neznámych vlastníkov. Správcovia pozemkov neznámych vlastníkov teda môžu ich pozemky:

a) Užívať sami ako vlastníci – Len Lesy SR, š. p. (neplatí pre SPF). Vlastníctvo v sebe zahŕňa práva: držať, užívať, požívať a brať plody (poľnohospodársky využívať resp. hospodáriť v lesoch). Správca však nemôže vlastnícke právo prevádzať. Z výkladu právnych predpisov je zrejmé, že ak zákon myslí užívanie ako vlastníci, toto užívanie nie je úplné, pretože sa vylučuje jeden aspekt vlastníckeho práva, a to je právo scudzovať pozemky. Preto je automaticky potrebné dodať, že právo užívať ako vlastníci, ale v medziach zákonných obmedzení.

b) Prenajať – právo držať, užívať a požívať pozemky neznámych vlastníkov a brať z nich plody je možné previesť na iný subjekt. V takom prípade hovoríme o prenájme pozemkov. V tomto smere je viditeľné, že pod obsahom „užívať ako vlastníci“ zákonodarca videl rozsah práv ohraničený prenájmom. Nájomca tak od správcu dočasne dostane oprávnenia pozemky držať, užívať/požívať a brať z nich plody (napr. aj drevnú hmotu). Preto by bolo možné dať aj znak = medzi právom užívať sám ako vlastníci a právom prenajímať tieto pozemky (pretože nie je možné scudzovať vlastnícke právo). Prenájom je obmedzený podľa textu nižšie. Najmä však platí, že prenájom lesných pozemkov je možný len v prípade, že obhospodarovateľom lesa nie sú Lesy SR, š. p. (v zmysle § 51 b ods. 2 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch).

Slovenský pozemkový fond v zmysle § 18 zákona č. 180/1995 Z. z. oproti Lesom SR, š. p. **nemôže pozemky užívať sám** (je zrejmý iný režim lesných pozemkov vs. poľnohospodárskych), ale ich iba prenajíma na účely:

- **poľnohospodárstva alebo lesného hospodárstva,**
- prípadne v súlade s rozhodnutím príslušného orgánu štátnej správy vydaného podľa osobitných predpisov **dočasne aj na iný účel,**
- ak sa pozemky nedajú prenajať podľa vyššie uvedených účelov (poľnohospodárstvo a dočasne aj iný účel), potom Slovenský pozemkový fond ich môže prenajať **aj dlhodobo na iný účel.**⁴

c) Zastupovať vlastníka v konaniach pred súdmi a orgánmi verejnej správy – tu sa zavádza zákonné zastúpenie. Ide o prípady, keď musí byť vlastníci pozemku, hoci je neznámy, účastníkom súdneho alebo iného správneho konania (niekto ho zažaluje, alebo sa naňho ako účastníka vzťahuje iná definícia). Neuplatnia sa teda inštitúty ustanovenia opatrovníka podľa zákona č. 160/2015 Z. z. o civilnom sporovom poriadku (CSP) ako všeobecné pravidlá, ale neznámych vlastníkov zo zákona zastupuje správca – SPF alebo Lesy SR, š. p., ktorí by mali byť najlepšie znalí problematiky a okolností vlastníctva lesného pozemku. V tomto smere bolo cieľom zákonodarcu práve to, aby v súdnych konaniach a správnych konaniach (kde sa z pozície vlastníctva pozemkov neznámi vlastníci často ocitnú) ich práva hájili odborne spôsobilé orgány, ktoré aj spravujú ich majetok a teda mali byť s ním najlepšie oboznámení. Ide zrejme o lepšie riešenie, oproti tomu, ak by súd ustanovoval opatrovníka pre konanie neznámemu vlastníkovi, napr. z radov zamestnancov súdu alebo obec. Toto zákonné zastúpenie dáva zmysel aj z toho dôvodu, že ak je správcovi umožnené užívať pozemky a prenajímať ich, potom je nanajvýš potrebné, aby mohol správca zastupovať vlastníka aj v súdnych a správnych konaniach.

Z tohto bodu pre prax plynie, že ak je potrebné, aby v akomkoľvek správnom alebo súdnom konaní vystupoval neznámy vlastníci, bude zastúpený zákonným zástupcom. Môžu vzniknúť otázky ohľadom určenia vlastníckeho práva, ak napr. sa niekto cíti byť vlastníkom pozemku, ktorý je evidovaný v prospech neznámeho vlastníka. V takom prípade je možné neznámeho vlastníka označiť za žalovaného a v súdnom konaní bude zastúpený zákonným zástupcom. Aj z tohto vyplýva, že toto oprávnenie zastupovať neznámych vlastníkov v súdnych a iných konaniach vedených orgánmi verejnej správy je pomerne široké, čo sa na prvý pohľad nemuselo javiť. Ako vyplynie nižšie, neznámy vlastníci vie byť aj účastníkom konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, čo je tiež prostriedok pre vyporiadanie vlastníctva k pozemku.

d) Scudzovať pozemky – právo previesť vlastnícke právo, len ak dôvodom prevodu je:

- **účel, na ktorý možno pozemok vyvlastniť podľa osobitného predpisu**

⁴ § 18 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov

Jedným z dôvodov, kedy výnimočne môže Slovenský pozemkový fond ale aj Lesy SR, š. p. scudziť vlastnícke právo, je prípad, keď možno vlastnícke právo aj vyvlastniť podľa osobitného predpisu., na ktorý zákon odkazuje. Ide o § 108 a nasl. zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon). Ten definuje podmienky pre vyvlastnenie a v ods. 2 písm. a) až p) popisuje typy verejného záujmu, pre ktorý možno pozemok vyvlastniť, ako napr. verejnoprospešné stavby, diaľnice, plynárenské zariadenia a pod.

Tomuto bodu by sa dalo venovať aj v samostatnej práci, keďže ide o celú škálu nových právnych oblastí a problémov. Za všetky si dovoľím len pár poznámok. Je zrejmý cieľ, že v prípadoch verejného záujmu (napr. výstavba diaľnice) je možné pozemky neznámych vlastníkov scudziť. Treba však dodať, že sa nemusí čakať na samotný akt vyvlastnenia, ale správca môže vopred pozemky predať napríklad Národnej diaľničnej spoločnosti. Potom k samotnému vyvlastneniu ani nemusí dochádzať. Ide zrejme o akceptovateľný dôvod na predaj, ak aj pri známom vlastníkovi môžu štátne orgány takto zásadne zasiahnuť do práv a pozemok vyvlastniť.

Je potrebné sa zmieniť tiež o tom, že v súčasnosti existuje istá dichotómia právnej úpravy týkajúcej sa vyvlastnenia, keď je platný a účinný popri § 108 a nasl. stavebného zákona aj pomerne nový zákon č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon mal plne nahradiť právnu úpravu v stavebnom zákone, resp. stavebný zákon mal byť nahradený úplne novým stavebným zákon, už bez úpravy vyvlastnenia. Momentálne tak máme súčasne platné a účinné dve zákonné úpravy pre proces vyvlastnenia. Tie sú dosť podobné, avšak majú aj rozdiely, čo v odbornej praxi spôsobuje veľké otázky. Na účely tejto práce je podstatné to, že zákonný odkaz v bode § 19 ods. 3 písm. a) by sa mal doplniť alebo nahradiť práve uvedeným zákonom 282/2015 Z. z., ak nie teraz, tak určite v budúcnosti.

● rozhodnutie o zriadení priemyselného parku podľa osobitného predpisu

Ide o druhý prípad, kedy možno scudziť vlastnícke právo neznámeho vlastníka. Osobitným zákonom je zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ktorý novelizoval o tento bod práve zákon č. 180/1995 Z. z.). Zmyslom tohto zákona je upraviť podmienky poskytovania dotácií na zriadenie priemyselných parkov, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy pri poskytovaní a kontrole použitia uvedenej dotácie. Tento titul predaja pozemkov sa zrodil z dôvodu potreby riešenia sociálno-ekonomickej situácie, najmä problémov so zamestnanosťou. Vláda SR z tohto dôvodu začala podporovať zriaďovanie priemyselných parkov v regiónoch Slovenska, poskytovať dotáciu na tento účel a vytvárať v súčinnosti s obcami a mestami potrebnú infraštruktúru. Aby sa výstavba priemyselných parkov nekomplikovala z dôvodu nevyporiadaných pozemkov, prijal sa tento bod – možnosť správcu predať vlastnícke právo (najčastejšie obci) z dôvodu uľahčenia výstavby priemyselného parku.

● usporiadanie vlastníctva k pozemkom zastavaným stavbami do 24. júna 1991 na účely poľnohospodárskej výroby

Tento prípad, podobne ako aj ďalšie štyri možnosti scudzenia majú istý spoločný základ, a to vyporiadanie pozemkov pod stavbami. Táto možnosť má svoj zmysel, pretože ak je pozemok, hoci aj neznámeho vlastníka, už raz zastavaný (je potrebné dodať, že stavba by mala byť postavená v súlade so zákonom), potom ho už ani neznámy vlastník zrejme nebude nikdy môcť využívať. Súčasne vlastníci stavieb si vyporiadajú ich vlastnícke právo k stavbe a pozemkom pod ňou – z časti môže ísť o pozemky pod stavbou a príslušný dvor, ktorý je oplotený a vlastníci stavby ho dlhodobo užívajú. Tento prípad so stavbami na účely poľnohospodárskej výroby je naviazaný na dátum 24. júna 1991 z dôvodu, že zákon č. 229/1991 Zb. o pôde (ktorý bol tiež reštitučným zákonom – vracal poľnohospodársku pôvodu oprávneným osobám), k tomu dňu viazal ocenenie výšky reštitučnej náhrady a tiež išlo o dátum účinnosti zákona o pôde. Chcelo sa zabrániť špekuláciám, aby pri novo postavených stavbách za účinnosti zákona o pôde si niekto uplatňoval podobné nároky, ako subjekty dotknuté nespravodlivosťou pred účinnosti zákona o pôde. Pri týchto stavbách sa myslia najmä budovy bývalých poľnohospodárskych družstiev, dvorov, JRD, ktoré sú často mimo zastavaného územia obcí.

● **usporiadanie vlastníctva k pozemkom zastavaným stavbami vo vlastníctve štátu slúžiacim ozbrojeným silám Slovenskej republiky**

Tento titul predaja je tiež pochopiteľný, aby ozbrojené sily nemali problémy na úseku ochrany štátu a pod.

● **usporiadanie vlastníctva k pozemkom zastavaným stavbami vybudovanými vo verejnom záujme**

Platí obdobný popis ako pri poľnohospodárskych stavbách, len v tomto prípade ide najmä o intravilán obcí a miest, o rôzne budovy škôl, úradov, kultúrnych ustanovizní a pod., aby tie mohli vyporiadať vlastnícke právo k pozemkom, ktoré už fakticky nebude nikdy môcť užívať žiadny iný subjekt, teda ani neznámy vlastník.

● **usporiadanie vlastníctva k pozemkom zastavaným stavbami vo vlastníctve obcí alebo vyšších územných celkov, ktoré prešli do ich vlastníctva podľa osobitných predpisov, kúpnu zmluvou alebo zámennou zmluvou**

Týmto bodom sa malo pomôcť samosprávam, obciam a vyšším územným celkom pri decentralizovaní štátnej správy a pri prijatí zákonov o prevode majetku štátu na obce a vyššie územné celky, resp. o vlastníctve majetku obcí a vyšších územných celkov, ktoré sa nemuseli napasovať ani do jedného z vyššie uvedených bodov, nakoľko mohli vlastníť stavbu, ktorá nemusela byť postavená vo verejnom záujme, ale slúži na istý špecifický účel. Zákon v tomto bode odkazuje aj na cestný zákon. Týmto sa vyriešili niektoré sporné situácie, či sa mohlo alebo nemohlo previesť vlastníctvo neznámeho vlastníka a rozhodlo sa pevne ukotviť toto oprávnenie vyslovene pre samosprávy. Preto si samosprávy môžu vyporiadať kúpou pozemkov neznámych vlastníkov prakticky každý pozemok zastavaný stavbami v ich vlastníctve. Najčastejšie to využívajú pri pozemkoch pod obecnými školami, obecnými úradmi alebo pod miestnymi komunikáciami a inou infraštruktúrou.

● **usporiadanie vlastníctva k pozemkom zastavaným inými stavbami, ako sú uvedené v písmenách c) až e), a zabezpečenie nevyhnutného prístupu k nim**

Zrejme sa prípady podľa vyššie uvedených bodov, ktoré sa týkajú pozemkov zastavaných stavbami, dali zahrnúť aj do jedného bodu. Zákonodarca to však rozčlenil najmä preto, že jednotlivé oprávnenia sa do zákona č. 180/1995 Z. z. dostávali postupne. Medzi poslednými oprávneniami prišla do zákona možnosť predať pozemky neznámych vlastníkov aj v prípade bežných súkromnoprávných subjektov, t. j. prípady všetkých ostatných stavieb. Najčastejšie ide o rodinné domy. Ide o prípady, kedy sú domy a príslušné pozemky oplotené a užívajú sa pokojne vlastníkami domu (ktorý by mal byť postavený legálne) ako jeden dvor alebo záhrada. V tomto smere ak by nebola možnosť pozemky vo svojich dvoroch vyporiadať – kúpiť od správcu, spôsobovalo by to v spoločnosti rôzne problémy. Vlastník alebo kupujúci domu by bol v právnej neistote, kedy sa neznámy vlastník nájde. Zrejme by to malo vplyv aj na financovanie hypotekárnych a iných úverov na opravu domov, kedy banky zriaďujú záložné právo aj k pozemkom. Tu tiež platí, že tento pozemok by už zrejme nikdy nemohol neznámy vlastník využiť a súčasne vlastníci domu boli blokovaní a nemohli ho odkúpiť a tak vyporiadať.

● **usporiadanie vlastníctva k pozemkom na zabezpečenie nevyhnutného prístupu k pozemkom iných vlastníkov**

Tento posledný titul, kedy je možné predať pozemok neznámeho vlastníka, je zabezpečenie nevyhnutného prístupu k pozemkom iných vlastníkov. Ide o najnovšie oprávnenie pre správcu, kedy môže pozemky predať a možno povedať, že aj najširšie. V tomto prípade už nehovoríme vôbec o stavbách. Ide najmä o susedné pozemky, keď na jeden pozemok sa nedá dostať inak, ako prechodom cez iný pozemok neznámeho vlastníka. Ide o istý bonus nad rámec možnosti zriadiť vecné bremeno, ktorá je uvedená nižšie a ktorá je tiež dostupná. Akoby zákonodarca chcel dať vlastníkom susedných pozemkov lepšie právo, ako len vecné bremeno, a to aj samotné vlastníctvo k parcele, po ktorej chodia k svojim pozemkom.

Treba povedať, že ide už o vážnejší zásah do práv neznámych vlastníkov, pretože problém s prechodom sa dal vyriešiť aj zriadením vecného bremena. Nemyslím si, že je nevyhnutné previesť vlastnícke právo k jednému pozemku preto, aby sused mohol mať prístup na svoj pozemok. Prax však zrejme ukázala, že problém s neznámymi vlastníkami tu dlho bol a asi aj dlho ostane, preto ide o lepšiu formu usporiadania pomerov v reálnom živote.

Často ide o malé kúsky pôdy tvoriace úzke parcely slúžiace jedine na prístup k ostatným väčším pozemkom. Preto nie je dôvod, aby tiež malé parcelky inak nevyužiteľné, ostávali nevyporiadané, a zrejme ani neznámi vlastníci (keby sa našli) by ich nevedeli nijako inak využiť.

e) Zriaďiť zmluvou vecné bremeno – v zmysle § 19 ods. 5 zákona č. 180/1995 Z. z. môže správca zriaďiť na pozemkoch podľa § 16 ods. 1 písm. b) a c) (ide práve o pozemky neznámych vlastníkov) zmluvou vecné bremeno. V § 18 ods. 4 sa tiež k tomu uvádza, že zriaďiť vecné bremeno možno za cenu podľa osobitného predpisu, t. j. za trhovú cenu. Pri tomto inštitúte je vidieť, že nemá temer žiadne obmedzenia, ako je tomu pri scudzovaní podľa písmena d) vyššie. Obmedzenia absentujú zrejme preto, že ide o menší zásah do vlastníckych práv neznámych vlastníkov. Ak správcovia vidia oprávnený dôvod, môžu zriaďiť k pozemku neznámeho vlastníka vecné bremeno. Najčastejšie zrejme pôjde o vecné bremeno práva prechodu cez pozemok na zabezpečenie prístupu. Avšak vecné bremeno môže znieť napríklad aj na právo doživotného užívania in personam a pod. preto sa mohlo uvažovať aj pri tomto inštitúte nad istými poistkami. Ak by sa neznámy vlastník identifikoval a ujal užívania svojho pozemku, potom ho veľmi široké vecné bremeno môže dosť výrazne obmedziť, prípadne až prakticky znemožniť pokojné užívanie pozemku.

f) Zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva – v zmysle § 19 ods. 6 sa môže správca dohodnúť na zrušení spoluvlastníctva a vzájomnom vyporiadaní (to neplatí, ak ide o spoločnú nehnuteľnosť). Ide o najnovšie oprávnenie správcov, ktoré umožnilo sa v akomkoľvek prípade aj mimosúdne dohodnúť na zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Do 1. 4. 2015 to bolo možné len za splnenia rovnakých titulov, ako je potrebné na predaj pozemku. Preto sa tento inštitút prakticky nevyužíval. Bolo však možné podať na súd návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a neznámeho vlastníka v tomto konaní zastupoval správca. Zrušiť a vyporiadať spoluvlastníctvo bolo teda možné súdnou cestou. Najnovšie je umožnené sa správcovi v prípade spoluvlastníckeho vzťahu neznámeho vlastníka dohodnúť na zrušení tohto vzťahu a vzájomnom vyporiadaní. Tento inštitút sa momentálne zrejme aj najčastejšie využíva, keďže v bežnej praxi často nie je možné pozemok kúpiť pre absenciu titulov popísaných v písm. d). V praxi je teda možné podať žiadosť na správcu o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva a navrhnúť podmienky vyporiadania – reálna deľba pozemku, prikázanie do vlastníctva za finančnú náhradu alebo predaj tretej osobe a rozdelenie výťažku.

Ak nie je možné neznámeho vlastníka identifikovať, a neznámy vlastník je v podielovom spoluvlastníctve s Vami alebo Vaším klientom, potom je tento inštitút najefektívnejší. Ak sa podá návrh na zrušenie spoluvlastníctva a vyporiadanie prikázaním podielu neznámeho vlastníka za finančnú náhradu, je možné docieľiť rovnaký výsledok, ako pri kúpe.

Vyššie je pozitívne vymenované, čo môže správca s pozemkami neznámych vlastníkov vykonať. Negatívne vymedzenie zákon nepodáva, avšak argumentum a contrario je možné usudzovať, že všetko ostatné je zakázané. Pri vymenovaní, čo správca s pozemkami neznámych vlastníkov uskutočniť nemôže, by bol zoznam veľmi dlhý. Ako podstatné je potrebné vypichnúť, že správca (ako vyplýva z vyššie uvedeného) najmä nemôže voľne previesť vlastnícke právo, nemôže pozemky scudziť, ak nie sú splnené podmienky podľa § 19 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.), nemôže ich použiť ako záloh, zameniť, nemôže ich vložiť ako obchodný majetok do obchodnej spoločnosti, zriaďiť predkupné právo, použiť na iné zabezpečovacie inštitúty a pod.

Záver

Cieľom tohto článku bolo priblížiť pojem neznámy vlastník pozemkov a následne špecifikovať, ako sa tento pojem prejavuje pri vstupovaní do právnych vzťahov súvisiacich s takýmito pozemkami. Definuje sa správca neznámych vlastníkov pozemkov, ktorým je Slovenský pozemkový fond a Lesy SR, š. p. a oprávnenia správcov.

Jedným zo základných inštitútov, ktorým sa dá pomerne efektívne vyriešiť problém neznámych vlastníkov je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. V tomto prípade nie je potreba identifikovať neznámeho vlastníka a je možné sa so správcom aj mimosúdne dohodnúť

na zrušení a vyporiadaní. Samozrejme, tento inštitút je použiteľný len v prípade, že neznámy vlastník je pri danom pozemku v podielovom spoluvlastníctve. V prípade, ak neznámy vlastník vlastní pozemok v celosti, neostáva iné ako zvážiť prostriedky uvedené v tomto článku.

Ak ide o prípad neznámych vlastníkov, je riešenie takmer automaticky zdĺhavé. Ako vyplýva z článku, každý inštitút vo svojej podstate trvá dlho a tiež platí, že správcovia nie sú viazaní procesnými lehotami a pri popísaných konaniach sa na nich nevzťahuje správny poriadok. Každopádne je však lepšie mať k dispozícii právne možnosti riešenia, hoci sú zdĺhavé, a zvážiť ich využitie, ako konštatovať, že s daným prípadom sa nedá nič robiť. ■

RESUMÉ

Vyporiadanie pozemkov neznámych vlastníkov

Príspevok sa zaoberá možnosťami postupov v prípadoch, keď je pozemok vo vlastníctve neznámeho vlastníka. Prináša odporúčania, ktoré okolnosti zvážiť v konkrétnom prípade. Najmä chce zhrnúť prostriedky vedúce k vyporiadaniu pozemku neznámeho vlastníka podľa aktuálne platnej legislatívy. Každý prostriedok je krátko okomentovaný, aby čitateľ videl praktické využitie a súvislosti, ktoré pri prvotnom kontakte s neznámym vlastníkom pozemku nemusia byť zrejmé. Je potrebné dodať, že by bolo vhodné uskutočniť aj niektoré zmeny *de lege ferenda*, aby sa, pokiaľ možno, uvedený problém eliminoval.

SUMMARY

Settlement of land of unidentified owners

The article deals with the possible procedures in cases where land is owned by an unidentified owner. It brings recommendations as to what circumstances to consider in a particular case. In particular, the article wishes to summarize the means leading to the settlement of land owned by an unidentified owner according to the currently applicable legislation. Each means is briefly summed up so that the reader can see practical uses and contexts that may not be obvious on initial contact with an unidentified landowner. It should be added that it would also be appropriate to make some *de lege ferenda* changes in order to eliminate this problem as far as possible.

ZUSAMMENFASSUNG

Auseinandersetzung bei Grundstücken unbekannter Eigentümer

Der Beitrag befasst sich mit möglichen Verfahren in solchen Fällen, wenn das Grundstück im Eigentum eines unbekanntes Besitzers ist. Es sind dort Empfehlungen, welche Umstände im konkreten Fall in Betracht zu ziehen sind und insbesondere Mittel, die zur Auseinandersetzung des Grundstücks eines unbekanntes Eigentümers nach der jeweils geltenden Legislative führen können, zusammengefasst. Zu jedem Mittel ist ein kurzer Kommentar angeführt, damit der Leser praktische Anwendung und Zusammenhänge sehen kann, die beim ersten Kontakt zum unbekanntes Eigentümer des Grundstücks nicht evident sein müssen. Hinzufügen ist noch, dass es entsprechend wäre, einige Änderungen *de lege ferenda* zu verwirklichen, damit dieses Problem womöglich eliminiert werden kann.

Zodpovednosť medzinárodných organizácií s ohľadom na Návrh článkov Komisie pre medzinárodné právo

JUDr. Rebecca Lilla Hassanová

Aj keď vývoj v oblasti práva medzinárodných organizácií a ich zodpovednosti postupuje, v niektorých prípadoch naďalej naráža daná problematika na bariéry. Nedostatok judikatúry týkajúcej sa zodpovednosti medzinárodných organizácií stále komplikuje zavedenie všeobecného režimu zodpovednosti. Čiastočne je to dôsledkom historického vývoja medzinárodného práva. Tradične je systém medzinárodného práva, a najmä systém ochrany ľudských práv, navrhnutý spolu so štátom ako hlavným predmetom právneho vzťahu a väčšinou ako jediná významná strana zodpovedná za porušovanie. Zmluvy, ktoré výslovne stanovujú zodpovednosť medzinárodných organizácií, sú tak stále zriedkavé. Významnú snahu o rozvoj v tejto oblasti predstavuje Návrh článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií Komisie pre medzinárodné právo z roku 2011, ktorému sa nasledovný článok kriticky venuje.

Úvod

Aktuálne prežívame transformáciu medzinárodnej spoločnosti, ktorá predstavuje nevyhnutné napätie a nezhody názorov v otázkach suverenity štátov a suverenity jednotlivcov či iných neštátnych aktérov. V tejto súvislosti čelí medzinárodné právo novým výzvam a skúma nové hranice, ktoré však ešte stále nezabezpečujú istotu a predvídateľnosť, a to možno ešte menej ako v minulosti. Medzinárodné spoločenstvo si však vyžaduje právny systém, ktorý by bol schopný harmonizovať rôzne záujmy svojich základných prvkov a zabezpečiť potrebnú stabilitu. Splnenie takéhoto očakávania do veľkej miery závisí však od účinnosti mechanizmov riešenia sporov ustanovených podľa medzinárodného práva.

V tejto súvislosti možno v blízkej budúcnosti rozoznať dva hlavné trendy. Prvým je, že s postupujúcou decentralizáciou a fragmentáciou medzinárodného práva musí medzinárodná spoločnosť vyvinúť úroveň ústavného práva, ktorá bude schopná udržať systém jednotný a koherentný. Centralizácia a decentralizácia by tak boli súčasťou toho istého procesu a vzájomne by sa posilňovali. Ústredné otázky výkladu základných zásad medzinárodného práva pravdepodobne v blízkej budúcnosti povedú k zriadeniu medzinárodného ústavného súdu alebo prinajmenšom k potrebe upraviť právomoci Medzinárodného súdneho dvora (ďalej len „ICJ“), prípadne ďalších súdov, a to nielen v súvislosti so systémom OSN, ale aj v širšej miere s medzinárodnou spoločnosťou.¹

JUDr. Rebecca Lilla Hassanová v roku 2018 skončila štúdium na Právnickej fakulte Uni-

verzity Komenského v Bratislave. Momentálne je študentkou denného doktorandského štúdia na Paneurópskej vysokej škole, kde sa špecializuje na problematiku medzinárodného humanitárneho práva a medzinárodnej ochrany ľudských práv.

¹ Vicuna. F. O. Individuals and Non-State Entities before International Courts and Tribunals. At the International Symposium „The International Dispute Settlement System“ in Hamburg 23. 9. 2000. str. 53.

Vývoj medzinárodného práva jednoznačne ovplyvňuje aj problematika medzinárodných organizácií ako subjektov medzinárodného práva. Ako vysvetlil ICJ, zatiaľ čo štáty majú všetky práva a povinnosti uznané medzinárodným právom, práva a povinnosti subjektu, akým je medzinárodná organizácia, musia závisieť od jeho cieľov a funkcií, ktoré sú špecifikované alebo predpokladané v jeho zakladajúcich dokumentoch a vyvíjané aj na základe praxe.² Medzinárodné organizácie sú subjektmi medzinárodného práva, ktoré na rozdiel od štátov nemajú všeobecnú právomoc. Medzinárodné organizácie sa riadia „zásadou špeciality“, čo znamená, že svoje právomoci majú odvodené a zverené od štátov.

Keďže sa v 19. storočí objavovali stále nové medzinárodné organizácie ako nová formalizovaná forma medzinárodnej spolupráce, uznalo sa, že tieto by mali fungovať nezávisle od členských štátov, aby mohli účinne vykonávať svoje funkcie. Medzinárodná právna subjektivita sa považovala za najvhodnejší nástroj na dosiahnutie tohto cieľa. Ústavy niektorých medzinárodných organizácií výslovne vyhlasujú, že tieto organizácie majú právnu subjektivitu podľa medzinárodného práva. Niektoré ústavy však v tejto otázke naďalej mlčia.³

Medzinárodné organizácie požívajú niekoľko výsad a imunit, ktoré im boli udelené na základe ich zakladajúcich zmlúv⁴ alebo všeobecne záväzných zmlúv (napríklad Všeobecný dohovor o výsadách a imunitách Organizácie Spojených národov⁵ a súvisiaci dohovor špecializovanej agentúry).⁶ Hovorí sa o nich, že požívajú funkčnú imunitu vrátane imunity voči jurisdikcii štátu a všeobecnej imunity pred súdnymi spormi, aby sa zabezpečilo ich nezávislé fungovanie.⁷

Zriedka sa však v zmluvách výslovne uvádza zodpovednosť organizácií. Výnimky tvorí len pár dohovorov, ako napr. Dohovor z roku 1972 o medzinárodnej zodpovednosti za škody spôsobené vesmírnymi objektmi a Dohovor z roku 1982 o morskom práve. Samotná Komisia pre medzinárodné právo uviedla, že existuje všeobecne vnímaná potreba zlepšovať metódy urovnávania sporov, za ktoré sú zodpovedné medzinárodné organizácie.⁸

Ako vysvetlil A. Pellet, schopnosť znášať zodpovednosť medzinárodnými organizáciami je dôsledkom ich právnej subjektivity podľa medzinárodného práva. Inými slovami, zodpovednosť medzinárodných organizácií sa musí považovať za nevyhnutný dôsledok ich schopnosti konať, t. j. právna subjektivita medzinárodných organizácií je nevyhnutnou podmienkou, aby mohli niesť zodpovednosť podľa medzinárodného práva.⁹

1. Tvorba Návrhu článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií

V roku 2001 Komisia pre Medzinárodné právo (ďalej len „ILC“) prijala dokument obsahujúci články týkajúce sa zodpovednosti štátov za medzinárodné protiprávne činy. V týchto článkoch vyhlásila Komisia, že štáty musia byť medzinárodne zodpovedné za im pripísateľné protiprávne činy. Takáto zodpovednosť je automaticky viazaná na ich subjektivitu. Možno vyhlásiť, že jeden bez druhého nemajú opodstatnenie. Vzhľadom na zvyšujúci sa počet medzinárodných organizácií, ako aj na zvyšujúci sa počet ich právomocí, otázka zodpovednosti takýchto vládnych organizácií nemôže byť nepovšimnutá. Daná otázka si tak zaslúži výnimočnú pozornosť. Na základe daného Komisia sa v roku 2002 rozhodla začať s kodifikačnými prácami týkajúcimi sa progresívneho vývoja práva medzinárodnej zodpovednosti medzinárodných organizácií.

Komisia pre medzinárodné právo sa rozhodla zaoberať sa danou otázkou prostredníctvom koncepcie zodpovednosti vyvinutej už v návrhu článkov o zodpovednosti štátov. Kodifikačné práce Návrhu článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií (ďalej len „DARIO“)¹⁰ v skutočnosti len v širšom ponímaní reprodukujú spomínaný dokument návrhu článkov zodpovednosti štátov za protiprávne činy. Na základe takéhoto postoja ILC, pričom samotný postup tzv. prepracovania prvotného dokumentu z roku 2001 sama Komisia aj uznala, však výsledný dokument mnohí kvalifikovaní akademici kritizujú. Prvotne treba samotnú problematiku obsahovej stránky zodpovednosti štátov a zodpovednosti medzinárodných organizácií rozlišovať a tak by nemala byť riešená jednotne. Taktiež samotná technika tvorby nového dokumentu spôsobom jednoduchého prevzatia z už staršieho dokumentu sa ani na prvý pohľad nezdá byť veľmi vhodná a zodpovedná. Nasledovné kapitoly sa tak venujú analýze spomínaného dokumentu

2 ICJ Reports 1949, 174, at 180.

3 Gerlich. O. Responsibility of international organisations under international law. Str. 15. [cit. 12. 12. 2019]. Dostupné na: http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/46558/01_Olga_Gerlich.pdf.

4 Amerasinghe. C. F. Principles of the Institutional Law of International Organisations. Cambridge University Press. Cambridge. 2005. ISBN 9780521545570. str. 315 – 351.

5 Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations, 13 February 1946. United Nations Treaty Series 15.

6 Convention on the Privileges and Immunities of the Specialised Agencies, 21 November 1947. 33 United Nations Treaty Series 261.

7 E. g. Článok 105 Charty Organizácie spojených národov.

8 Uriarte. J. A. The Responsibility of International Organizations and International and European Courts and Tribunals: Judicial Review of Security Council Resolutions. In: Remedies and Responsibility for the Actions of International Organizations/Hague Academy of International Law. Vol. 2011. Str. 322.

9 Pellet. A. The Definition of Responsibility in International Law. In: Crawford. J. Pellet. A. Olleson. S. The Law of International Responsibility. Oxford Commentaries on International Law. 1st Edition. ISBN 978-0199296972. Str. 46.

- 10 Návrh článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií. 2011.
- 11 Klabbers. J. An Introduction to International Organizations Law. Third edition. Cambridge University Press. Str. 309.
- 12 Corten. O. Klein. P. "The limits of complicity as a ground for responsibility", in Bannelier. K. Christakis. T. Heathcote. S. The ICJ and the Evolution of International Law – The Enduring Impact of the Corfu Channel Case. London, Routledge. 2012. Str. 315 – 334.
- 13 Gaja. G. First report on responsibility of international organizations. Special Rapporteur, 26 March 2003, A/CN.4/532, str. 6 – 7.
- 14 D'Aspremont. J. The Articles on the Responsibility of International Organizations: Magnifying the Fissures in the Law of International Responsibility. In: Amsterdam Law School Legal Studies Research Paper. No. 2012 – 95. Amsterdam Center for International Law No. 2012 – 13. Str. 8.
- 15 Ibid. Str. 9.
- 16 čl. 48 Návrh článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií.
- 17 Wright. R. W. The Logic of Joint and Several Liability. In: 23 Memphis State University Law Review. 1992. Str. 45.

DARIO, počas ktorej sa odhaľujú mnohé iné otázky spojené s problematikou medzinárodnej zodpovednosti a správneho chápania daného pojmu.¹¹

2. Analýza nedostatkov dokumentu DARIO

2.1. Meritórne nedostatky

Už vo fáze začiatočného výskumu pre tvorbu DARIO bolo jasne zadefinované, že, ako prvotný vzor sa bude používať Návrh článkov zodpovednosti štátov, vytvorený v roku 2001. V mnohých častiach tak nový dokument sleduje mechanizmy staršieho dokumentu, aj keď so snahou ich zlepšenia. Nie vo všetkých prípadoch sa tak aj stalo. V tomto ohľade je potrebné spomenúť mechanizmus určovania nezákonnosti, spoločný pre oba dokumenty. Podľa daného mechanizmu je protiprávnosť postavená na rozhraní medzi pôvodom zodpovednosti a jej dôsledkami. Dôležité je pritom, že všetky subjektívne prvky, ako je úmysel, náležitá opatrnosť (ang. „due diligence“) sa do istej miery umelo dočasne vynechávajú s cieľom jednotného štandardného určovania zodpovednosti.¹² Takýto mechanizmus určovania nezákonnosti však bol ostro kritizovaný už v predošlom dokumente a jeho kopírovanie, aj keď z dôvodu príbuznosti obsahu, ťažko hodnotiť ako správne riešenie. Netreba taktiež dodávať, že ILC si bola vedomá takéhoto nedostatku, pravdepodobne mu nepripisovala veľký význam a ani nemala v úmysle ho napraviť. Pravdaže, DARIO ako dokument nemá za cieľ prvotne napravovať nedostatky predošlého dokumentu.¹³

Spomínaný nedostatok v oblasti chýbajúcich subjektívnych prvkov však vplýva aj počas identifikácie vzťahu a jeho prvku v prípadoch porušenia práva medzinárodnou organizáciou. Keďže nový dokument DARIO (ako ani jeho predchodca) nešpecifikuje žiadne prvky týkajúce sa príčinnej súvislosti medzi porušením a poškodením, je mimoriadne ťažké identifikovať situácie zdieľanej zodpovednosti. Podľa názoru odborníkov, ako je Jean d'Aspremont, by súd nebol schopný či už v pripísaní alebo v náprave, rozdeliť zodpovednosť medzi viacerých účastníkov v konaní, v takých prípadoch kedy nastala situácia zdieľanej zodpovednosti *stricto sensu*.¹⁴ Situácia zdieľanej zodpovednosti vzniká, keď pripisovanie správania a pripísanie zodpovednosti neumožňuje rozdelenie medzi zodpovedných aktérov, zatiaľ čo analýza príčin neumožňuje rozdelenie odškodnenia medzi subjekty zapojené do spáchania protiprávneho aktu. V tomto zmysle spoločná zodpovednosť predpokladá zlyhanie dvoch druhov príčinných súvislostí, t. j. príčinná súvislosť medzi správaním a porušovaním a príčinná súvislosť medzi porušením a škodou. Z daného dôvodu sa tak v prípade viacerých páchatelov nevyskytuje v článkoch vynútenie zodpovednosti týchto subjektov. Napriek tomu však články nepredstavujú prekážku v prípade vyskytnutia takejto situácie, keďže dávajú možnosť bližšieho rozpracovania iným dokumentom, príp. hodnoteniu súdu v konkrétnom prípade.¹⁵

V danej spojitosti treba spomenúť článok 48 DARIO,¹⁶ ktorý, aj keď nie je veľmi jasne a zreteľne formulovaný, umožňuje, aby každý štát alebo medzinárodná organizácia boli zodpovedné za ten istý protiprávny akt. Týmto umožňuje spoločnú zodpovednosť viacerým subjektom. Spomenuté ustanovenie teda uznáva situáciu zlyhania kauzality na úrovni pripisovania správania na účely rozdelenia zodpovednosti. Zároveň je implicitne dokumentom uznané, že zodpovednosť môže byť delená medzi subjekty, a môže byť pripísateľná viacerým za to isté konanie. Aj keď by sa takéto ustanovenia mohli niekedy rozvinúť najmä vo forme spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti, ktorá predpisuje, že napravenie v celom rozsahu je spôsobené obetiam niektorého z páchatelov, režim zodpovednosti nedefinuje, kedy a ako by to fungovalo. Konkrétne však riešenie takýchto situácií jednoznačne predstavuje značný problém. Mnohé štáty ako subjekty, ktoré previedli časť svojej suverenity na medzinárodnú organizáciu, by sa tak jednoznačne odvolávali práve na takýto prevod právomocí a takýmto spôsobom by sa mali možnosť tzv. skryť za organizáciu samu. Súd by sa mal uchýľovať k alternatívnym spôsobom riešenia zodpovednosti a navrhnúť osobitný režim riešenia konkrétnej situácie. Ak zväzíme posledné myšlienky a článok 48 DARIO, nejasne a implicitne formulovaná spoločná zodpovednosť dokumentu sa zdá byť skôr kozmetický nástroj ako ozajstné riešenie.¹⁷

Samotné kodifikačné práce týkajúce sa práva zodpovednosti medzinárodných organizácií sa začali analýzou dvoch otázok, ktoré zostali nezodpovedané v článku 57 návrhu o zodpovednosti

štátov za protiprávne činy.¹⁸ Možno tvrdiť, že pôsobnosť spomínaného dokumentu DARIO predstavuje odpoveď na nedostatky spomínaného článku 57 Návrhu článkov o zodpovednosti štátov. Usúdiť dané možno z obsahu DARIO ako aj názvu dokumentu, ktorého väčšina článkov sa venuje problému zodpovednosti medzinárodných organizácií. Tento článok je však, samozrejme, naviazaný na vzťah so zodpovednosťou štátu ako člena v medzinárodnej organizácii. Tomuto vzťahu a odvodenej zodpovednosti členských štátov sa však DARIO venuje pomerne málo. Nemožno však jednu zodpovednosť striktno oddeliť od druhej, keďže nemôže byť štát ako subjekt tvoriaci samotnú organizáciu univerzálne oddelený od konania organizácií a ich orgánov. V opačnom prípade by členské štáty boli absolútne vyvinuté spod zodpovednosť v prípade konania v mene organizácie, čo by bolo zneužitie. Taktiež v danom kontexte je potreba spomenúť prípadné články 60 a 61, podľa ktorých protiprávne konanie ani nemožno pripísať.¹⁹

Dokument DARIO rozlišuje medzi primárnymi normami medzinárodného práva, ktoré zakladajú práva a povinnosti pre medzinárodné organizácie a sekundárnym záväzkom, ktorý sa aplikuje v prípade porušenia primárnej normy. Daný dokument sa zaoberá sekundárnymi normami, ktoré sa nebudú aplikovať, ak ostatné záväzné pramene medzinárodného práva nebudú porušené. Komisia v tomto prípade ani nepredpokladala, že články dokumentu budú nejako formálne aplikovateľné ako medzinárodné zmluvy. Snahy však prostredníctvom takéhoto dokumentu, aj keď nezáväzného charakteru, sú významné a vplyvné. To aj cestou prijatia prostredníctvom rezolúcie Valného zhromaždenia OSN, ako to bolo v prípade Návrhu článkov o zodpovednosti štátov.²⁰

2.2. Procedurálne nedostatky

Články DARIO a ich aplikácia je výrazne extenzívna, keďže dokument možno aplikovať na všetky organizácie, nielen medzivládneho druhu, ale aj neštátne entity založené zakladacou zmluvou alebo akýmkoľvek iným inštrumentom aplikovateľným v prípade otázok medzinárodného práva.²¹ Na základe daného tak pôsobnosť dokumentu je natoľko rozsiahla, že zahŕňa aj subjekty ako špecializované agentúry OSN, medzinárodné finančné inštitúcie, Medzinárodnú obchodnú organizáciu, Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe ako aj medzinárodné sudy (napr. Medzinárodný trestný súd), či mnohé iné neštátne organizácie, prostredníctvom ktorých medzinárodné organizácie konajú. Zároveň, nielen že dokument možno aplikovať v prípade aktívneho protiprávneho konania, ale aj v prípadoch nekonania tzv. omisívneho protiprávneho postupu organizácie.²²

Žaloby a právne nároky smerujúce k medzinárodným organizáciám príp. štátom, ako členom medzinárodných organizácií sú relatívne ojedinelé a ich malý, aj keď zvyšujúci sa počet poukazuje na nedostatok štátnej praxe, ktorá sa aj výsledne odzrkadľuje na dokumente DARIO. Relatívne malý počet súdnych rozhodnutí, vrátane poradných stanovísk Medzinárodného súdneho dvora, týkajúci sa zodpovednosti medzinárodných organizácií tak nemôže vytvoriť dostatočné zázemie pre tvorbu záväzného práva, tobôž obyčajové práva. Aj keď, ako už bolo spomínané, dokument DARIO je len „soft law“, ale tento nedostatok na praktickej úrovni je výsledne aj na ňom poznať. Samozrejme, tento nedostatok však taktiež znamená, že organizácie sa nielen v minulosti dopúšťali protiprávneho konania. Znamená veľké otázky v interpretácii pojmov ich priamej alebo nepriamej zodpovednosti a na to nadväzujúcej neobmedzenej slobode konať organizáciami.

Následne jeden z najvýznamnejších nedostatkov DARIO badať v nedostatočnej kategorizácii medzinárodných organizácií, ktorý predstavuje problém v otázke jeho pôsobnosti. Na základe dokumentu sú si všetky medzinárodné organizácie rovné a vynútenie zodpovednosti má byť na nich aplikované rovnakým spôsobom. Takýto postoj však môže predstavovať jednoznačne problém, keďže ako už vieme, nie všetky organizácie majú rovnaké právomoci ako ani vplyv na poli medzinárodných vzťahov. Takéto jednotné chápanie by napríklad mohlo spôsobiť, že organizácie ako Organizácia krajín vyvážajúcich ropu alebo Zhromaždenie členských štátov Medzinárodného trestného súdu budú mať rovnaké práva využiť protiopatrenia proti štátom alebo inej medzinárodnej organizácii aj napriek tomu, že v ich zakladajúcich dokumentoch sa takéto právomoci ani nespomínajú, keďže na ne ani neboli prenesené členskými štátmi.²³

Neschopnosť analyzovať rôznorodú povahu vnútroštátneho práva subjektu, ktorého zodpovednosť sa uplatňuje, predstavuje ďalší alarmujúci a oslabujúci faktor v práve medzinárodnej

18 Článok 57 Návrh článkov o zodpovednosti štátov za medzinárodné protiprávne činy.

19 Článok 60 – 61 Návrh článkov o zodpovednosti štátov za medzinárodné protiprávne činy.

20 Draft Articles on responsibility of international organizations, with commentaries. In: Yearbook of the International Law Commission. 2011. Vol 2. Part II. General Commentary. Para 3.

21 čl. 2 Návrh článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií

22 čl. 4 Návrh článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií

23 Alvaréz. J. E. Revisiting the ILC's Draft Rules on International Organization Responsibility. ASIL Proceedings, 2011. str. 346.

- 24 čl. 4. ods. 2 Návrh článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií
- 25 Crawford. J. The International Law Commission's Articles on State Responsibility – Introduction, Text and Commentaries. CUP. 2002. Str. 98 – 99.
- 26 Ahlborn. C. The Rules of International Organizations and the Law of International Responsibility. ACIL Research Paper No 2011

zodpovednosti, pričom problém možno identifikovať v článkoch o zodpovednosti štátov ako aj dokumente DARIO. Problém predstavuje vplyv vnútroštátneho práva štátov, ktoré je však s ohľadom na medzinárodné právo významne obmedzené. Článok 4 ods. 2 návrhu článkov o zodpovednosti štátov²⁴ si vyhradzuje rozhodujúcu úlohu v otázkach vplyvania vnútroštátneho práva, keď protiprávnemu konaniu pripisuje charakter podľa medzinárodného práva.²⁵ DARIO však v tomto ohľade mlčí a s ohľadom na jeho naviazanosť na spomenutý predošlý dokument ILC privádza odborníkov do neistoty. Takáto nejednoznačnosť by potenciálne mohla poškodiť celý podsystem zodpovednosti medzinárodných organizácií. V dôsledku čoho by sa niektoré ustanovenia mohli vykladať v rozpore s vnútornou povahou medzinárodnej organizácie, čo by jednoznačne predstavovalo mnohé nežiadúce účinky.²⁶

Problém taktiež predstavuje napojenie mnohých organizácií na finančnú podporu jej zakladajúcich štátov, a s ním spojenú finančnú nesamostatnosť. Odvodene by v prípade uvalenia finančných sankcií súdom na takéto organizácie boli trestané štáty. Pričom mnohé štáty by na tomto základe mohli obranne argumentovať subjektivitou organizácie, ako aj jej imunitou, ktorú mnohé požívajú. V danom ohľade si však treba pripomenúť, že daný argument o nedostatočnosti dokumentu DARIO nie je zanedbateľný a to na základe skutočnosti, že väčšina takýchto organizácií nie je finančne samostatná a nemá vlastné zdroje príjmov.

3. Výsledné zhodnotenie dokumentu DARIO

Kritika nedostatkov dokumentu nenaznačuje na skutočnosť, že medzinárodné organizácie a ich konanie nemôže byť vynútiteľné. Skôr naznačuje, že univerzálne riešenia v tomto prípade nie sú aplikovateľné a je potreba vytvorenia viac špecifickejších mechanizmov, ktoré budú normatívne upravené ako aj súdne preskúmateľné na základe viac individualizovanej povahy organizácie. Organizácie majú rôzne právomoci, sú založené na základe rôznych zakladacích listín ako aj z rôznych dôvodov. To odzrkadľuje aj ich aktuálne veľké množstvo. Aj keď všetky zaradujeme pod jeden pojem „medzinárodné organizácie“ ich charakter je vždy iný, na čo treba prihliadať pri aplikácii práva. Samozrejme, takéto pravidlá však sťažujú fungovanie týchto organizácií, keďže ich právomoci by boli individuálne upravené, na čo by museli pri svojej činnosti prihliadať.

Návrh viac špecifických a individuálnych opatrení však nemožno univerzálne aplikovať pri otázkach zodpovednosti v niektorých oblastiach práva. Tu máme na mysli problematiku základných ľudských práv, ktorá aktuálne asi ako jediná je schopná flexibilne vynútiť zodpovednosť rôznych entít, a to aj medzinárodných organizácií. Pôsobením súdnych orgánov, najmä Európskeho súdu pre ľudské práva, možno tvrdiť, že je možnosť efektívne aplikovať svoje záväzné dokumenty, čomu nasvedčuje aj judikatúra daného súdu.

Výsledne však dokument DARIO, s ohľadom na tematiku jeho obsahu možno považovať za kontroverzný a problematický na dosiahnutie všeobecného konsenzu odborníkov. Taktiež, zdá sa spravodlivé tvrdiť, že v koncepčných vlastnostiach kodifikačného procesu v rámci ILC existujú rôzne obmedzenia, a to vzhľadom na zloženie ako aj vnútorné fungovanie daného orgánu. Zásadnejšie však vývoju obsahu článkov bránili pojmy ako aj právny rámec predošlého dokumentu, a to článkov o zodpovednosti štátov, na ktorý je DARIO výslovne naviazaný.

Napriek všetkým nevýhodám a kritikám dokumentu upravujúceho zodpovednosť medzinárodných organizácií by sa však prijatie týchto článkov malo oslavovať s nadšením v profesionálnej komunite, predovšetkým z dôvodu jeho priekopníckeho charakteru, aj keď ešte stále v nezaväznej, ale aspoň už ucelenej forme.

Záver

Správna regulácia otázky medzinárodnej zodpovednosti medzinárodných organizácií si vyžaduje vyváženú mediu zmluvnými záujmami a zásadami. Musia sa dodržať záujmy troch aktérov, t. j. medzinárodná organizácia, jej členské štáty a prípadná poškodená strana, zapojených

do vzťahov, ktoré vzniknú v dôsledku medzinárodného konania. Zároveň treba nájsť hranicu medzi zachovaním subjektivity medzinárodnej organizácie a jej zneužitím zo strany štátov.

V závere možno usúdiť, že zvyšujúci sa počet medzinárodných organizácií, ako aj zvyšujúci sa počet ich právomocí prinesie jednoznačne viac konštantnej praxe ako aj odpovedí na vyššie uvedené otázky, príp. riešení na spomínané nedostatky. Nedokonalosti normatívnej tvorby ILC, pomocou praxe odborníkov ako aj sudcovskou tvorbou práva, bude možno vylúčiť a správne modifikovať.

Podľa názoru autorky, na medzinárodnej úrovni by bolo potrebné udeliť rovnaké postavenie medzinárodným organizáciám pred všetkými medzinárodnými súdmi a tribunálmi, aby sa vytvoril univerzálny mechanizmus presadzovania medzinárodnej zodpovednosti organizácií. Návrhom článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií Komisiou pre medzinárodné právo v roku 2011 možno potvrdiť snahu o vytvorenie dokumentu, ktorý by mohol slúžiť ako návod pri vynútení zodpovednosti medzinárodných organizácií. Napriek tomu, že dokument má mnoho spomínaných nedostatkov a možno ho považovať len za tzv. *soft law*, následná práca na ňom príp. inšpirácia ním, by mohla vytvoriť všeobecne záväzný dokument upravujúci danú problematiku. Do obdobia, kým však medzinárodné spoločenstvo začne pracovať na takomto dokumente, ktorý by vytvoril univerzálny systém aplikovateľný na relevantné prípady, presadzovanie zodpovednosti prostredníctvom poradných stanovísk, príp. medzinárodnou arbitrážou môže byť takisto uspokojivou alternatívou. ■

RESUMÉ

Zodpovednosť medzinárodných organizácií s ohľadom na Návrh článkov Komisie pre medzinárodné právo

Článok sa zaoberá zodpovednosťou medzinárodných organizácií, pričom sa text primárne venuje Návrhu článkov o zodpovednosti medzinárodných organizácií, vytvorený Komisiou pre medzinárodné právo. Prvá, kratšia časť článku je venovaná oboznámeniu čitateľa s dôvodmi a pohnutkami Komisie vytvoriť daný dokument. Ďalšia, meritórna časť je venovaná analýze a poukázaniu na nedostatky v obsahovej ako aj procesnej stránke dokumentu. Tretia časť je venovaná výslednému zhodnoteniu nájdených nedostatkov.

SUMMARY

Responsibility of International Organisations with regard to the Draft articles of the Commission for International Law

The article deals with the responsibility of international organizations, with the text primarily dealing with the Draft Articles on the Responsibility of International Organizations established by the International Law Commission. The first shorter part of the article is devoted to familiarizing the reader with the reasons and motives for creating the document. Next, the merit part is devoted to analysis and pointing out gaps in the content and process aspects of the document. The third part is devoted to the final evaluation of the found deficiencies.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Verantwortung der internationalen Organisationen in Bezug auf den Entwurf der Artikel der Kommission für internationales Recht

Der Artikel befasst sich mit der Verantwortung der internationalen Organisationen, insbesondere mit dem Entwurf der Artikel über die Verantwortung der internationalen Organisationen, verfasst von der Kommission für internationales Recht. Der erste, kürzere Teil des Artikels, ist der Bekanntmachung des Lesers mit den Beweggründen und Anlässen der Kommission bei der Erstellung dieses Dokumentes gewidmet. Der weitere, meritorische Teil, wird der Analyse und der Hinweisung auf die Mängel auf der Inhalts- sowie Prozessseite dieses Dokumentes gewidmet. Der dritte Teil befasst sich mit der abschließenden Bewertung der aufgefundenen Mängel.

Účinky dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov k nehnuteľnostiam

JUDr. Dušan Serek

Dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je bežnou súčasťou právnej agendy mnohých advokátskych kancelárií na Slovensku. V prípade, ak jej predmetom sú nehnuteľnosti, zväčša k podaniu návrhu na vklad do katastra dochádza bezodkladne po jej uzavretí. Napokon je v záujme oboch zmluvných strán, zavišiť vecno-právne účinky dohody prakticky čo najskôr. Účelom tohto článku je však analyzovať právnu situáciu, ak už z akýchkoľvek dôvodov, dôjde k podaniu návrhu na vklad do katastra po uplynutí zákonnej prekluzívnej 3 ročnej doby stanovujúcej nevyvrátiteľnú právnu domnienku o vysporiadaní zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva, avšak za podmienky, že samotná dohoda bola záväzkovo-právne účastníkmi uzavretá ešte pred uplynutím tejto doby.

Úvod

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov ako právny režim zakladajúci vecné absolútne právo k veciam, právam, resp. iným majetkovým hodnotám nadobudnutým oboma manželmi, resp. niektorým z nich počas manželstva za podmienok stanovených v § 143 Občianskeho zákonníka, možno po jeho zániku vyporiadať spôsobom stanoveným v zákone tromi spôsobmi: 1) dohodou oboch manželov, 2) na základe rozhodnutia súdu, t. j. autoritatívnym spôsobom a 3) nastúpením nevyvrátiteľnej právnej domnienky podľa § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka po márnom uplynutí zákonnej prekluzívnej 3-ročnej lehoty plynúcej odo dňa zániku bezpodielového spoluvlastníctva.

V prípade, ak sú predmetom vyporiadania nehnuteľnosti, ktoré spadajú pod režim zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej ako „katastrálny zákon“), vyžadujú si takéto dohody v zmysle § 149a Občianskeho zákonníka okrem písomnej formy aj vklad do katastra nehnuteľností príslušným správny orgánom. V tejto súvislosti však treba v prvom rade poukázať na nepresnosť v tomto ustanovení, nakoľko zákon uvádza, že takéto dohody nadobúdajú účinnosť vkladom do katastra, čo však nie je z právneho hľadiska správna formulácia, ako to uvádzam nižšie.

Pokiaľ manželia do 3 rokov od zániku ich bezpodielového spoluvlastníctva (napr. nadobudnutím právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, právoplatnosti rozsudku o zrušení bezpodielového spoluvlastníctva a pod.) nevyporiadajú svoje zaniknuté bezpodielové spoluvlastníctvo dohodou, prípadne nepodajú návrh na súd, nastáva v zmysle § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka nevyvrátiteľná právna domnienka vo vzťahu k nehnuteľnostiam tak, že sú v podielovom spoluvlastníctve manželov v rovnakých spoluvlastníckych podieloch. Hnuteľné veci sú vo vlastníctve toho z manželov, ktorý ich pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne

JUDr. Dušan Serek je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a od roku 2013 samostatne vykonáva advokátsku prax v regióne Oravy v advokátskej kancelárii so sídlom

v Námestove. Vo svojej praxi sa zaoberá predovšetkým právom k nehnuteľnostiam, civilným procesom a správny súdnictvom.

ako vlastník užíva. Ostatné hnutelné veci, ku ktorým žiadny z manželov nevykonáva takéto užívacie práva, ostávajú v podielovom spoluvlastníctve, ako to platí v prípade nehnuteľných vecí. Nastúpenie takejto právnej domnienky už nemožno nijakým spôsobom zvrátiť.

Účinky zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti vo všeobecnosti

Odlišovanie obligačno-právnych a vecno-právnych účinkov zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti vo všeobecnosti už možno považovať za skutočnosť, ktorá tak v právnej teórii, ako aj v právnej praxi požíva zhodu.¹ Vo všeobecnosti možno povedať, že právny úkon ako taký platnosť a účinnosť čo do účinkov, t. j. nastúpenia práv a povinností z neho vyplývajúcich pre zmluvné strany (inter partes) nadobúda dňom uzavretia tohto právneho úkonu, teda v zásade momentom, kedy sa stretnú zhodné prejavy vôle uzavrieť takýto právny úkon u oboch, resp. viacerých zmluvných stranách. Pri nehnuteľnostiach, pre ktoré zákon vyžaduje obligatórne písomnú formu, je takýmto stretom prejavov vôle fyzické podpísanie písomného právneho úkonu, predmetom ktorého je prevod vlastníckeho práva, resp. zriadenie, zmena alebo zrušenie iného vecného práva (napr. práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a pod.) jednotlivými zmluvnými stranami. Nieto sporu, že v momente fyzického podpísania takejto zmluvy nastávajú jej obligačno-právne účinky, pokiaľ si zmluvné strany nedohodnú niečo iné. Jednoducho povedané, zmluva je nielen platným právnym úkonom, ale stáva sa aj účinným právnym úkonom, teda pre zmluvné strany začínajú z nej vyplývať určité práva a povinnosti a právne ich zaväzuje. Na nadobudnutie vecného práva k nehnuteľnosti (tzv. modus) však zákon vyžaduje aj kladné rozhodnutie príslušného správneho orgánu na úseku katastra nehnuteľností v podobe vkladu. Týmto momentom, teda vykonaním vkladu príslušného vecného práva do katastra nehnuteľností nastávajú aj tzv. vecno-právne účinky samotnej zmluvy a tým je prevod vecného práva zavŕšený.

Účinky dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti vo vzťahu k 3-ročnej prekluzívnej lehote a podanie návrhu na vklad po tejto lehote z pohľadu právnej doktríny a judikatúry

Judikatúra slovenských súdov stabilne judikuje, že uzavretím dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov dochádza k prevodu vlastníctva. Ide o zmluvný prevod aj napriek tomu, že pri tomto prevode právna úprava poskytuje určité úľavy, prípadne s ním nespája tie povinnosti, ktoré platia všeobecne pri ostatných prevodoch. Z uvedeného dôvodu katastrálny odbor okresného úradu musí postupovať podľa zásad platných pre vkladové konanie.²

Aj v prípade dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti, musíme dôrazne rozlišovať jej obligačno-právne účinky a jej vecno-právne účinky tak, ako to uvádzam vyššie. Uzavretím písomnej dohody oboma manželmi, teda momentom, kedy k dohode pripojí vlastnoručný podpis druhý z manželov, nastávajú jej obligačno-právne účinky a dohoda zaväzuje oboch manželov – účastníkov zmluvy, pokiaľ sa nedohodnú inak. Vecno-právne účinky takejto dohody nastávajú s poukazom na § 28 katastrálneho zákona v spojitosti s § 149a Občianskeho zákonníka vkladom do katastra nehnuteľností vykonaného na základe právoplatného rozhodnutia príslušného okresného úradu – katastrálneho odboru. Až po katastrálnom konaní, t. j. po právoplatnom vyhovujúcom rozhodnutí správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností môžeme hovoriť o právnom zavŕšení prevodu vlastníckeho práva na základe dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Do tejto roviny možno konštatovať, že výklad jednotlivých účinkov dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva, predmetom ktorej je nehnuteľnosť nie je sporný.

To, čo sa však javí v právnej doktríne sporným a judikatúrou Najvyššieho súdu SR zatiaľ v zásade neriešeným je otázka, aké účinky dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva

1 napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 2Cdo 184/2005, publikovaný v zbierke rozhodnutí NS SR pod R 59/2007: *rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (§ 47 Občianskeho zákonníka). Účinky vkladu podľa § 133, ods. 2 Občianskeho zákonníka spočívajú v nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, t. j. vo vecno-právnych následkoch, a nie v obligačno-právnych následkoch (účinnosti) zmluvy, ktoré nastali platným prijatím návrhu na uzavretie zmluvy (§ 44, ods. 1 Občianskeho zákonníka),* vid' napr. aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 8Sžo 41/2008, ale aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 5Cdo 153/2009

2 rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 1Sžo-KS 139/2004, ZSP 16/2006

manželov na nehnuteľnosti musia nastať do uplynutia zákonnej prekluzívnej 3-ročnej lehoty tak, aby nenastala zákonná nevyvrátiteľná domnienka vyporiadania.

Občiansky zákonník v § 149, ods. 4 zakladá tzv. zákonné vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v prípade, ak medzi manželmi nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou do 3 rokov od jeho zániku (prípadne, ak v tomto čase nebol podaný niektorým z manželom návrh na vyporiadanie prostredníctvom rozhodnutia súdu).

Právna doktrína sa rozchádza v tom, či v prípade nehnuteľností musí dohoda o vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov v lehote do 3 rokov nadobudnúť „iba“ obligáčno-právne účinky, alebo aj účinky vecno-právne tak, aby nenastala nevyvrátiteľná zákonná domnienka vyporiadania.

Kolektív autorov pod vedením doc. JUDr. Števcika sa v komentári k Občianskemu zákonníku prikláňajk názoru, že ak v prekluzívnej trojročnej lehote plynúcej od zániku bezpodielového spoluvlastníctva nebola dohoda o vyporiadani predložená na vklad do katastra nehnuteľností, nastali účinky vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva uplatnením zákonnej domnienky podľa § 149, ods. 4 OZ, t. j. vzniklo podielové spoluvlastníctvo manželov k nehnuteľnosti, a tým zanikla možnosť, aby nastali vecno-právne účinky vyporiadania na základe dohody manželov, a to aj keď dohoda o vyporiadani bola uzavretá v zákonnej lehote. Uvedený výklad rešpektuje znenie zákonnej úpravy a je v súlade so zásadou právnej istoty a ochrany práv tretích osôb.³

Obdobne uvádza aj JUDr. Fekete, že v prípade ak bol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe dohody bývalých manželov o vyporiadani vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, tvoriacim bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, podaný po uplynutí troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva, bol podaný v dobe, kedy už nastala nevyvrátiteľná právna domnienka vzniku podielového spoluvlastníctva bývalých manželov, teda právny vzťah vylučuje, aby jeho účastníci (už v tom čase podieloví spoluvlastníci) uzavreli dohodu o vyporiadani (v tejto dobe už neexistujúceho) bezpodielového spoluvlastníctva. Správa katastra preto vklad práva na základe tejto dohody nepovolí.⁴

Na druhej strane JUDr. Krajčo uvádza, že v súvislosti s posúdením včasnosti uzavretia dohody týkajúcej sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, zákon *expressis verbis* neuvádza, či lehota na uzavretie zmluvy je dodržaná bez zreteľa na podanie takejto dohody na vklad vlastníctva katastrálnemu úradu. Poukazuje na to, že slovenská právna úprava spája účinky vkladu vlastníctva až s právoplatnosťou rozhodnutia o vklade vlastníctva. Vychádzajúc z obsahu právnej úpravy vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (a bezpodielovosť tohto spoluvlastníctva), zápis v katastri by mal plniť iba evidenčnú funkciu. Pre platnosť zmluvy týkajúcej sa vyporiadania spoluvlastníctva k nehnuteľnosti pritom stačí, ak písomná forma je zachovaná len ohľadne vyporiadania spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Dôsledkom toho je, že pre platnosť zmluvy (ako zmluvného prejavu), vo vzťahu k zachovaniu lehoty na uzavretie dohody, je významné iba to, či v uvedenej lehote došlo k uzavretiu zmluvy.⁵

Na získanie komplexného pohľadu na vec treba poukázať aj na českú judikatúru, ktorá sa prikláňa k názoru, že k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov dochádza dňom, ku ktorému nastupujú účinky vkladu. Ak vkladový návrh nie je podaný v 3-ročnej lehote, nastupuje domnienka o vyporiadani podľa § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka, aj keď bola dohoda uzavretá pred uplynutím predmetnej lehoty.⁶ K tomuto právnemu názoru sa priklonil aj Najvyšší súd ČR v stanovisku občianskoprávneho a obchodného kolégia sp. zn.: Cpjn 38/98, publikovanom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 44/2000 a napokon bol tento právny názor potvrdený aj rozsudkom Veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn.: 31Cdo 1038/2009. Ústavný súd ČR sa k tomuto právnemu názoru prihlásil v uzneseniach sp. zn.: II. ÚS 33/1995 a I. ÚS 412/2000.

Na druhej strane, dostupná slovenská judikatúra sa k predmetnej problematike postavila skôr opačne. Krajský súd v Banskej Bystrici v rozsudku sp. zn.: 24Sp 35/2012 uviedol, že vo vkladovom konaní by bolo možné zohľadniť takú dohodu o vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva, ktorá by bola platná a účinná, vrátane osvedčených podpisov v zákonom stanovenej prekluzívnej lehote po zániku bezpodielového spoluvlastníctva aj v prípade, ak by návrh na vklad takejto dohody bol predložený po uplynutí 3-ročnej lehoty. Obdobne sa vyjadril aj Krajský súd v Nitre v rozsudku sp. zn.: 15S 7/2012, podľa ktorého tvrdenie, že vklad dohody o vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov musí byť podaný v 3-ročnej lehote, nemá oporu v žiadnom ustanovení Občianskeho zákonníka. Tento rozsudok bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho

3 Števcík, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 1096. ISBN 978-80-7400-597-8

4 Fekete, I., Občiansky zákonník 1. Veľký komentár 1. diel § 1 – § 459. Bratislava : Eurokódex 2011, s. 893. ISBN 978-80-89447-50-3

5 Krajčo, J., Občiansky zákonník pre prax (komentár). Judikatúra NS SR, NS ČR, ESD, ESLP. II. § 136 – § 857. Bratislava : Vydavateľstvo EUROUNION, 2015, s. 1386. ISBN 978-80-89374-32-8

6 Rozsudok Krajského súdu Ostrava sp. zn.: 22Ca 671/1995, ale aj rozsudok Krajského súdu Brno sp. zn.: 35Ca 52/1996 in Fekete, I., Občiansky zákonník 1. Veľký komentár 1. diel § 1 – § 459. Bratislava : Eurokódex 2011, s. 893. ISBN 978-80-89447-50-3

súdu SR sp. zn.: 10Sžo 73/2015, hoci sa k tomuto právnemu názoru Najvyšší súd nevyjadril a rozsudok potvrdil z iných dôvodov. K rovnakému právnemu názoru napokon dospel aj Krajský súd v Žiline v pomerne čerstvom rozsudku sp. zn.: 30S/66/2018. Voči tomuto rozsudku je v súčasnosti vedené konanie o kasačnej sťažnosti, preto možno predpokladať, že v dohľadnej dobe k uvedenej otázke zaujme stanovisko aj Najvyšší súd SR. Treba však povedať, že Najvyšší súd SR sa k tejto otázke nepriamo vyjadril v rozsudku sp. zn.: 8SŽ 10/2007, publikovanom v Zbierke rozhodnutí NS SR pod č. R 22/2008, v ktorom uvádza, že tomu, aby nedošlo k vyporiadaniu zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva v zákonnej prepadnej lehote 3 rokov podľa § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka, môže vlastník masy vecí patriacich do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva zabrániť tým, že včas uzavrie dohodu o vyporiadaní zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva alebo, že podá návrh na vyporiadanie na súd. Najvyšší súd ďalej uvádza, že ktorákolvek z možností (tak uzavretie dohody, alebo podanie návrhu na súd) má za následok prerušenie behu hmotnoprávnej 3-ročnej lehoty a nenastane zákonná fikcia vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva ex lege. Z takto vyjadreného právneho názoru Najvyššieho súdu nemožno podľa môjho názoru spoľahlivo konštatovať, či uvedeným Najvyšší súd mienil aj splnenie podmienky podania návrhu na vklad, resp. aj nastúpenie vecno-právnych účinkov vkladu, a to všetko v stanovenej 3-ročnej lehote, alebo má postačovať, aby v tejto lehote nastali iba obligačno-právne účinky dohody.

Autorský výklad § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka

V prvom rade treba uviesť, že z citovaného § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka výslovne nevyplýva, že by zákon vyžadoval na splnenie hmotnoprávnej podmienky samotného uzavretia dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva aj nastúpenie jej vecno-právnych účinkov (v prípade, ak je jej predmetom vyporiadanie k nehnuteľnej veci, ktorá je predmetom evidencie katastra). Z takto formulovaného ustanovenia zákona v spojitosti s odlišením obligačno-právnych a vecno-právnych účinkov dohody tak, ako je to uvedené vyššie, nemožno dospieť k inému výkladu ako takému, že na splnenie podmienky zákona, t. j., aby manželia zamedzili nastúpeniu nevyvrátiteľnej domnienky vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva po uplynutí 3-ročnej prekluzívnej lehoty postačí, ak v tejto lehote uzatvoria dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva, teda ak v rámci tejto lehoty nastanú obligačno-právne účinky dohody. Domnievam sa, že pokiaľ by zákonodarca hodlal viazať splnenie podmienky vyporiadania dohodou aj na podanie návrhu na vklad do katastra, resp. povolenie vkladu katastrálnym odborom, bola by táto podmienka výslovne v citovanom ustanovení zákona upravená. V tejto súvislosti nemožno akceptovať závery judikatúry českých súdov z dôvodu ich nepoužiteľnosti na náš právny poriadok. Aktuálne platný katastrálny zákon v zásade nespája vecno-právne účinky ku dňu podania návrhu na vklad (§ 28, ods. 3 katastrálneho zákona), výnimku tvoria právne situácie uvedené v § 28, ods. 4⁷ a v ods. 5⁸ katastrálneho zákona. Je zrejmé, že vkladové konanie na základe dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov k nehnuteľnosti takouto zákonnou výnimkou nie je, teda vecno-právne účinky nadobudnutia vlastníckeho práva nastávajú dňom vykonania vkladu do katastra nehnuteľnosti.

Česká právna úprava je na rozdiel od našej v tejto otázke odlišná. Podľa § 2, ods. 3 zákona č. 265/1992 Sb. o zápisoch vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem v znení platnom a účinnom od 10. 6. 1992 do 31. 12. 2013 právne účinky vkladu vznikali ku dňu, kedy bol návrh na vklad doručený katastrálnemu úradu. Obdobne aj nový zákon č. 256/2013 Sb. o katastru nemovitostí v znení platnom a účinnom od 1. 1. 2014 v § 10 upravuje účinky zápisu do katastra nehnuteľností (vrátane vkladu) a to k okamihu, kedy návrh na zápis došiel príslušnému katastrálnemu úradu. Zhrnúc uvedené, najmä z dôvodu odlišnej právnej úpravy čo do nastúpenia vecno-právnych účinkov, nemožno na posúdenie tejto otázky prijať závery vyplývajúce z českej judikatúry.

Trojročná prekluzívna lehota plynúca odo dňa zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov prestáva plynúť dňom uzavretia dohody o vyporiadaní, resp. dňom podania návrhu na súd. Zákon v žiadnom zo svojich ustanovení neuvádza, že by toto prerušenie plynutia tejto lehoty bolo viazané na podanie návrhu na vklad, resp. až na vydanie právoplatného rozhodnutia

7 Právne účinky vkladu pri prevode majetku štátu na iné osoby podľa osobitného predpisu, kedy účinky nastávajú ku dňu určenému v návrhu na vklad za splnenia podmienky právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu.

8 Právne účinky vkladu pri tzv. prvom prevode vlastníctva k bytu a nebytovému priestoru do vlastníctva nájomcu nastávajú spätne ku dňu doručenia návrhu na vklad správnomu orgánu za splnenia podmienky právoplatnosti rozhodnutia o povolení vkladu.

o povolení vkladu, najmä ak de lege lata s podaním návrhu na vklad zákon v tomto prípade (na rozdiel od českej právnej úpravy) nespája žiadne právne účinky. Jednoducho povedané výklad, podľa ktorého by manželka na účely zamedzenia účinkov nastúpenia nevyvrátiteľnej právnej domnienky podľa § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka museli jednak stihnúť uzavrieť dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva a zároveň kumulatívne splniť aj podmienku podania návrhu na vklad do katastra nehnuteľností, nemá oporu v žiadnom ustanovení zákona. Taktiež nemožno prijať právny výklad, podľa ktorého by sa v uvedenej lehote vyžadovalo aj vydanie právoplatného rozhodnutia o povolení vkladu do katastra (z ktorým už právny poriadok SR spája nadobudnutie vecno-právnych účinkov) a to z jednoduchého, praktického dôvodu. Na rozdiel od právnej úpravy ČR, kedy účastníci včasným podaním návrhu na vklad môžu sami ovplyvniť nastúpenie vecno-právnych účinkov, v prípade právnej úpravy SR tomu tak nie je. Aj napriek tomu, že katastrálny zákon ukladá správnomu orgánu rozhodnúť o podanom návrhu na vklad v lehote 30 dní (v prípade podania návrhu na vklad na základe zmluvy spísanej formou notárskej zápisnice, resp. zmluvy autorizovanej advokátom podľa osobitného predpisu dokonca v lehote 20 dní) odo dňa podania návrhu na vklad, nemôžu účastníci vkladového konania (v tomto prípade manželka) ovplyvniť, či táto lehota bude správnym orgánom aj dodržaná. Často sa stáva, že vkladové konanie je prerušené z dôvodov, ktoré účastníci vkladového konania nevedia ovplyvniť (napr. z dôvodu vykonávania zápisu ROEP pre dané katastrálne územie, resp. z iného dôvodu charakteru predbežnej otázky). Zhrnúc uvedené, ak by sme prijali takýto formalistický výklad, musel by katastrálny odbor zmluvu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva, ktorá by síce bola uzavretá včas, návrh na vklad na jej podklade by bol taktiež podaný včas, avšak z dôvodov objektívne neovplyvnených samotnými účastníkmi by 3-ročná prekluzívna lehota uplynula počas vkladového konania, zamietnuť. Uvedené by bolo možné minimálne z hľadiska ústavno-právneho odmietnuť ako formalistické, právne neudržateľné a najmä popierajúce základné ústavné princípy ako sú právna istota a princíp materiálneho právneho štátu.

Podľa môjho názoru nič na tomto výklade nemení ani § 149a Občianskeho zákonníka, ktorý vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nepresne uvádza, že dohody medzi manželmi pokiaľ sa týkajú nehnuteľností, nadobúdajú účinnosť vkladom do katastra. Toto ustanovenie bolo do Občianskeho zákonníka zavedené novelou č. 264/1992 Zb. s účinnosťou od 1. 1. 1993. Z osobitnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 264/1992 Zb. vyplýva, že nosným motívom na prijatie takejto novely bolo zrušenie štátnych notárstiev a znovuoobnovenie notárov ako samostatných a nezávislých subjektov, vykonávajúcich určité činnosti pod ingerenciou štátu, avšak bez priameho napojenia na štát, ako to bolo v prípade štátnych notárstiev. Účelom tohto zákona bolo, ako to uvádza dôvodová správa, znovuzavedenie intabulačného princípu, ktorý má nahradiť doterajšiu registráciu zmlúv štátnymi notárstvami. Ako vyplýva z dôvodovej správy, § 149a nijakým spôsobom nedopĺňalo, resp. nemodifikovalo § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka čo do definovania pojmu vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodu, práve naopak, bolo práve podkladom pre dôsledné rozlíšenie obligačno-právnych (modus) a vecno-právnych účinkov (titulus) zmluvy, predmetom ktorej je vecné právo k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom evidencie katastra nehnuteľností.

Záver

Zhrnúc všetky vyššie uvedené výklady § 149, ods. 4 v spojitosti s § 149a Občianskeho zákonníka možno podľa môjho názoru dospieť k takému záveru, že de lege lata Občiansky zákonník neukladá manželom upravujúcim svoje zaniknuté bezpodielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti dohodu stihnúť takúto dohodu aj podať na vklad do katastra nehnuteľností v lehote 3 rokov odo dňa zániku bezpodielového spoluvlastníctva, prípadne že by v rámci tejto lehoty dokonca vyžadoval aj vykonanie samotného vkladu do katastra. Pri výklade predmetných ustanovení je potrebné použiť okrem doslovného aj teleologický výklad a skúmať účel zákonodarcu pri prijatí a koncipovaní týchto ustanovení zákona. Z hľadiska odlišenia obligačno-právnych a vecno-právnych účinkov zmluvy, predmetom ktorej je nehnuteľnosť, je podľa môjho názoru potrebné prijať záver, že na účely zabránenia vzniku nevyvrátiteľnej právnej domnienky o vyporiadaní

bezpodielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, postačí, ak v lehote do 3 rokov od jeho zániku, účastníci – manželia uzatvoria platnú a účinnú dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. To, či je takáto dohoda podaná na vklad do katastra ešte v rámci tejto lehoty, je na účely vkladového konania právne bezvýznamné. ■

RESUMÉ

Účinky dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov k nehnuteľnostiam

Účelom tohto článku je podať výklad § 149, ods. 4 Občianskeho zákonníka s odlišením obligačno-právnych a vecno-právnych účinkov dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov v spojitosti s uplynutím zákonnej 3-ročnej prekluzívnej lehoty a jej účinky na rozhodnutie príslušného okresného úradu – katastrálneho odboru v zákonom katastrálnom konaní. Autor svoj právny názor čiastočne opiera o judikatúru slovenských súdov, avšak k tejto otázke ešte nebolo prijaté všeobecnými súdmi SR jednoznačné a jednotné stanovisko.

SUMMARY

Legal effects of marital real property settlement

The aim of this article is to present an interpretation of art. 149, sub art. 4 of Civil Code with difference between contractual legal obligations and real legal effects of an agreement upon marital property settlement within 3 years of preclusion period and its legal effect on the decision of competent land register office. Legal opinion of the author is partly inspired in Slovak judicature, although definite and unified opinion has not yet been adopted by higher courts of Slovak republic.

ZUSAMMENFASSUNG

Wirkungen der Vereinbarung zur Auseinandersetzung der anteilslosen Gütergemeinschaft der Ehegatten zu Liegenschaften

Der Zweck dieses Artikels ist die Auslegung der Bestimmungen § 149, Abs. 4 des Bürgerlichen Gesetzbuches unter der Unterscheidung von obligationsrechtlichen und materiell-rechtlichen Wirkungen der Vereinbarung über die Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten in Verbindung mit dem Ablauf der gesetzlichen Präklusionsfrist von 3 Jahren und deren Auswirkungen auf die Entscheidung des zuständigen Bezirksamtes – des Katastralreferats im gesetzlichen Katastralverfahren. Der Autor stützt sich bei seiner rechtlichen Auffassung teilweise auf die Judikatur slowakischer Gerichte, in dieser Frage ist aber durch allgemeine Gerichte der Slowakischen Republik noch keine eindeutige und einheitliche Stellungnahme gefasst worden.

Kompetenčný konflikt obecného zastupiteľstva a starostu obce pri nakladaní s majetkom obce

Mgr. Róbert Rybka
JUDr. Peter Rak

Oprávnenie rozhodovať o nakladaní s majetkom obce je zverené orgánom obce – obecnému zastupiteľstvu a starostovi obce. Spôsob rozdelenia právnych úkonov, o ktorých prislúcha rozhodovať týmto orgánom je v právnych predpisoch určený demonštratívne, negatívne, neurčitými právnymi pojmami ako „základné otázky života obce“, „najdôležitejšie právne úkony“, čo vyvoláva bez ďalšieho polemiku o tom, kto má rozhodovať o konkrétnej dispozícii s majetkom obce. Ak orgány obce opomenú právnym predpisom predpokladané prijatie interného aktu, ktorý má špecifikovať oprávnenia toho ktorého orgánu obce pri dispozíciách obecným majetkom, nezhody o tom, ktorému orgánu prislúcha oprávnenie rozhodovať v konkrétnom prípade sa tým len prehĺbia. V tomto článku ponúkame pohľad na vec, ako si s touto, na prvý pohľad patovou situáciou, poradiť.

Úvod

Kompetenčný konflikt je spor o to, ktorému z orgánov obce patrí právo rozhodnúť o dispozícii s majetkom obce.

Kompetencie orgánov obce pri majetkovoprávnych úkonoch vyplývajú z právnych predpisov, najmä zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (ďalej len „ObecZ“) a zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí (ďalej len „ZoMO“) či interného predpisu obce, ktorého prijatie ObecZ či ZoMO predpokladá, t. j. – zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce (ďalej len „zásady hospodárenia“), pričom, pokiaľ napr. v týchto zásadách hospodárenia sú kvalitne a podrobne upravené práva a povinnosti orgánov obce, vôbec nemusí kompetenčný konflikt vzniknúť.

Mgr. Róbert Rybka je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V súčasnosti je advokátskym koncipientom v AK v Prešove.

JUDr. Peter Rak je absolventom Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Od roku 2009 je advokátom. Zaoberá sa predovšetkým právom občianskym, obchodným a komunálnym.

1. Kompetencia orgánov obce vo všeobecnosti a pri nakladaní s majetkom obce

Zákonodarca zvolil rozdielny spôsob vymedzenia kompetencie orgánov obce, keď kompetenciu obecného zastupiteľstva vymedzil pozitívne, tzn. výpočtom okruhu spoločenských vzťahov uvedených v § 11 ods. 4 ObecZ, zatiaľ čo pri kompetencii starostu obce sa vybral cestou

negatívneho vymedzenia, použitím formulácie „rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu“.

O kompetencii obecného zastupiteľstva môžeme ďalej povedať, že je upravená demonštratívne, keďže pred výpočtom okruhu spoločenských je použité slovné spojenie „najmä“ je mu vyhradené, čo znamená, že určenie vecí, o ktorých je obecné zastupiteľstvo oprávnené rozhodnúť nie je uzavreté.

Obecné zastupiteľstvo však nedisponuje neobmedzenou kompetenciou, má stanovené mantinely pri svojom rozhodovaní, čo možno vyvodiť z dikcie § 11 ods. 4 ObecZ, ktoré hovorí, že obecné zastupiteľstvo rozhoduje o „základných otázkach života obce“.

Pojem „základné otázky života obce“ je v obecnej samospráve extrémne dôležitý, často nepochopený či podceňovaný, a neskôr na konkrétnych príkladoch ukážeme, aj prečo tomu tak je.

V odbornej verejnosti je napr. vnímaný ako kvalitatívny parameter pre veci v pôsobnosti obecného zastupiteľstva, podľa ktorého je obecnému zastupiteľstvu zverené rozhodovať o **strategických a koncepčných veciach**.¹

Kompetencia obecného zastupiteľstva vo veciach „základných otázok života obce“, znamená rozhodovať „**v prípadoch, ktoré vzhľadom na svoj charakter, rozsah, komplexnosť a význam môžu mať zásadný vplyv alebo dopad pre život väčšieho počtu obyvateľov obce, napr. zámer vybudovať v obci skládku nebezpečného odpadu alebo stavbu väčšieho rozsahu a významu, napr. diaľnicu, ktoré by mohli mať dopad na životné prostredie alebo ekonomiku a rozvoj obce, alebo by išlo o stavby strategického charakteru**“.²

Na demonštratívny spôsob výpočtu pôsobnosti obecného zastupiteľstva nadväzuje splnomocnenie dané obecnému zastupiteľstvu v § 13 ods. 4 písm. e) ObecZ vymieniť si rozhodovanie v určitých zákonom neupravených prípadoch. Možnosť obecného zastupiteľstva vyhradiť si rozhodovaciu pôsobnosť nie je absolútna, ale je obmedzená v tom smere, že vymedzenie tejto pôsobnosti musí rešpektovať vyhradenú zákonnú kompetenciu starostu obce, tzn. nemožnosť si vyhradiť veci, ktoré spadajú do pôsobnosti starostu obce podľa § 13 ods. 4 ObecZ, veci patriace do pôsobnosti starostu ako štatutárneho orgánu, a veci výkonného charakteru, keďže najvyšším výkonným orgánom a štatutárnym orgánom obce je starosta obce.

K limitom oprávnenia obecného zastupiteľstva vyhradiť si rozhodovaciu právomoc v tzv. neupravených veciach sa vyjadruje aj odborná verejnosť. Napr. Briestenský uvádza, že „zastupiteľstvo si nemá vyhradzovať veci bežného významu“.³ Obdobne sa vyjadruje aj Tekeli, podľa ktorého: „Štatút obce nemá zveriť do kompetencie obecného zastupiteľstva veci spadajúce do bežnej správy obce, čo by mohlo mať za následok znefunkčnenie operatívneho výkonu obecnej správy. Oba orgány obce majú totiž principiálne odlišný charakter – kým starosta obce je permanentne fungujúci orgán, obecné zastupiteľstvo je koncepčný orgán realizujúci svoju pôsobnosť na zasadnutiach konajúcich sa s odstupom určitých časových intervalov.“⁴

Všeobecne možno o vzťahu obecného zastupiteľstva a starostu obce, pokiaľ ide o rozhodovaciu pôsobnosť týchto orgánov, konštatovať, že:

- žiadna kompetencia nie je daná alternatívne t. j. nie je súčasne zverená aj obecnému zastupiteľstvu aj starostovi obce, čo znamená, že vždy je založená kompetencia iba jedného z orgánov obce,
- pokiaľ nejde o „základné otázky života obce“ (kde stále rozhoduje obecné zastupiteľstvo), v § 13 ods. 4 písm. e) ObecZ je zakotvené základné interpretačné pravidlo uplatňované vo vzájomnom kompetenčnom vzťahu orgánov obce, resp. pravidlo hraníc jednotlivých pôsobností týchto orgánov, v zmysle ktorého zákonná úprava (ObecZ, osobitný zákon, napr. ZoMO) alebo štatút majú dávať výslovnú odpoveď na otázku, do pôsobnosti ktorého orgánu obce je zverené rozhodovanie o určitej otázke, a v prípade, že zákon ani štatút výslovné nezverujú rozhodovanie o určitej otázke do pôsobnosti žiadneho z orgánov obce, vychádzajú zo spôsobu vymedzenia kompetencie orgánov obce, t. j. kompetencia obecného zastupiteľstva vymedzená pozitívne, kompetencia starostu obce vymedzená negatívne platí, že v tom prípade je v danej veci založená pôsobnosť starostu obce,
- pravidlá zakotvené v § 13 ods. 4 písm. e) ObecZ nijako neovplyvňujú vzájomné pozície obecného zastupiteľstva a starostu obce, obe orgány obce sú si navzájom rovnocenné a žiaden z týchto orgánov nie je vo vzťahu k tomu druhému nadriadený resp. podriadený.

Všeobecnou kompetenčnou normou pre oblasť obecných majetkových dispozícií je § 11 ods. 4 písm. a) ObecZ podľa ktorého „obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach

1 ASPI: Briestenský, L.:
Vzájomné pozície a kompetenčné vzťahy medzi starostom a obecným zastupiteľstvom.

2 Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica, sp. zn. 24S/66/2014 z 23. 1. 2015

3 ASPI: Briestenský, L.:
Vzájomné pozície a kompetenčné vzťahy medzi starostom a obecným zastupiteľstvom.

4 Tekeli, J., Hoffmann, M.:
Zákon o obecnom zriadení. Komentár.
Bratislava : WolterKluwer,
2014, s. 351.
ISBN 978-80-8168-034-2

života obce, najmä je mu vyhradené určovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce a s majetkom štátu, ktorý užíva, **schvaľovať najdôležitejšie úkony týkajúce sa tohto majetku** a kontrolovať hospodárenie s ním.“

Druhým z kategórie neurčitých pojmov v citovanom ustanovení (prvým bol pojem „základné otázky života obce“, ku ktorému sme sa vyjadrili vyššie) taktiež mimoriadne dôležitý, je pojem „najdôležitejšie úkony týkajúce sa majetku obce“.

V odbornej literatúre sa k výkladu tohto pojmu uvádza, že „vymedzenie toho, čo sa rozumie pod „najdôležitejšími úkonmi týkajúcimi sa majetku obce“ však už zákon o obecnom zriadení ponecháva na osobitný zákon o majetku obcí, prípadne ďalšie vyhradenie právomoci obecného zastupiteľstva v majetkovej oblasti štatútom obce a následnú konkretizáciu v zásadách hospodárenia a nakladania s majetkom obce.“⁵

Ďalšia interpretácia pojmu „najdôležitejšie úkony týkajúce sa majetku obce“ je nasledovná: „K sporu účastníkov konania o výklad § 11 ods. 4 písm. a) zákona o obecnom zriadení je pritom žiaduce uviesť, že odvolací súd sa v tomto prípade síce stotožňuje s názorom o **absurdite konštrukcie vyžadujúcej schvaľovanie každého nakladania s majetkom obce v obecnom zastupiteľstve** (približenej aj vyjadrením žalobcov k odvolaniu za pomoci „hyperboly“ o zakupovaní cestovných lístkov v bratislavskej mestskej hromadnej doprave). **Ustanovenie zákona má juce sa tu vyložiť totiž nehovoriť o každom úkone, ale len o úkonoch najdôležitejších a i keď odvolací súd rozhodne nemieni bagatelizovať význam (pre dopravný podnik ale aj mesto zabezpečujúce prostredníctvom takéhoto podniku hromadnú dopravu osôb) zaplatenia každého jedného cestovného, určenie okruhu úkonov majúcich spadať do rámca najdôležitejších úkonov, týkajúcich sa tzv. komunálneho majetku, zjavne pôjde merať len cez prizmu spôsobilosti konkrétneho úkonu samého osebe ohroziť zachovanie samotnej existencie určitého majetku a jeho spolupatričnosti s vlastníckou sférou obce či zveladenie takéhoto majetku. Právnej norme s relatívne neurčitou hypotézou (akou je aj diskutované ustanovenie zákona o obecnom zriadení) treba priznať práve takýto obsah.“⁶**

Osobitnou kompetenčnou normou pojednávajúcou o pôsobnosti obecného zastupiteľstva pri obecných majetkových dispozíciách je § 9 ods. 2 ZoMO. Aj v tomto prípade je základný okruh pôsobnosti obecného zastupiteľstva pri obecných majetkových dispozíciách daný konkrétnym výpočtom jednotlivých prípadov vymenovaných v § 9 ods. 2 písm. a) až g) ZoMO.

V tomto článku sa obmedzíme na § 9 ods. 2 písm. e) ZoMO, podľa ktorého „**obecné zastupiteľstvo schvaľuje nakladanie s majetkovými právami nad hodnotu určenú v zásadách hospodárenia**“. Predmetné ustanovenie predpokladá spresnenie hodnotovej hranice pôsobnosti toho ktorého orgánu obce pri nakladaní s majetkovými právami, pričom následkom nenaplnenia tohto očakávania môže vzniknúť kompetenčný konflikt medzi obecným zastupiteľstvom a starostom obce.

Zásady hospodárenia predstavujú fundamentálny interný predpis obce, pričom prijatie týchto zásad je s ohľadom na dikciu § 9 ods. 1 ZoMO „zásady hospodárenia s majetkom obce, ktoré určí obecné zastupiteľstvo“ potrebné vymedziť ako obligatórne a ich vydanie je vyhradenou kompetenciou obecného zastupiteľstva.

K povinnosti prijať zásady hospodárenia sa vyslovil napr. Krajský súd v Prešove: „*Rokovací poriadok obecného zastupiteľstva je treba odlišovať od zásad hospodárenia s majetkom obce, ktoré je každá obec povinná prijať v súlade s ustanovením § 6 ods. 2 a § 9 zákona o majetku obce a § 11 ods. 4 písm. a) zákona o obecnom zriadení.*“⁷

Jedným zo základných cieľov, ktorý sa má úpravou zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce pri hospodárení s majetkom obce dosiahnuť, je správne stanoviť rovnováhu právomocí a zodpovednosti orgánov obce, ako aj ňou zriadených organizácií pri nakladaní s majetkom obce. Nosným a vodiacim princípom pri stanovení pravidiel nakladania s majetkom obce je pritom zásada výslovne vyjadrená v § 7 ods. 2 zákona o majetku obcí, podľa ktorého orgány obce a organizácie sú povinné majetok obce zveľaďovať, chrániť a zhodnocovať.⁸

Vychádzajúc z § 11 ods. 4 písm. a) ObecZ v spojitosti s § 9 ods. 2 ZoMO a § 13 ods. 4 ObecZ je možné vyvodiť, že pôsobnosť orgánov obcí pri nakladaní s majetkom obce je vo všeobecnosti rozdelená medzi obecné zastupiteľstvo a starostu obce, ide teda o tzv. delenú kompetenciu orgánov obce. Rozdelenie kompetencie medzi obecným zastupiteľstvom a starostom obce pri dispozíciách s majetkom obce vyplýva buď z právnych predpisov (ObecZ, ZoMO) alebo zo zásad hospodárenia resp. štatútu obce.

5 Tekeli, J., Hoffmann, M.:
Zákon o obecnom zriadení.
Komentár.
Bratislava : WolterKluwer,
2014, s. 373.
ISBN 978-80-8168-034-2

6 Rozsudok Krajského
súdu Trnava,
sp.zn. 10Co/169/2013
z 3. 12. 2014

7 Rozsudok Krajského
súdu Prešov,
sp.zn. 1Cob/93/2005
z 23. 1. 2006

8 Tekeli, J., Hoffmann, M.:
Zákon o obecnom zriadení.
Komentár. Bratislava :
WolterKluwer, 2014, s. 373.
ISBN 978-80-8168-034-2

Podľa názoru Tekeliho, rozdelenie kompetencií orgánov obce pri nakladaní s majetkom obce stojí na týchto pilieroch:

- starosta obce rozhoduje o bežných veciach. O otázkach, ktoré nie sú zákonom, štatútom obce a zásadami hospodárenia a nakladania s majetkom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu rozhoduje starosta obce. Ide o prípady, ktoré možno zaradiť pod pojem „bežné veci“,
- obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce. Zverenie kompetencie obecnému zastupiteľstvu v internom akte obce musí rešpektovať požiadavku, že ide o základné otázky života obce. Obecné zastupiteľstvo si nemá vyhradiť do kompetencie veci spadajúceho do bežnej správy obce, čo by mohlo mať za následok znefunkčnenie operatívneho výkonu obecnej správy,
- čo je bežnou vecou a čo základnou otázkou života obce je v každej obci iné. Čo možno považovať za „základnú otázku života obce“ a čo za „bežnú vec“ sa bude líšiť v jednotlivých obciach predovšetkým od veľkosti obce, výšky obecného rozpočtu, hodnoty majetku danej obecnej samosprávy, počtu zriadených rozpočtových a príspevkových organizácií, počtu obcou založených právnických osôb a podobne.⁹

2. Právny úkon obce – tvorba vôle a prejavenie vôle navonok

Právny úkon vo všeobecnosti pozostáva z dvoch zložiek, a to z vôle a prejavu vôle navonok. O súkromnoprávných úkonoch fyzických a právnických osôb môžeme povedať, že tieto subjekty vyjadrujú a prejavujú vôľu súčasne, čo však neplatí pre súkromnoprávne úkony obce, ktoré v tomto smere vykazujú určité osobitosti, čo je dané postavením a vzájomným vzťahom orgánov obce.

Jedným z dôležitých rozhodnutí, ktoré sa vyjadruje k potrebe u obce ako právnickej osoby rozlišovať vykonávanie právnych úkonov od rozhodovania o týchto úkonov, t. j. od vytvárania vôle vnútri, v rámci organizačnej štruktúry obce o tom či, resp. aký právny úkon obec urobí (vykoná) je Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 284/2006 z 29. 1. 2008:

„Majetkovoprávne úkony o ktorých rozhoduje obecné zastupiteľstvo, a ktoré by urobil len starosta bez predchádzajúceho platného rozhodnutia obecného zastupiteľstva, by nezaväzovali obec, pretože by tu chýbal prejav vôle obce. Starosta obce nemôže urobiť bez prejavu vôle obce majetkovoprávny úkon ku ktorému sa vyžaduje predchádzajúce rozhodnutie obecného zastupiteľstva a zaviazať ním obec, pretože mu k tomu zákon o majetku obce s príslušnými predpismi nedáva oprávnenie, takže jeho právny úkon by ani nevyvolal právne účinky.“¹⁰

V tomto rozhodnutí boli prijaté aj ďalšie právne závery :

- funkcia štatutárneho orgánu obce sama osebe nezahŕňa výlučné oprávnenie vytvárať vôľu, ktorá je potom prejavovaná navonok práve v podobe právnych úkonov urobených na základe konateľského oprávnenia,
- oprávnenie rozhodovať o právnych úkonoch, t. j. o tom či, resp. aký právny úkon obec urobí (prejaví) je zákonom o obecnom zriadení rozdelená medzi štatutárny orgán – starostu obce a obecné zastupiteľstvo,
- rozhodnutie obecného zastupiteľstva o majetkovoprávnom úkone obce nie je autoritatívnym výrokom obce, ktorým sa individuálny právny vzťah účastníkov zakladá, mení alebo ruší, ale je prejavom vôle obce; tento prejav sa tvorí a prejavuje uznesením obecného zastupiteľstva.

Na uvedené rozhodnutie nadväzuje aj aktuálna rozhodovania prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, publikovaná v Zbierke stanovísk a Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. R 90/2018:

„Ak je rozhodovanie o nakladaní s majetkom obce rozdelené medzi orgány samosprávy obce, t. j. medzi starostu a obecné zastupiteľstvo, pre platnosť právneho úkonu obce sa vyžaduje súlad medzi vôľou obce, ktorú vytvára obecné zastupiteľstvo a vyjadruje vo svojom uznesení a prejavom vôle obce navonok starostom ako jej štatutárnym orgánom.“

Obecné zastupiteľstvo má právo schvaľovať najdôležitejšie úkony týkajúce sa majetku obce a kontrolovať hospodárenie s ním aj v prípade, ak neboli schválené zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce.“¹¹

9 Tekeli, J.: Nakladanie s majetkom obce. Bratislava : WolterKluwer, 2018, s. 86. ISBN 978-80-8168-832-4

10 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 284/2006 z 29. 1. 2008

11 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/1/2015 z 17. 2. 2016

12 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 389/08 z 1. 4. 2009

Dodávame, že k spôsobu konania obce v zmysle rozlišovania medzi tvorbou vôle a následným prejavom navonok vyjadrenom v Rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 284/2006 z 29. 1. 2008 sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v Náleze III. ÚS 389/08 z 1. 4. 2009, keď podľa jeho názoru: „*takto ponímané rozdelenie rozhodovania o otázkach hospodárenia s majetkom obce možno uplatňovať v prípadoch, keď zákon alebo schválené zásady hospodárenia s majetkom obce ustanovujú povinné schvaľovanie niektorých právnych úkonov obecným zastupiteľstvom.*“¹²

V tomto článku sa venujeme rozhodovaniu o právnych úkonoch obce t. j. vytváraniu vôle vnútri, v rámci organizačnej štruktúry obce konkrétne tomu, či o právnom úkone má rozhodnúť obecné zastupiteľstvo alebo starosta obce.

3. Kompetenčný konflikt orgánov obce pri nakladaní s majetkovými právami obce v rozhodovacej praxi súdov

Ústavný súd Slovenskej republiky sa k problematike kompetenčného konfliktu medzi orgánmi obce v prípadoch nakladania s majetkovými právami obce, ak obec nemá schválené zásady hospodárenia, resp. v nich absentuje spresnenie hodnotovej hranice pôsobnosti toho ktorého orgánu obce vyjadril v Náleze III. ÚS 389/08 z 1. 4. 2009.

Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky, výkladom rešpektujúcim požiadavku ústavnej konformity výkladu zákona a súčasne súladným s koncepciou zákonodarcu zameranou na ochranu majetkovej základne obce slúžiacej prioritne na plnenie verejných úloh obce je taký výklad § 9 ods. 2 písm. e) ZoMO, že: „*oprávnenie starostu obce uskutočňovať právne úkony vo veciach hnutelného majetku obce lebo jej majetkových práv v prípade, ak toto nakladanie nie je obmedzené zákonom alebo samotnou obcou prostredníctvom záväzného aktu obecného zastupiteľstva je potrebné vykladať zužujúci a súčasne oprávnenie obecného zastupiteľstva schvaľovať najdôležitejšie úkony týkajúce sa majetku obcí interpretovať rozširujúco v tom smere, že skutočnosť neschválenia zásad hospodárenia a nakladania s majetkom resp. nespresnenie hodnotovej hranice pôsobnosti toho ktorého orgánu obce neznamená odňatie uvedeného oprávnenia obecnému zastupiteľstvu.*“¹³

Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky v posudzovanom prípade uzavretie zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorým sa obec zaviazala advokátovi vyplatiť odmenu za zastupovanie v sume takmer 8 mil. Sk, jednoznačne možno zaradiť do skupiny najdôležitejších právnych úkonov týkajúcich sa majetku obce, a teda na platné uzatvorenie takejto zmluvy bol potrebný súhlas obecného zastupiteľstva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval prípad zriadenia vecného bremena k pozemkom vo vlastníctve mesta spočívajúceho v povinnosti mesta trpieť umiestnenie, výstavbu a výkon vlastníckeho práva k stavbám na pozemkoch, umiestnenie hnutelných vecí na pozemkoch, právo využívania pozemku, umiestnenie plavidiel a iných hnutelných vecí.

Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky: „*pre vyslovenie nepotrebnosti približne 17ha pozemku vo vlastníctve mesta pre účely mesta, a následné zaťaženie takéhoto majetku vecným bremenom je nepochybne nakladanie s majetkovými právami mesta. Vzhľadom na rozsah takéhoto nakladania (nielen čo do množstva a hodnoty nakladaného majetku ale aj tým, že predmetnou zmluvou o zriadení vecného bremena sa vlastník absolútne zbavuje dispozície s pozemkami) s majetkom mesta je potrebné, aby takýto úkon bol schválený obecným zastupiteľstvom.*“¹⁴

V súdnej praxi bol riešený prípad **zriadenia vecného bremena**, pričom tu išlo o vecné bremeno zriadené k časti pozemku vo vlastníctve mesta spočívajúceho v povinnosti mesta strpieť právo prechodu pešo a prejazd motorovými vozidlami.

Okresný súd Prievidza k tomu uviedol: „*V danom prípade, vzhľadom k tomu, že pozemok, ku ktorému bolo zriadené vecné bremeno, má výmeru len 430 m² a ide o dočasné zriadenie vecného bremena, nešlo preto o schválenie najdôležitejších úkonov týkajúcich sa tohto majetku, preto schválenie zmluvy o zriadení vecného bremena v prospech tretích osôb nevyžadovalo schválenie mestským zastupiteľstvom. Preto sa súd odklonil od právneho názoru uvedeného v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 SŽo 71/2008.*“¹⁵

13 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 389/08 z 1. 4. 2009

14 Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8 SŽo 71/2008 zo 16. 6. 2008

15 Rozsudok Okresného súdu Prievidza, sp. zn. 16C/300/2015 z 19. 12. 2016, právoplatne potvrdený Rozsudkom Krajského súdu Trenčín sp. zn. 19Co/110/2017 z 12. 4. 2018

Ďalším prípadom bolo **zrušenie vecného bremena** zriadeného v prospech obce spočívajúceho v práve výstavby (miestnej komunikácie a inžinierskych sietí) obce na zaťaženom pozemku.

Krajský súd Košice zaujal toto stanovisko: „V danom prípade išlo o zmluvu o zrušení vecného bremena, ktoré však bolo zriadené v prospech obce z dôvodu verejného záujmu, ako to vyplýva z jeho obsahu, preto podľa názoru súdu aj na tento úkon bol potrebný súhlas obecného zastupiteľstva. S poukazom aj na písomné vyjadrenie obce, keďže tieto pozemky už boli v čase uzatvorenia spornej zmluvy o zrušení vecného bremena odkúpené terajšími vlastníkmi a majú tam hotové rodinné domy, zrušením zmluvy o zriadení vecného bremena by títo obyvatelia stratili právnu istotu, týkajúcu sa zabezpečenia prístupu na ich nehnuteľnosti a výstavby vodovodu a kanalizácie t. j. došlo by k ohrozeniu verejného záujmu.“¹⁶

4. Ako posudzovať situácie, kedy obecné zastupiteľstvo nenaplní hypotézu právnej normy § 9 ods. 2 písm. e) ZoMO, ktorá predpokladá spresnenie hodnotovej hranice pôsobnosti toho ktorého orgánu obce pri nakladaní s majetkovými právami obce resp. obec nemá prijaté zásady hospodárenia?

Ako možno vidieť na vyššie uvedených prípadoch, v praxi dochádza často k sporom o to, aké úkony možno považovať za najdôležitejšie, o ktorých má rozhodovať obecné zastupiteľstvo.

Zastávame názor, že nie je chybou zákonodarcu, že v § 11 ods. 4 ObecZ použil pojem „najdôležitejšie úkony“ bez toho, aby tento pojem bližšie vysvetlil či inak ozrejmil, čo je jeho obsahom. Máme za to, že v zásade ani nie je vhodné či dokonca možné, aby zákon generálne určil, resp. vymedzil okruh spoločenských vzťahov, ktorý možno subsumovať pod „najdôležitejšie úkony“, napríklad tak, že by vymenoval (bez ohľadu na to, či takýto výpočet by bol demonštratívny alebo taxatívny) právne úkony, ktoré podliehajú schváleniu obecnému zastupiteľstvu vždy za každých okolností, napr. zmluvy o vecných bremenách, zmluvy o dielo, zmluvy o poskytovaní právnych služieb a pod, bez zreteľa na osobitosti toho ktorého prípadu.

Pripomeňme hore uvedený Nález Ústavného súdu SR III. ÚS 389/08. Právny názor vyslovený v tomto náleze nemožno chápať tak, že skutočnosť neschválenia zásad hospodárenia resp. nespresnenie hodnotovej hranice pôsobnosti toho ktorého orgánu obce pokiaľ ide o nakladanie s majetkovými právami má za následok, že starosta nemôže vykonávať žiadne nakladanie s majetkom obce, a teda obecné zastupiteľstvo môže vykonávať akékoľvek dispozície.

Z predmetného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva záver, že v situácii, kedy obec nemá schválené zásady hospodárenia, resp. tieto nespresňujú hodnotovú hranicu pôsobnosti toho ktorého orgánu obce, je nevyhnutné posudzovať každý jednotlivý prípad nakladania s majetkovými právami obce *ad hoc*. To urobil aj Ústavný súd Slovenskej republiky, kedy právny úkon – dojednanie odmeny za poskytovanie právnych služieb vo výške takmer 8 mil. Sk subsumoval pod najdôležitejšie úkony týkajúce sa majetku mesta, kde je daná kompetencia obecného zastupiteľstva.

K posudzovaniu prípadu od prípadu vo svetle kompetencie toho ktorého orgánu obce napr. Tekeli uvádza, že „posúdenie kompetencie orgánov bude vždy s ohľadom na charakter (hodnotu, trvanie, následky a pod.) úkonu nakladania s majetkom pre danú konkrétnu obec“.¹⁷

Pokiaľ ide o kritéria, ktoré možno vziať do úvahy pre posúdenie kompetencie orgánov obce, k týmto sa ešte vyjadríme nižšie, predtým však chceme poukázať na časť z odôvodnenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 8 Sžo 71/2008, ktorý vyhodnotil, že so zriadením vecného bremena musí vyjadriť súhlas obecné zastupiteľstvo, s nasledovným odôvodnením: „vzhľadom na rozsah takéhoto nakladania s majetkom mesta je potrebné, aby takýto úkon bol schválený obecným zastupiteľstvom, ktoré rozhoduje o základných otázkach života obce.“ V tejto súvislosti chceme upozorniť, že sa pomerne ľahko môže stať, že uvedené môže byť nesprávne chápané tak, že obecné zastupiteľstvo pokiaľ rozhoduje o nakladaní s majetkom obce schvaľuje úkony resp. veci, ktoré možno považovať za základné. Na prvý pohľad k vysvetleniu tejto pochybnosti nepomáha ani odborná literatúra, keď napr. Tekeli uvádza, že „základné pravidlo pre vymedzenie kompetencie obecného zastupiteľstva je – obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce.“¹⁸

16 Rozsudok Krajského súdu Košice, sp. zn. 5Sp/12/2012 zo 14. novembra 2017

17 Tekeli, J.: Nakladanie s majetkom obce. Bratislava : WolterKluwer, 2018, s. 89. ISBN 978-80-8168-832-4

18 Tekeli, J., Hoffmann, M.: Zákon o obecnom zriadení. Komentár. Bratislava : WolterKluwer, 2014, s. 369. ISBN 978-80-8168-034-2

V prvom rade je potrebné uvedomiť si, ako je koncipovaný § 11 ods. 4 ObecZ. Predmetné ustanovenie začína formuláciou „*obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce, najmä je mu vyhradené*“ (ďalej len „prvá časť“) pokračuje ďalšími odsekmi, ktoré sú označené ako písmená a) až q) (ďalej len „druhá časť“). Z uvedeného možno potom vyvodíť nasledovné.

Prvá časť ustanovuje vecný okruh spoločenských vzťahov, o ktorých je oprávnené rozhodovať obecné zastupiteľstvo, čo by sme mohli paušalizovať ako „všeobecnú pôsobnosť“ obecného zastupiteľstva, ktorú je čo do vecného rozsahu potrebné vnímať skrz základné pravidlo tam zakotvené t. j. „základné otázky života obce.“ Inak povedané, okruh spoločenských vzťahov, o ktorých má obecné zastupiteľstvo rozhodovať, tzv. „všeobecná pôsobnosť“ obecného zastupiteľstva, sa má týkať prípadov, ktoré *vzhľadom na svoj charakter, rozsah, komplexnosť a význam môžu mať zásadný vplyv alebo dopad pre život väčšieho počtu obyvateľov obce*, a práve prostredníctvom týchto všeobecných znakov je potrebné vnímať pojem „základné otázky života obce.“

Následne je táto „všeobecná pôsobnosť“ obecného zastupiteľstva zoskupená do jednotlivých „skupín“, a to pod jednotlivými odsekmi – písm. a) až q) § 11 ods. 4 ObecZ, čo by sme mohli označiť ako „druhovú (skupinovú) pôsobnosť“ obecného zastupiteľstva, keďže druhá časť vymenúva druhotné oblasti, o ktorých rozhoduje obecné zastupiteľstvo, napr. oblasť nakladania s majetkom, oblasť územného plánovania, oblasť miestnych daní, oblasť rozpočtu obce, oblasť miestneho referenda, oblasť hlavného kontrolóra obce a pod.

U niektorej z „druhovej (skupinovej) pôsobnosti obecného zastupiteľstva je možné pozorovať, že táto obsahuje tzv. právnu normu s relatívne neurčitou hypotézou, čo znamená, že zákonodarca ponechal posúdenie každého jednotlivého prípadu na zváženie podľa vopred neobmedzeného okruhu okolností. Tak je tomu aj u jednej z „druhovej (skupinovej) pôsobnosti“ obecného zastupiteľstva, a to pôsobnosti obecného zastupiteľstva vo veciach nakladania s majetkom obce, kde zákonodarca použil právnu normu s relatívne neurčitou hypotézou – „schvaľovať najdôležitejšie úkony týkajúce sa obecného majetku“. To znamená, že v rámci „druhovej (skupinovej) pôsobnosti obecného zastupiteľstva možno rozoznávať ešte akúsi *ad hoc* pôsobnosť, ktorá sa uplatňuje v rovine, resp. vo vzťahu ku konkrétnym právnym skutočnostiam, napr. zriaďovanie zmluvných vecných bremien, uzatváranie zmlúv o vykonaní diela a pod., pričom táto *ad hoc* pôsobnosť obecného zastupiteľstva, je ovplyvňovaná rôznymi vopred neuzavretými činiteľmi.

Na základe vyššie uvedeného, ak obecné zastupiteľstvo uplatňuje svoju *ad hoc* pôsobnosť vo veciach nakladania s majetkom obce, treba mať na pamäti a vnímať túto pôsobnosť cez optiku pojmu „najdôležitejší“. Nie je sporné, že použitím tohto výrazu v dikcii § 11 ods. 4. písm. a) ObecZ chcel zákonodarca vyzdvihnúť a zdôrazniť skutočnosť, že obecné zastupiteľstvo nemá schvaľovať každý úkon, ale iba ten, ktorý spadá do rámca okruhu úkonov s charakterom najdôležitejších úkonov týkajúcich sa obecného majetku. Čo konkrétne do tohto rámca bude spadať je potrebné posúdiť individuálne v závislosti od osobitostí toho ktorého prípadu, pričom súdy v tejto súvislosti vo všeobecnosti uvádzajú, že *určenie okruhu úkonov majúcich spadať do rámca najdôležitejších úkonov, týkajúcich sa tzv. komunálneho majetku, zjavne pôjde merať len cez prizmu spôsobilosti konkrétneho úkonu samej osebe ohroziť zachovanie samotnej existencie určitého majetku a jeho spolupatričnosti s vlastníckou sférou obce alebo mesta či zveladenie takéhoto majetku*.

Prístup, že nie každá majetková dispozícia podlieha schváleniu obecného zastupiteľstva možno badať aj v praxi prokuratúry. Napr. Okresnou prokuratúrou Bratislava III bol uplatnený protest vo vzťahu k ustanoveniu zásad hospodárenia s majetkom obce, podľa ktorého obecné zastupiteľstvo schvaľuje nakladanie s majetkom obce (vrátane finančných prostriedkov, pohľadávok a iných majetkových práv) nad hodnotu 1 000 eur a starosta obce rozhoduje vo všetkých veciach týkajúcich sa hospodárenia a nakladania s majetkom obce do výške 1 000 eur. Prokurátor navrhol predmetné ustanovenie zrušiť pre rozpor so zákonom, a uviedol, že „*v prípade dôsledného riadenia sa takto upravenými zásadami hospodárenia by mohlo dôjsť k paralyzovaniu činnosti obce, jej neefektívnemu fungovaniu, nakoľko možno očakávať, že väčšina úhrad spočívajúcich napríklad v úhradách verejných potrieb, prípadne pri vyplácaní odstúpného zamestnancom obecného úradu, vyplácaní plátov niektorých zamestnancov obecného úradu, muselo o každej takejto položke samostatne rozhodnúť obecné zastupiteľstvo pri jeho zasadení*“.¹⁹

Už vyššie sme poukázali na zásadu rovnováhy právomoci a zodpovednosti orgánov obce pri hospodárení s majetkom obce. Podľa nášho názoru je možné zásadu rovnováhy právomoci

19 Protest prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava III, sp. zn. Pd 51/16/1103-7 zo dňa 1. 6. 2016. Prevzaté z: https://www.chorvat-skygrob.sk/download_file.php?id=717502

implicitne vyvodíť aj z § 11 ods. 4 písm. a) ObecZ, a to najmä z pojmu „najdôležitejšie úkony týkajúce sa majetku obce“.

To, že táto zásada je obzvlášť dôležitá možno podporiť napr. právnym posúdením Okresnej prokuratúry Bratislava III vo veci uplatneného protestu proti zásadám hospodárenia, ktoré upravili pôsobnosť obecného zastupiteľstva tak, že zmluvné nadobúdanie vlastníctva nehnuteľného majetku vždy podliehalo schváleniu obecného zastupiteľstva bez ohľadu na jeho obstarávaciu cenu. Prokurátor navrhol predmetné ustanovenie zrušiť pre rozpor so zákonom, pričom uviedol že: „*obecné zastupiteľstvo si schválením napadaného ustanovenia zásad hospodárenia uzurpovalo nad rámec zákona právo schvaľovať nadobúdanie vlastníctva k akémukoľvek nehnuteľnému majetku, nakoľko z ust. § 9 ods. 2 zákona o majetku obcí a jeho výkladu vo vzťahu k nehnuteľnému majetku vyplýva, že sa musí jednať o nehnuteľný majetok, ktorý už je vo vlastníctve obce a nie o nehnuteľný majetok, ktorý obec prípadne v budúcnosti nadobudne.*“²⁰

Zásady hospodárenia musia byť v súlade so zákonnou úpravou nakladania a hospodárenia s obecným majetkom už bolo spomínané v rámci všeobecnej časti tohto článku. Pod týmto súladom treba rozumieť nielen to, že vymedzenie pôsobnosti toho ktorého orgánu obce musí (i) rešpektovať zákonnú konštrukciu vymedzenia tejto pôsobnosti stanovenú v ObecZ či ZoMO, a teda obecné zastupiteľstvo si nemôže uzurpovať veci, o ktorých ma rozhodovať starosta a opačne, ale súčasne musí byť (ii) dodržaná zásada rovnováhy právomoci a zodpovednosti orgánov obce pri dispozíciách s obecným majetkom.

Z vyššie uvedeného môžeme vyvodíť, že ak by obec schválila zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce, v rámci ktorých by obecné zastupiteľstvo upravilo otázku nakladania s majetkom obce tak, že hodnotovú hranicu by určilo spôsobom, že obecné zastupiteľstvo je oprávnené schvaľovať všetky dispozície s majetkom obce bez ohľadu na ich výšku, bolo by to v rozpore so zmyslom a účelom zákonnej úpravy a nerešpektovalo by to zásadu rovnováhy právomoci a zodpovednosti orgánov obce pri dispozíciách s obecným majetkom. Neplatnosť takejto úpravy v zásadách hospodárenia a nakladania s majetkom obce potom v podstate bude mať za následok nastolenie stavu, ako keby zásady prijaté neboli resp. by absentovalo spresnenie hodnotovej hranice. Za takejto situácie je potrebné uplatniť interpretáciu, že to, či o konkrétnej dispozícii s obecným majetkom bude rozhodovať obecné zastupiteľstvo alebo starosta je potrebné posúdiť prostredníctvom toho, či tú ktorú dispozíciu s majetkom obce bude možné zaradiť pod pojem „najdôležitejší“.

Záver

Pokiaľ ide o zodpovedanie položenej otázky, ktorá je predmetom tohto článku, a síce ako posudzovať prípady nakladania s majetkom obce, ak obecné zastupiteľstvo nemá schválené zásady hospodárenia resp. tieto nespresňujú hodnotovú hranicu pôsobnosti toho ktorého orgánu obce, podľa nášho názoru nie je možné s určitosťou povedať, že o akejkolvek dispozícii s majetkom obce bude rozhodovať výlučne starosta, argumentujúc pritom spôsobom vymedzenia jeho kompetencie, ktorá je daná negatívne „rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu“ alebo opačne, že o akejkolvek majetkovej dispozícii s majetkovými právami obce bude rozhodovať výlučne obecné zastupiteľstvo s odôvodnením, že ak obecné zastupiteľstvo nevyužilo možnosť danú mu v § 9 ods. 2. písm. e) zákona o majetku obcí v zásadách hospodárenia a nakladania s majetkom obce určiť hodnotovú hranicu pôsobnosti toho ktorého orgánu obce, t. j. neurčilo do akej sumy bude o dispozíciách s majetkovými právami obce rozhodovať starosta a od akej sumy zase obecné zastupiteľstvo, znamená to automaticky bez ďalšieho, že bez ohľadu na hodnotu dispozície s majetkovými právami vždy bude rozhodovať obecné zastupiteľstvo.

To znamená, že to, či konkrétne dispozíciu s majetkom je možné hodnotiť ako najdôležitejší úkon bude potrebné posudzovať nielen s ohľadom na podstatné a na prvý pohľad zrejme skutočnosti, a to rozpočet a rozsah majetku obce, ale do úvahy je nutné vziať aj iné skutočnosti, napr. (nielen): počet obyvateľov obce, rozsah dôsledkov právneho úkonu, množstvo dotknutých subjektov (všetci občania, či návštevníci obce vs. jednotlivec), postavenie obce ako účastníka zmluvného vzťahu (oprávnená či povinná z právneho

²⁰ Protest prokurátora Okresnej prokuratúry Bratislava III, sp. zn. Pd 113/16/1103-2 zo dňa 2. 6. 2016. Prevzaté z: https://www.chorvatskygrob.sk/download_file_f.php?id=717500

úkonu), odplatnosť resp. bezodplatnosť právneho úkonu, trvanie účinkov právneho úkonu, atď.

Následne po zohľadnení konkrétnych okolností toho ktorého prípadu možno podľa nášho názoru dôjsť k záveru, či ide o dispozíciu s majetkom obce, ktorá bude spadať do rámca „najdôležitejších úkonov“, pričom v prípade, ak tomu tak bude, oprávneným orgánom, ktorému bude prislúchať rozhodovať o takejto dispozícii bude obecné zastupiteľstvo, a naopak, ak do rámca „najdôležitejších úkonov“ spadať nebude, rozhodnutie o takomto nakladaní s majetkom bude na starostovi obce.

Podľa nášho názoru v prípade, ak obecné zastupiteľstvo nemá schválené zásady hospodárenia, resp. tieto nespresňujú hodnotovú hranicu pôsobnosti toho ktorého orgánu obce, tak vo vzťahu k rozhodovaniu orgánov obce ide o tzv. delenie kompetenciu medzi obecným zastupiteľstvom a starostom obce, pričom jediným diverzifikačným kritériom pre rozdelenie pôsobnosti medzi obecným zastupiteľstvom a starostom obce je skutočnosť, či konkrétnu dispozíciu s majetkovými právami obce je možné subsumovať pod pojem „najdôležitejšie úkony“. Ako už bolo spomenuté vyššie, ide nielen o neurčitý právny pojem, ale celá dikcia zákonného ustanovenia, ktoré tento pojem používa je vlastne právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, čo znamená, že každý prípad je potrebné posúdiť *ad hoc*, čiže osobitne, a treba pritom brať zreteľ na rôzne okolnosti, ktoré nie sú nijako determinované, nielen čo do kvality ale aj kvantity. ■

RESUMÉ

Kompetenčný konflikt obecného zastupiteľstva a starostu obce pri nakladaní s majetkom obce

Autori sa v článku špeciálne venujú prípadom, kedy obec nemá prijaté zásady hospodárenia, resp. zásady hospodárenia nespresňujú hodnotovú hranicu pôsobnosti toho ktorého orgánu obce pri nakladaní s majetkovými právami obce. Vzniká predpoklad rôzneho výkladu právnych predpisov starostu obce a obecného zastupiteľstva, čo je zároveň predpoklad na vznik kompetenčného konfliktu.

SUMMARY

Conflict of competence between the municipal council and the mayor of the municipality in the disposal of municipal property

In the article, the authors pay special attention to cases where the municipality failed to have adopted any property management rules or where the rules of property management fail to specify the value limit of the competence of the respective body of the municipality in dealing with the property rights of the municipality. This results in a state of different interpretations of legal regulations by the mayor of the municipality and the municipal council, which is also a precondition for the occurrence of a conflict of competence.

ZUSAMMENFASSUNG

Kompetenzkonflikt der Gemeindevertretung und des Gemeindevorstandes bei der Verfügung über das Gemeindevermögen

Die Autoren widmen sich im Artikel insbesondere den Fällen, wenn die Gemeinde keine Grundsätze des Wirtschaftens erlassen hat bzw. wenn in den Grundsätzen des Wirtschaftens die Wertgrenze der Kompetenzen dieses Gemeindeorgans bei der Verfügung über die Vermögensrechte der Gemeinde nicht präzisiert ist. Es wird angenommen, dass es zur unterschiedlichen Darlegung der Rechtsvorschriften durch den Bürgermeister der Gemeinde und die Gemeindevertretung kommen kann, was zugleich die Entstehung des Kompetenzkonfliktes voraus setzt.

Nemo tenetur se ipsum accusare z európskeho pohľadu

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

Týmto článkom reagujem na článok autora Mgr. Jána Šušotu publikovaný v čísle 2/2020 Bulletinu pod názvom Uplatňovanie zásady nemo tenetur se ipsum accusare vo výsluchu obvineného. Predmetný článok hodnotím veľmi pozitívne, pretože autor v ňom dôsledne prezentoval a analyzoval slovenskú právnu úpravu, ako aj právne názory vychádzajúce zo stanovísk slovenských súdnych autorít premietajúce sa viac alebo menej v aplikačnej praxi v Slovenskej republike. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že autor v spomenutom článku neuvádzal medzinárodnoprávne pramene a ani z nich nevychádzal, dovolil som si na tento článok nadviazať jeho voľným pokračovaním alebo doplnením, opierajúc sa o európsky pohľad na problematiku zásady zákazu nútenia k sebaobviňovaniu, ktorá je súčasťou práva na obhajobu.

Zásada *nemo tenetur se ipsum accusare* (nikto nesmie byť nútený k sebaobviňovaniu – self-incrimination) je bez pochyb medzinárodnoprávnym štandardom a predpokladom na spravodlivý proces (fair trial) aj v zmysle Článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), hoci to nie je vyslovene v Dohovore uvedené. Uvedené ale vyplýva z judikatúry, pričom Európsky súd pre ľudské práva to konštatoval v početných rozhodnutiach.

Doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD. je podpredseda Slovenskej advokátskej komory. Zároveň je advokátom so zameraním na slovenské

a európske trestné právo, ako aj na základné ľudské práva a slobody. Pôsobí na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty Univerzity Komenského

v Bratislave. Je predsedom Výboru pre trestné právo Rady európskych advokátskych komôr (CCBE), člen orgánu predsedníctva Európskej komory obhajcov (European Criminal Bar Association – ECBA) a ad hoc sudcom Európskeho súdu pre ľudské práva.

ani poskytnúť informácie, ktoré môžu svedčiť v ich neprospech.“. Osobitne sa tejto zásade venuje článok 7 Smernice o prezumpcii nevinny.¹ Tak ako Smernica o prezumpcii nevinny, aj ďalšie smernice týkajúce sa procesných práv v trestnom konaní v rámci práva Európskej únie² boli prijímané a koncipované aj na základe rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva. Čo je vhodné akcentovať a vyzdvihnúť v predmetných smerniciach je formálne priznanie všetkých práv nielen obvineným, ale aj podozrivým osobám.

1 Smernica o prezumpcii nevinny – Článok 7

Právo odoprieť výpoveď a právo nevyhovedať vo vlastný neprospech

1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo odoprieť výpoveď v súvislosti s trestným činom, zo spáchania ktorého sú podozrivé alebo obvinené.
2. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo nevyhovedať vo vlastný neprospech.
3. Uplatnenie práva nevyhovedať vo vlastný neprospech nebráni príslušným orgánom v získavaní dôkazov, ktoré možno zákonne získať použitím zákonných donucovacích prostriedkov a ktoré existujú nezávisle od vôle podozrivých alebo obvinených osôb.
4. Členské štáty môžu povoliť, aby ich justičné orgány zohľadnili pri rozhodovaní o treste ochotu podozrivej a obvinenej osoby spolupracovať.
5. Uplatnenie práva odoprieť výpoveď alebo práva nevyhovedať vo vlastný neprospech podozrivými a obvinenými osobami sa proti nim nepoužije a nepovažuje sa

za dôkaz, že spáchali predmetný trestný čin.

6. Tento článok nebráni členským štátom rozhodnúť, že v prípade menej závažných trestných činov sa môže konanie alebo niektoré jeho časti viesť písomne alebo bez výsluchu podozrivej alebo obvinenej osoby príslušnými orgánmi v súvislosti s predmetným trestným činom, ak je to v súlade s právom na spravodlivý proces.

2 Ide o nasledovné smernice:

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači

3 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Funke proti Francúzsku z 25. februára 1993, č. sťažnosti 10828/84.

4 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci J. B. proti Švajčiarsku z 3. mája 2001, č. sťažnosti 31827/96.

5 Pozri k tomu aj POTÁŠCH, P.: Správne delikty a správne trestanie v kontexte zásady „nullum crimen sine lege“, „nemo tenetur se ipsum accusare“ a zásady legitímnych oč-

Jedným z významných rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúce sa zásady zákazu nútenia k sebaobviňovaniu bol prípad Funke proti Francúzsku,³ v ktorom išlo o vynucovanie predloženia dokumentov ohľadom zahraničných bankových účtov, ktoré by mohli privodiť tejto osobe trestné stíhanie, pod hrozbou pokút. Takýto postup bol v tomto rozhodnutí vyhodnotený ako porušenie práva neprispievať k obviňovaniu vlastnej osoby, a teda v rozpore so zásadou zákazu nútenia k sebaobviňovaniu.

Na obdobnom skutkovom základe bol založený aj prípad J. B. proti Švajčiarsku,⁴ v ktorom daňové orgány zistili, že sťažovateľ uskutočnil isté finančné operácie, ale príjmy z nich nezahrnul do daňových priznaní v príslušných rokoch. Sťažovateľ pripustil, že jeho daňové priznania nie sú v poriadku, odmietol však vydať dokumenty týkajúce sa spoločností, s ktorými obchodoval, za čo mu bola opakovane ukladaná pokuta. Podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva sa štátne orgány snažili primäť sťažovateľa k predloženiu dokumentov, z ktorých mohlo byť zjavné, že v danom období mal aj ďalšie zdaniteľné príjmy, ktoré nepriznal, čo by mohlo mať za následok jeho trestné stíhanie. Európsky súd pre ľudské práva odmietol právny názor vyjadrený v námietke vlády, že požadované dokumenty bolo potrebné považovať za materiály, ktorých existencia je nezávislá na vôli dotknutej osoby, a ktoré preto boli byť od nej požadované aj donucovaním. Z oboch menovaných rozhodnutí, okrem iného, vyplýva, že princíp *nemo tenetur* chráni podozrivého aj pred nútením k poskytnutiu listinných dôkazov proti sebe samému v administratívnom konaní a následným použitím takýchto dokumentov v rámci trestného konania.⁵ Je možné vnímať v rámci akademickej diskusie aj právne názory, že by malo byť v súvislosti aplikácie zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* rozlišované, či ide o dokumenty povinne vytvárané (napríklad účtovné doklady) alebo či ide o dokumenty nepovinné, resp. súkromnej povahy (napríklad zmluvy, listy, a pod.).⁶ Zásada *nemo tenetur se ipsum accusare* pochopiteľne chráni tak podozrivého, ako obvineného aj pred nútením na poskytnutie iných vecných dôkazov.⁷

V inom zásadnom rozhodnutí Salduz proti Turecku⁸ Veľká komora Európskeho súdu pre ľudské práva konštatovala, že ak sú sebaobviňujúce výpovede, resp. priznania, učené pri policajnom výsluchu bez reálnej možnosti byť právne zastúpený (mať obhajcu), následne použité ako podklad pre odsúdenie, ide o nenapraviteľný zásah do práv obhajoby, čo v tomto prípade zasiahlo aj do zásady zákazu nútenia k sebaobviňovaniu.

A napokon, ako vyplýva z rozhodnutia Saunders proti Spojenému kráľovstvu⁹ Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že aj keď Dohovor výslovne neobsahuje právo mlčať a právo neprispievať k sebaobviňovaniu, uvedené práva sú všeobecne uznávaným štandardom. Tieto práva tvoria základ pojmu spravodlivý proces, ktorý je zakotvený v článku 6 Dohovoru. Logická podstata spomínaných práv spočíva v ochrane obvineného pred nezákonným nátlakom orgánov, čím sa prispieva k vyhnutiu sa justičným omylom a naplneniu cieľov článku 6 Dohovoru. Právo neprispieť k obvineniu vlastnej osoby vopred predpokladá, že obžaloba v trestnej veci sa snaží preukázať dôkazy proti obvinenému bez použitia dôkazov získaných postupmi donútenia alebo nátlaku proti vôli obvineného. Orgány činné v trestnom konaní musia odôvodňovať trestné stíhanie proti obvinenému bez použitia dôkazov získaných metódami donútenia alebo nátlaku získané v rozpore s vôľou obvineného. V odôvodnení tohto rozhodnutia sa uvádza, že verejný záujem nemôže ospravedlniť použitie výpovedí získaných donútením pri pred súdom vyšetrovaní na usvedčenie obvineného v súdnom konaní.¹⁰

V tejto súvislosti ešte na dôvažok stojí za zmienku aj prípad Zaichenko proti Rusku¹¹ v zmysle ktorého, aby bolo možné obvineného pokladať za implicitne, svojím správaním, vzdávajúceho sa významného práva podľa článku 6 Dohovoru (napríklad právo neuvádzať okolnosti vo svoj neprospech), musí byť preukázané, že mohol odôvodnene predpokladať dôsledky svojho správania.

Potom je zaujímavý záver Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Allan proti Spojenému kráľovstvu.¹² Európsky súd pre ľudské práva riešil otázku, či naliehanie policajného informátora, umiestneného do cely spolu s obvineným, aby tento vypovedal o trestnom čine, z neho bol obvinený, a postupujúceho pri usmerňovaní rozhovorov s obvineným podľa inštrukcií polície, nie formou psychologického nátlaku porušujúceho právo obvineného mlčať. Podľa rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské

práva sa v obdobných prípadoch zvažujú dve okolnosti: či bol dôkaz získaný „štátnym agentom“ a či bol dôkaz vylákaný. Zásada nemo tenetur a v nej inkorporované právo nevypovedať je porušené, ak na obe otázky existuje kladná odpoveď. V danom prípade bolo zrejme, že rozhovor by sa neuskutočnil alebo by bol odlišný, keby nezasiahli štátne orgány. Okrem toho bolo vyjadrenie obvineného vylákané. Rozhovor bol cielene usmerňovaný obdobne ako výsluch a bola zneužitá dôvera obvineného k priateľovi a naopak, k podkopaniu dôvery k obhajcovi obvineného. Napriek tomu, že priznanie získala súkromná osoba, je potrebné túto v danom prípade považovať za zástupcu štátu a právne následky jej konania sú zhodné, ako keby takto postupoval agent. Európsky súd pre ľudské práva v tomto prípade ďalej dôvodil tým, že v každom individuálnom prípade záleží na tom, či právo nevypovedať bolo obmedzené v takom rozsahu, že zakladá porušenie čl. 6 Dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva tiež odkázal na pravidlá zakotvené v judikatúre Najvyššieho súdu Kanady, podľa ktorých je právo nevypovedať porušené v prípadoch, kedy informátor konal ako zástupca štátu v okamihu výpovede podozrivého, a zároveň je nevyhnutné, aby výpoveď bola uskutocnená v príčinnej súvislosti s konaním informátora. Rovnako tak je potrebné naplniť i ďalšiu podmienku, a to akej povahy bol vzťah medzi podozrivým a informátorom a či rozhovor medzi podozrivým a informátorom predstavovať vo svojej podstate účinný ekvivalent v porovnaní s výsluchom. Na základe záverov Európskeho súdu pre ľudské práva teda možno dospieť v otázke vyhlásenia obvineného urobeného pred spoluväzňom, k tomu, že v prípade, ak by vyhlásenie obvineného nebolo vylákané a urobil ho obvinený spontánne, tak potom výpoveď spoluväzňa o obsahu tohto vyhlásenia, prípadne nahrávka tohto vyhlásenia, sú ako dôkaz prípustné. Nehrá pritom rolu skutočnosť či recipientom bol tajný policajný orgán, policajný informátor alebo osoba konajúca bez súčinnosti s políciou či iným štátnym orgánom. Právo obvineného mlčať je teda porušené iba vtedy, keď spoluväzňom je policajný orgán alebo osoba konajúca na základe predchádzajúcej dohody s políciou, a zároveň vyhlásenie obvineného nie je spontánne, ale vylákané.

Z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva tiež vyplýva, že aby bolo možné konštatovať porušenie zásady nemo tenetur se ipsum accusare, musí byť splnené kritérium, že medzi konaním, ktoré by mohlo mať znaky porušenia zásady zákazu inkriminácie vlastnej osoby a konkrétnym trestným konaním, musí byť príčinná súvislosť.¹³

V uvedenom duchu rozhodol aj Európsky súd pre ľudské práva vo veci Macko a Kozubaľ proti Slovenskej republike. Sťažovatelia Kozubaľ a Macko boli konateľmi istej obchodnej spoločnosti. Neskôr sa konateľom stal iný muž, ktorý bol v roku 1998 obvinený z trestného činu neoprávneného obchodovania s devízovými hodnotami a neskôr aj z trestných činov podvodu a legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Macka a Kozubaľa polícia predvolala na výsluch ako svedkov. Obaja využili svoje právo nevypovedať, aby si neprivodili trestné stíhanie. Vyšetrovateľ obom za odmietnutie vypovedať ako svedkom v trestnom konaní uložil poriadkovú pokutu 20 000 korún z dôvodu, že svojou výpoveďou si nemohli privodiť trestné stíhanie. Krajský prokurátor sťažnosť Macka a Kozubaľa proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty zamietol, pretože sťažovatelia neudali žiadny špecifický dôvod, pre ktorý odmietli vypovedať. Následne obaja podali generálnemu prokurátorovi podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona. Generálny prokurátor SR podnetu nevyhovel. Vo februári 2000 však vyšetrovateľ obvinil Macka z trestného činu podvodu. V auguste 2000 ho spolu s niekoľkými ďalšími osobami obvinil z trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti a z podvodu. Z tohto trestného činu vyšetrovateľ obvinil aj Kozubaľa. Posledné rozhodnutie krajský prokurátor zrušil, a týmto rozhodnutím nebolo proti Kozubaľovi vedené žiadne trestné stíhanie. Všetky trestné konania boli nakoniec spojené a v roku 2001 boli Macko a sedem ďalších osôb obžalovaní z rôznych trestných činov súvisiacich s prevodom akcií istej obchodnej spoločnosti. Európsky súd pre ľudské práva akceptoval argument vlády, že článok 6 ods. 1 Dohovoru sa nevzťahuje na konanie, ktoré viedlo v tomto prípade k uloženiu poriadkových pokút. V rozsudku z 19. júna 2007 Európsky súd pre ľudské práva dospel k záveru, že z konania vyšetrovateľa nevyplývalo, že pri predvolaní sťažovateľov ako svedkov v trestnom konaní proti konateľovi vznesie obvinenie proti nim

kávaní. In.: Paneurópske právnické listy, 1/2018, ISSN 2644-450Xv, s. 52 – 72, s. 67.

6 Pozri aj ŠAMKO, P.: Ekonomické trestné činy a zákaz sebaobviňovania – základné východiská.

<http://www.pravnelisty.sk/clanky/a238-ekonomicke-trestne-ciny-a-zakaz-sebaobvinovania-zakladne-vychodiska>

7 K tomu pozri napr. vo vzťahu k strelným zbraňami Blažek, R.: Trestnoprávne aspekty držania strelných zbraní v Slovenskej republike. Šamorín, Heuréka, 2018, s. 312.

8 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Salduz proti Turecku 27. novembra 2008, č. sťažnosti 36391/02.

9 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Saunders proti Spojenému kráľovstvu z 17. decembra 1996, č. sťažnosti 19187/91.

10 Pozri k tomu aj SVÁK, J., Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv), Eurokódex, 2006, ISBN 80-88931-51-7, s. 471.

11 V prípade rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva Zaichenko proti Rusku, č. 39660/02, zo dňa 18. februára 2010, bol skutkový stav nasledovný. Dňa 21. februára 2001 bol sťažovateľ zastavený cestou domov políciou, ktorá vyšetrovala údajnú krádež benzínu jeho zamestnávateľovi. Vo sťažovateľa vozidle sa našli dva kanistre benzínu, polícia začala jeho výsluch, bez toho aby ho upozornila, že všetko, čo povie, môže byť použité proti nemu. Sťažovateľ následne musel podpísať záznam o kontrole, v ktorom vyhlásil, že benzín pochádzal z jeho služobného vozidla. Sťažovateľ bol následne požiadaný, aby podpísal vyhlásenie, že benzín vzal pre svoju osobnú potrebu a že bol informovaný o svojom práve sám seba neobviňovať. Záznam o kontrole a sťažovateľa vyhlásenia boli poslané vyšetrovateľmi, ktorý svojmu nadriadenému doložil, že má dôkaz o trestnom čine. Dňa 2. marca 2001 bol sťažovateľ obvinený z trestného činu krádeže. V ten istý deň podpísal oznámení obvinenia, v ktorom potvrdil, že bol informovaný o povahe obvinenia a o svojich právach, a vy-

hlásil, že nežiada právne zastúpenie. Počas hlavného pojednávania sťažovateľ, už právne zastúpený, predložil faktúru, ktorá ukázala, či v skutočnosti benzín kúpil. Súd však tento dôkaz neprijal, pretože podľa neho mal byť predložený v skoršom štádiu konania. Odmietol tiež vypočuť dvoch svedkov, ktorých považoval za sťažovateľovi príliš blízkych, aby mohli byť považovaní za vierohodné. Sťažovateľ bol odsúdený. Jeho odsúdenie potvrdil odvolací súd.

Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že sa ustanovenia článku 6 Dohovoru aplikovalo na udalosti, ku ktorým došlo 21. februára 2001, lebo zásadne ovplyvnili následné trestné konanie. Podľa jeho názoru konkrétne okolnosti tohto prípadu neodôvodňovali záver, že sa sťažovateľ vzdal dobrovoľne výsadného práva neobviňovať sám seba. Jeho odsúdenie sa opieralo najmä o prvotnú výpoveď pred policajnou hliadkou a súd nedostatočne odôvodnil odmietnutie sťažovateľom predložených ďalších dôkazov.

12 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Allan proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska zo dňa 5. novembra 2002, č. sťažnosti 48539/99.

13 Pozri k tomu napríklad rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v rozhodnutí Weh proti Rakúsku zo dňa 08. apríla 2004, č. sťažnosti 38544/97. Zhrnutie rozhodnutia pozri SVÁK, J., Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv), Eurokódex, 2006, ISBN 80-88931-51-7, s. 471.

14 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Macko a Kozubal proti Slovenskej republike, rozsudok zo dňa 19. júna 2007, č. sťažností 64054/00 a 64071/00. (Zhrnutie rozhodnutia pozri na <https://domov.sme.sk/c/3357484/eslp-nevyhov-el-dvojici-ktora-zalovala-slovensku-republiku.html>)

Pozri k tomu aj PIROŠÍKOVÁ, M. a kol.: Ľudské práva. Vybrané rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdov Európskych spoločenských. EUROIURIS. Bratislava. 2012. ISBN: 978-80-89406-17-3, s. 325.

a ani žiadne obvinenie proti nim vznesené nebolo. Obvinenie sťažovateľov z roku 2000 sa totiž zakladalo na úplne iných skutkových okolnostiach. V prípade sťažovateľa Macka Európsky súd pre ľudské práva nezistil, že by v trestnom konaní vedenom voči nemu orgány činné v trestnom konaní akýmkoľvek spôsobom použili skutočnosť, že odmietol vypovedať v trestnom konaní proti konateľovi. Jeho odmietnutie vypovedať ako svedok nemalo žiaden vplyv na spravodlivosť trestného konania vedeného voči nemu samému. Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru nedošlo.¹⁴

Európsky súd pre ľudské práva sa zaoberal témou neprípustnosti dôkazu napríklad aj v prípade Jalloh proti Nemecku.¹⁵ Išlo o podozrenie policajtov, že sťažovateľ pri sebe uchováva vrecúška s drogami, ktoré odmietol vydať, a tak jedno z nich prehltol. Policajti ho následne odviezli do nemocnice, kde mu doktor proti jeho vôli podal dávidlo, ktoré vyvolalo zvracanie, a tak sa nakoniec prehltnuté vrečko dostalo k policajtom, a potvrdilo sa ich podozrenie. Sťažovateľ preto namietal spravodlivosť celého konania a nezákonnosť dôkazu, ktorý jediný ho usvedčoval z viny. Európsky súd pre ľudské práva preto vykonal test proporcionality, kde zvažil verejný záujem na potrestaní páchatela verzus všetky porušené práva sťažovateľa. Dospel k záveru, ktorým sa priklonil na stranu sťažovateľa – že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces – zákaz seba-obviňovania, došlo k psychickej aj fyzickej ujme sťažovateľa, neprimeranému zaobchádzaniu.

Právo neprispieť k obvineniu vlastnej osoby sa však primárne týka rešpektovania vôle obvineného mlčať. Ako sa všeobecne chápe v procesných systémoch členských štátov Dohovoru a všade inde, nevzťahuje sa na použitie v trestných konaniach materiál, ktorý možno získať od obvineného uplatnením donucovacej právomoci, ale ktorý existuje nezávisle od vôle podozrivého, ako inter alia dokumenty získané na základe písomného príkazu, odobratie vzorky dychu, krvi a moču a telesného tkaniva na účely vykonania DNA testu.¹⁶ Dôvetkom k tejto problematike je, že za dôkazy, ktoré by spadali do rámca zákazu inkriminácie vlastnej osoby sa nepovažujú krvné, vlasové alebo telesné, či objektívne vzorky používané v súdnom lekárstve ako podklad k znaleckým posudkom.¹⁷ V rozhodnutí vo veci Tirado Ortiz a Lozano proti Španielsku z 22. júna 1999 Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že zákaz inkriminácie vlastnej osoby sa nevzťahuje na skutočnosti, ktoré existujú nezávisle od vôle podozrivej osoby, a to aj vtedy, ak by boli získané použitím donucovacích prostriedkov.¹⁸ V prípade ale, ak by existencia dôkazov bola výhradne závislá na vôli obvineného (napríklad poskytnutie hlasovej vzorky), nemožno ho k poskytnutiu takýchto dôkazov nútiť.¹⁹

Záverom by som sa vrátil k rozhodnutiu Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jalloh proti Nemecku, pretože v bodoch 100-102 tohto rozsudku je pregnantne vyjadrená podstata zásady zákazu nútenia k sebaobviňovaniu. Jednak boli v tomto rozhodnutí formulované kritéria testu tejto zásady, v rámci ktorého je potrebné hodnotiť – povahu donútenia – stupeň donútenia – existenciu relevantných procesných záruk v trestnom konaní – ako sa takto získaný dôkaz (materiál) použil.²⁰ Pokiaľ ide o použitie dôkazov získaných porušením práva obvineného nevypovedať a neprispievať k vlastnej inkriminácii je z uvedeného jednoznačné, že ide o medzinárodne uznávané právne doktríny (doslova „medzinárodné štandardy“), ktoré tvoria jadro pojmu spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru. Ich ratio spočíva, okrem iných, v ochrane obvineného pred nezákonným donucovaním zo strany štátnych orgánov, čím sa prispieva k vyhnutiu sa justičným omylom a naplneniu cieľov článku 6 Dohovoru. Právo neprispieť k obvineniu vlastnej osoby predpokladá, že obžaloba v trestnej veci sa bude snažiť preukázať vinu obvineného bez použitia dôkazov získaných donútením alebo nátlakom proti vôli obvineného. Teda orgány činné v trestnom konaní musia odôvodňovať trestné stíhanie proti obvinenému bez použitia dôkazov získaných metódami donútenia alebo nátlaku získané v rozpore s vôľou obvineného. Právo neprispievať k vlastnému obvineniu sa týka v prvom rade rešpektovania rozhodnutia obvineného mlčať, resp. využitia práva odmietnuť vypovedať. Toto právo ale nezahŕňa použitie v trestnom konaní tých dôkazov, ktoré je možné získať síce prostredníctvom donútenia, ale ktoré existujú nezávisle na vôli podozrivého (obvineného), napríklad dokumenty získané na základe príkazu, odobrené vzorky dychu, krvi, moču, vlasov a tkaniva za účelom analýzy DNA.²¹

RESUMÉ

Nemo tenetur se ipsum accusare z európskeho pohľadu

Autor v článku rozoberá európsky pohľad na problematiku zásady zákazu nútenia k sebaobviňovaniu – *nemo tenetur se ipsum accusare*, ktorá je súčasťou práva na obhajobu. Autor v článku analyzuje predmetnú problematiku opierajúc sa o rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj o právo Európskej únie.

SUMMARY

Nemo tenetur se ipsum accusare from a European perspective

In the article, the author discusses the European view of the principle of prohibition of coercion into self-incrimination – *nemo tenetur se ipsum accusare*, which is part of the rights of defence. In the article, the author analyses this issue on the basis of the decision-making practice of the European Court of Human Rights, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as well as the law of the European Union.

ZUSAMMENFASSUNG

Nemo tenetur se ipsum accusare vom europäischen Sichtpunkt

Der Autor analysiert in seinem Artikel die europäische Sichtweise auf Problematik des Grundsatzes – des Verbots zur Nötigung, sich selbst anzuklagen – *nemo tenetur se ipsum accusare*, der Bestandteil des Rechtes auf die Verteidigung ist. Der Autor analysiert im Artikel diese Problematik und stützt sich dabei auf die Entscheidungstätigkeit des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte, die Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten sowie auf das Recht der Europäischen Union.

- 15 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jalloh proti Nemecku z 11. júla 2006, sťažnosť č. 54810/00.
- 16 MOLE, C., HARBY, C. Právo na spravodlivý proces. Sprievodca na aplikáciu článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Council of Europe, 2001, s. 39.
- 17 V tejto súvislosti dávam do pozornosti aj článok 7 ods. 3 Smernice o prezumpcii nevinoty:
„Uplatnenie práva nevypovedať vo vlastný neprospech nebráni príslušným orgánom v získavaní dôkazov, ktoré možno zákonne získať použitím zákonných donucovacích prostriedkov a ktoré existujú nezávisle od vôle podozrivých alebo obvinených osôb.“
- 18 Pozri k tomu aj SVÁK, J., Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv), Eurokódex, 2006, ISBN 80-88931-51-7, s. 473.
- 19 Opierajúc sa o zákaz nútenia k sebaobviňovaniu je aj znenie ustanovenia § 123 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré upravuje možnosť vyzvať obvineného napísať určitý počet slov, ak treba zistiť pravosť rukopisu alebo poskytnúť hlasovú vzorku, ak treba identifikovať jeho hlas, ale nemožno ho k tomu donucovať nijakým spôsobom. Záverom je potrebné akcentovať aj ustanovenie § 119 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého: *Dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia sa nesmie použiť v konaní okrem prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila.*
- 20 Z bodu 101 rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jalloh proti Nemecku: *„...the nature and degree of the compulsion, the existence of any relevant safeguards in the procedures and the use to which any material so obtained is put.“*
- 21 Pozri body 100-102 rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jalloh proti Nemecku.

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Formalistický výklad práva a prístup k súdnej ochrane

Ústavne garantovaný prístup k súdnej ochrane podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zakladá povinnosť všeobecného súdu poskytovať materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.

Prekážkou prístupu k súdnej ochrane garantovanej článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je taký formalistický výklad právnych noriem tvoriacich právny základ rozhodnutia (preklúzia, premlčanie), ktorý v konečnom dôsledku vedie k extrémne nespravodlivým záverom, brániacim označiť konanie pred súdmi ako spravodlivý proces.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 9. júna 2020, sp. zn. II. ÚS 401/2019

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom rozhodol tak, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 129/2018-268 z 24. apríla 2019 boli porušené, zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 129/2018-268 z 24. apríla 2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Výňatok z odôvodnenia

Ťažiskom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľiek o porušení práva vlastníť majetok, práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie tým, že krajský súd a najvyšší súd sa k otázke uplatnenia ich práva na náhradu za zbúrané budovy uplatnenú v rámci reštitučného zákona postavili príliš formalisticky, v rozpore so zmyslom a účelom reštitučného zákona.

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

(...)

V prejednávanej veci sa ústavný súd zameril na ústavnoprávny prieskum v troch líniách. V prvej línii ide o prieskum posúdenia včasnosti výzvy povinnej osoby vo vzťahu k preklúzii práva, v druhej o prieskum posúdenia premlčania vo vzťahu k uplatneniu práva na súde a napokon o prieskum vyhodnotenia možnosti vzniesť námietku premlčania v priebehu odvolacieho konania. Námietku sťažovateľiek v súvislosti s tvrdením o závislých výrokoch rozsudku okresného súdu nepovažuje ústavný súd, odkazujúc na príslušnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, za dôvodnú.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. O svojvůli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať predovšetkým v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Pritom musí konajúci súd interpretáciu právnej normy založiť na racionálnej právnej argumentácii.

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú

rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

Ratio legis v danom prípade aplikovaného reštitučného zákona je výslovne vymedzený v jeho preambule a spočíva v sledovaní zmiernenia následkov niektorých majetkových krívd (ako i porušenia základných práv), ku ktorým došlo proti vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia.

(...)

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD., člen Redakčnej rady BSA

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ÚS SR a jeho posúdenie veci

IV.1 K preklúzii práva

41. Podstata námietok vzťahujúcich sa na tvrdenú preklúziu práva je založená na tom, že sťažovateľky nevyzvali povinnú osobu na vydanie náhrady za zbúrané budovy v lehote, ktorá bola v reštitučnom zákone zavedená novelou č. 571/2007 Z. z. účinnou od 1. januára 2008.

V zmysle novely podľa § 16 ods. 3 reštitučného zákona oprávnená osoba vyzve na vydanie náhrady najneskôr v lehotách uvedených v § 13 (lehota podľa § 13 je do 31. decembra 1992, pozn.). Ak právo na náhradu závisí od rozhodnutia obvodného pozemkového úradu alebo súdu, končí sa táto lehota uplynutím troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, inak právo oprávnenej osoby na náhradu zaniká.

Dôvodová správa k tomuto bodu novely uvádza: „Upravuje sa lehota uplatnenia nároku na náhradu v prípadoch, ak sa pôvodný pozemok nedá vydať.“ Podľa § 33 ods. 5 prechodných a záverečných ustanovení novely reštitučného zákona ak rozhodnutie, ktorým bolo priznané právo na náhradu, nadobudlo právoplatnosť pred 1. januárom 2008, lehota na uplatnenie výzvy na náhradu sa skončí 1. januára 2009, lehota sa však neskončí skôr ako tri roky od právoplatnosti rozhodnutia, inak právo zaniká. K tomuto bodu novely dôvodová správa uvádza: „Týmto ustanoveniami sa rieši prechodné obdobie pre rozhodnutia vydané, resp. právoplatné pred účinnosťou tohto zákona...“

42. Sťažovateľky výzvy na vydanie náhrady za zbúrané budovy adresovali právnenému predchodcovi žalovanej 18. decembra 1992, následne už samotnej žalovanej 8. marca 1994 a opakovane 1. februára 1996. Konkrétnu sumu finančnej náhrady, ktorá v zmysle reštitučného zákona závisela od znaleckého posúdenia, sťažovateľky uplatnili u povinnej osoby 21. novembra 2011 na náklade znaleckého posudku, ktorý im bol doručený 2. mája 2011.

Skutočnosť, že uvedené výzvy boli povinnej osobe riadne doručené, v konaní pred všeobecnými súdmi nebola namietaná. Z ústavnej sťažnosti tiež vyplýva, že povinná osoba sa v správnom konaní aktívne bránila proti sume finančnej náhrady. Aj z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva značná snaha sťažovateľiek o reštitúciu svojich práv, resp. úsilie domôcť sa náhrady a zároveň úsilie povinnej osoby znížiť finančný záväzok vyplývajúci z priznaného práva na náhradu.

43. Striktné trvanie krajského súdu na požiadavke podania výzvy povinnej osobe v lehote určenej novelou reštitučného zákona by malo za následok nutnosť podania opakovanej výzvy. Takýto postup je však podľa názoru ústavného súdu príliš formalistický, odporujúci zmyslu a účelu reštitučného zákona. Okamihom účinnosti novely reštitučného zákona sa tzv. predčasný právny úkon, teda výzva na vydanie náhrady za zbúrané budovy, nemohol stať právne bezvýznamným, pokiaľ navyše samotný nárok na náhradu bol zo strany povinnej osoby

akceptovaný. Je síce pravdou, že okresný úrad priznal sťažovateľkám právo na náhradu až rozhodnutím z 9. októbra 2003, je ale potrebné v okolnostiach danej veci zobrať do úvahy aj skutočnosť, že uvedené rozhodnutie prijal okresný úrad až ako druhé v poradí, teda po vrátení veci na ďalšie konanie zo strany krajského súdu. Rovnako je nevyhnutné zohľadniť v danej veci aj okolnosť, že sťažovateľky boli počas celého reštitučného konania aj konania pred všeobecnými súdmi aktívne. Aktivita zo strany povinnej osoby sa javí ústavnému súdu ako bránenie sa splniť záväzok spočívajúci vo vyplatení finančnej náhrady za zbúrané budovy. Námietky týkajúce sa podstaty reštitučného konania – tvrdenie, že žalovaná nie je povinná osoba, že sťažovateľky nie sú oprávnenými osobami, či námietky proti výške finančnej náhrady – boli v rámci celého procesu v konečnom dôsledku odmietnuté. V rámci správneho konania bolo definitívne ustálené, kto je povinnou osobou a oprávnenou osobou, ako aj suma finančnej náhrady.

44. V okolnostiach danej veci sa preto ústavnému súdu javí ako celkom nespravodlivé tvrdenie, že sťažovateľky si svoj nárok na náhradu u povinnej osoby neuplatnili včas.

Pri kumulácii všetkých okolností daného prípadu ústavný súd konštatuje, že krajský súd pri aplikácii ustanovení reštitučného zákona postupoval formalisticky v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto, ak najvyšší súd v opísanom procesnom postupe odvolacieho súdu nevzhladol vadu zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, postupoval takisto formalisticky a zaťažil tým svoje rozhodnutie arbitrárnosťou, ktorá znamená porušenie práva sťažovateľiek na spravodlivé súdne konanie, a neposkytol súdnu ochranu v kvalite, akú predpokladá zákon a ústava. Už len toto pochybenie najvyššieho súdu bez ďalšieho stačí na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľiek napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

IV.2 K premlčaniu práva

45. Vo vzťahu k posúdeniu premlčania práva krajským súdom ústavný súd považuje za dôležité upriamiť pozornosť na niekoľko aspektov posudzovanej veci.

46. V reštitučných konaniach v zmysle § 9 reštitučného zákona platí, že oprávnená osoba v stanovenej lehote musí uplatniť nárok na vydanie nehnuteľnosti na pozemkovom úrade a zároveň musí vyzvať povinnú osobu. V podstate až na základe rozhodnutia okresného úradu o existencii prekážky na vydanie nehnuteľnosti prizná okresný úrad právo na náhradu. Týmto ale nie je dotknutá povinnosť oprávnenej osoby na včasné podanie výzvy povinnej osobe.

V danom prípade bolo sťažovateľkám priznané právo na náhradu rozhodnutím z 9. novembra 2003 (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 14. novembra 2003). Podľa reštitučného zákona sa suma finančnej náhrady určí znaleckým posudkom. Podľa bodu V metodického pokynu

pre postup pri poskytovaní náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení zákona 93/1992 Zb. vydaného Ministerstvom poľnohospodárstva a výživy Slovenskej republiky oceňovanie nehnuteľností zabezpečia pozemkové úrady prostredníctvom znaleckých posudkov vypracovaných súdnymi znalcami na základe zmluvy.

Z uvedeného teda vyplýva, že zabezpečenie znaleckého posudku, od ktorého závisela suma finančnej náhrady, zabezpečoval okresný úrad. Znalecký posudok bol sťažovateľkám doručený 2. mája 2011, teda po viac ako siedmich rokoch od priznania práva na náhradu.

47. Sťažovateľky sa žalobou na okresnom súde domáhali zaplata sumy 21 547 €s príslušenstvom, teda konkrétnej sumy finančnej náhrady. Táto konkrétna suma mohla byť určená na podklade práva na náhradu, preto posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby by malo zohľadňovať to, čo je žalobným petitom požadované. Skutočnosť, že sťažovateľkám patrí právo na náhradu za zbúrané budovy, nebola v konaní sporná ani spochybnovaná.

48. Ústavný súd sa preto nestotožňuje s posúdením začiatku plynutia premlčacej doby tak, ako to stanovil odvolací súd. Najvyšší súd rozsudok krajského súdu napadnutý dovolaním v tejto časti meritorne nepreskúmal s odôvodnením, že pokiaľ neobstál pri posúdení prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP jeden dôvod (preklúzia), na ktorom záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nemôže obstať ani ďalší dôvod, v tomto prípade otázka premlčania.

IV.3 K uplatneniu námietky premlčania v odvolacom konaní

49. Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľiek, že krajský súd v rámci odvolacieho konania nemal prihliadať na vznesenú námietku premlčania, ústavný súd poukazuje na to, že žalovaná podala odvolanie za predchádzajúcej právnej úpravy – Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd v bode 70 napadnutého rozsudku uviedol, že „Námietky premlčania sa netýka koncentračná zásada konania vyjadrená v ustanoveniach § 120 ods. 4 a 205a OSP s výnimkou, ak by uplatnenie námietky premlčania bolo spojené s neprípustným uplatňovaním nových skutočností a dôkazov.“

Je pravdou, že aktuálna právna úprava je v otázkach uplatnenia námietky premlčania s ohľadom na § 366 CSP prísnejšia, avšak v tomto kontexte dáva ústavný súd do pozornosti sťažovateľiek § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

50. Na druhej strane sa javí vznesenie námietky premlčania žalovanou až v odvolacom konaní, navyše až v čase, keď sa žalovaná vyjadrovala k vyjadreniu sťažovateľiek k odvolaniu, za prinajmenšom špekulatívne, ak nie v rozpore s dobrými mravmi.

51. Podľa judikatúry ústavného súdu uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi, na druhej strane však nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi však môže byť len taký výkon práva účastníkov v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a proti nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (m. m. II. ÚS 176/2011, IV. ÚS 542/2013, II. ÚS 920/2016).

IV.4 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu

52. Ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľiek v časti, ktorou namietali porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami nevyhovel s ohľadom na skutočnosť, že zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd tak bude mať znova príležitosť poskytnúť súdnu ochranu všetkým právam sťažovateľiek vrátane práva vlastníť majetok.

IV.5 Záver

53. Ústavný súd už opakovane judikoval, že všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve všeobecný súd má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 332/09, III. ÚS 678/2016).

54. Výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať strane konania, ktorá sa tejto ochrany domáha (m. m. III. ÚS 203/2018, II. ÚS 43/2020).

55. V dôsledku príliš formalistického postupu odvolacieho súdu pri výklade dotknutých ustanovení reštitučného zákona tak v žiadnom prípade nemožno konanie pred ním ako celok označiť za spravodlivé, keď vo svojom rozhodnutí došiel k extrémne nespravodlivým záverom.

Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd pri rozhodovaní o uplatnenom dôvode prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uprednostnil formalizmus rozhodovania, ktorý povýšil nad zmysel súdnej ochrany, v rámci ktorej sa sťažovateľky domáhali svojich procesných práv, čo priamo súvisí s poskytovaním súdnej ochrany a malo za následok porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

56. Rešpektujúc princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy a zároveň zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa postupom a rozsudkom krajského súdu, ktoré budú predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľkám na ochranu ich práv poskytuje, vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07). So zreteľom na to, že najvyšší súd po vrátení veci bude pokračovať v dovolacom konaní, v ktorom sa bude musieť vysporiadať okrem záverov ústavného súdu aj s argumentáciou sťažovateľiek vo vzťahu k ich námietkam týkajúcim sa postupu a rozhodnutia krajského súdu, ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

57. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľiek, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku rozhodnutia).

58. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Uznesenie o prijatí uznesenia o vine a prezumpcia nevinny spoluobvinenej osoby

Článok 3 a článok 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2016/343 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní v spojení s odôvodnením 16 tejto smernice, ako aj článok 47 druhý odsek a článok 48 Charty základných práv Európskej únie sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby v rámci trestného konania začatého proti dvom osobám vnútroštátny súd najprv uznesením prijal vyhlásenie o vine prvej osoby pre trestné činy uvedené v obžalobe údajne spáchané v spolupáchateľstve s druhou osobou, ktorá neurobila vyhlásenie o vine, a následne rozhodol po vykonaní dokazovania vzťahujúceho sa na skutky vytýkané tejto druhej osobe o jej vine, pod podmienkou na jednej strane, že uvedenie druhej osoby ako spolupáchateľa údajne spáchaných trestných činov je nevyhnutné na kvalifikáciu právnej zodpovednosti osoby, ktorá urobila vyhlásenie o vine, a na druhej strane, že v tom istom uznesení a/alebo obžalobe, na ktorú sa toto uvedené uznesenie odvoláva, sa jasne uvedie, že vina tejto druhej osoby nebola zákonným spôsobom preukázaná a bude predmetom samostatného vykonania dokazovania a rozhodnutia.

*Uznesenie Súdneho dvora z 28. mája 2020 vo veci C-709/18,
UL a VM – ECLI:EU:C:2020:411*

O návrhu vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania rozhoduje Súdny dvor vo forme odôvodneného uznesenia v prípade, keď odpoveď na položenú prejudiciálnu otázku je možné vyvodiť z doterajšej judikatúry, alebo keď odpoveď nevyvoláva žiadne dôvodné pochybnosti (čl. 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora). Rovnako má rozhodnutie Súdneho dvora formu odôvodneného uznesenia v prípade, ak Súdny dvor zjavne nemá právomoc odpovedať na položené otázky, alebo ak je prejudiciálna otázka zjavne neprípustná (čl. 53 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora).

V súvislosti s prejudiciálnymi otázkami Špecializovaného trestného súdu využil Súdny dvor obe uvedené ustanovenia Rokovacieho poriadku. Na časť otázok odpovedal odkazom na svoju skoršiu judikatúru a časť otázok označil Súdny dvor za zjavne neprípustnú. Pri veľmi prísnom hodnotení tohto výsledku by bolo možné konštatovať, že Špecializovaný trestný súd zbytočne prerušil svoje konanie takmer na dva roky, keďže odpoveď na časť svojich otázok mohol objaviť v existujúcej judikatúre Súdneho dvora a časť svojich otázok nedokázal pripraviť tak, aby ich Súdny dvor považoval za prípustné. Samozrejme, existuje viacero okolností zmierňujúcich tvrdosť uvedeného tvrdenia, ale jeho podstata zostáva.

Prejudiciálne otázky Špecializovaného trestného súdu súvisia s trestným konaním proti obvineným UL a VM pre obzvlášť závažný zločin podvodu a falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby cenných papierov spáchaných formou spolupáchateľstva. Predmetná trestná vec bola pôvodne pridelená na konanie a rozhodnutie senátu „1T“ Špecializovaného trestného súdu, ktorý nariadil hlavné pojednávanie. Zatiaľ čo UL na ňom vyhlásil, že je vinný, VM vyhlásil, že je nevinný. Uznesením z toho istého dňa súd prijal vyhlásenie UL o vine v súvislosti so skutkami uvedenými v obžalobe. Súd pokračoval v hlavnom pojednávaní vykonávaním dôkazov, ktoré sa týkali výroku o vine a treste VM a výroku o treste, náhrade škody a o ochrannom opatrení UL.

Senát 1T Špecializovaného trestného súdu rozhodol spoločným rozsudkom z 26. októbra 2015. UL a VM uznal za vinných a uložil im tresty odňatia slobody, tresty zákazu činnosti a ochranný dohľad. UL a VM podali voči uvedenému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd SR. Ten uznesením z 28. septembra 2017 zrušil prvostupňové rozhodnutie, vrátil vec prvostupňovému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie, pričom nariadil, aby vec bola prejednaná a rozhodnutá v inom zložení senátu, keďže pôvodný senát vyvolal vážne pochybnosti o nestrannosti a dodržaní prezumpcie neviny voči VM tým, že v uznesení o prijatí vyhlásenia o vine UL opakovane uviedol meno a priezvisko VM, čím prejudikoval jeho vinu skôr, ako bol právoplatne odsúdený.

V dôsledku rozhodnutia Najvyššieho súdu SR prideliť predseda Špecializovaného trestného súdu vec na konanie a rozhodnutie senátu „2T“. Ten však mal pochybnosti, či zmenou senátu nedošlo k zásahu do práva obvinených na zákonného sudcu. Poukazoval na skutočnosť, že výklad prezumpcie neviny v uznesení Najvyššieho súdu SR z 28. septembra 2017 je v rozpore so zjednocujúcim stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 5. apríla 2017, v zmysle ktorého prezumpcia neviny nie je porušená, ak sa o účasti obvineného na žalovanej trestnej činnosti zmieňuje výrok alebo odôvodnenie skoršieho rozhodnutia súdu, ktorým bola odsúdená iná osoba, a sudca, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní o prijatí vyhlásenia obvineného o vine, neporušuje prezumpciu neviny vo vzťahu k spoluobžalovanému v tom istom konaní. Za týchto okolností senát 2T Špecializovaného trestného súdu prerušil konanie a predložil Súdnemu dvoru tri prejudiciálne otázky.

Prvá otázka a časť druhej otázky sa týkali výkladu smernice 2016/343 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní a článku 47 druhého odseku a článku 48 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Išlo najmä o čl. 4 ods. 1 smernice 2016/343, ktorý požaduje, aby konkrétne súdne rozhodnutia, okrem rozhodnutí o vine, neoznačovali podozrivú alebo obvinenú osobu za vinnú, kým sa jej vina nepreukáže zákonným spôsobom. Uvedené ustanovenie už bolo vyložené Súdny dvorom v rozsudku z 5. septembra 2019 vo veci C-377/18, AH a i.¹ a Súdny dvor v zásade len túto odpoveď zopakoval. Aby nedošlo k porušeniu čl. 4 smernice 2016/343, je potrebné, aby boli splnené dve podmienky. Prvou je, že uznesenie o prijatí vyhlásenia obvineného o vine môže uvádzať druhú osobu, ktorá takéto vyhlásenie neurobila, len vtedy, ak toto uvedenie je nevyhnutné na účely prijatia vyhlásenia o vine (z bodu 32 rozsudku vyplýva, že Súdny dvor považuje túto podmienku v súvislosti s údajmi o VM za splnenú). Druhá podmienka spočíva v požiadavke, aby sa v uznesení jasne uvádzalo, že iné osoby, ktoré vyhlásenie o vine neurobili, sú stíhané v rámci samostatného trestného konania a ich vina ešte nebola zákonným spôsobom preukázaná (v bode 34 prezentuje Súdny dvor pochybnosti v súvislosti so splnením tejto podmienky v danom prípade).

Na druhú otázku (ak by uznesenie o prijatí vyhlásenia obvineného o vine nespĺňalo podmienky čl. 4 smernice 2016/343, bolo by vylúčenie sudcu vhodným opatrením na účely rešpektovania prezumpcie neviny?) a tretiu otázku (bráni právo Únie tomu, aby vnútroštátny súd rozhodujúci v poslednom stupni vydal rozhodnutie v rozpore so stanoviskom k zjednocovaniu výkladu zákonov?) Súdny dvor neodpovedal, pretože ich označil za zjavne neprípustné z dôvodu hypotetického charakteru (druhá otázka) a chýbajúceho vysvetlenia dôvodov tvrdeného rozporu medzi rozhodnutím Najvyššieho súdu SR a právom Únie (tretia otázka). Súdny dvor chýbalo vysvetlenie, ako by mohla odpoveď Súdneho dvora ovplyvniť rozhodnutie senátu 2T Špecializovaného trestného súdu.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

1 Špecializovaný trestný súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že si je vedomý skutočností, že Súdny dvor práve rozhoduje vo veci C-377/18, ktorá sa venuje obdobnej otázke. Napriek tomu z bodu 23 rozsudku vyplýva, že Špecializovaný trestný súd trval na prejednaní svojho návrhu aj po tom, keď ho Súdny dvor vyzval, či vo svetle rozsudku vo veci C-377/18 neprehodnotí svoj postoj.

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU ČESKEJ REPUBLIKY

Povaha lehoty pre zaplatenie súdneho poplatku

Lehota na zaplatenie súdneho poplatku na základe výzvy súdu je lehotou procesnou a takto ju možno aj uplatňovať. Pre zachovanie lehoty postačí odovzdať kolkové známky na poštovú prepravu v lehote určenej na zaplatenie súdneho poplatku. Ak všeobecný súd zastaví odvolacie konanie z dôvodu zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, hoci bolo podanie obsahujúce kolkové známky vo výške súdneho poplatku posledný deň lehoty odovzdané doručujúcemu orgánu, porušuje právo účastníka konania na prístup k súdu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 21. apríla 2020
sp. zn. I. ÚS 2025/2019

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd
- čl. 46 ods. 1 Ústavy SR
- čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
- zákon o súdnych poplatkoch

Uznesením zo dňa 4. 12. 2017 súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie vo výške 3 456 Kč. Sťažovateľka dňa 21. 12. 2017 zložila v peňažnom ústave túto čiastku, ktorú súd zúčtoval dňa 22. 12. 2017. K tomu sťažovateľka súdny poplatok zaplatila aj v kolkoch podaním prostredníctvom poštového doručovateľa dňa 20. 12. 2017, ktoré bolo súdu doručené 27. 12. 2017.

Dňa 12. 1. 2018 súd uznesením odvolacie konanie zastavil s odôvodnením, že posledným dňom na zaplatenie súdneho poplatku bol dátum 20. 12. 2017, pričom súdny poplatok bol zaplatený po tejto lehote 21. 12. 2017. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom tvrdila, že súdny poplatok zaplatila v kolkoch a formulár zaslala súdu v lehote dňa 20. 12. 2017, pričom z opatrnosti uhradila súdny poplatok aj bankovým prevodom 21. 12. 2017. Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a konštatoval, že lehota na zaplatenie súdneho poplatku nie je lehotou procesnou, teda nestačí, že sťažovateľka podala podanie posledný deň lehoty doručujúcemu orgánu.

Trojčlenný senát Najvyššieho súdu ČR č. 22, ktorý mal podľa rozvrhu práce prejednať dovolanie vo veci, dospel pri výklade povahy lehoty na zaplatenie súdneho poplatku k názoru odlišnému

1 Podľa čl. 36 ods.1 Listiny: Každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne. Obdobne podľa čl. 46 ods.1 Ústavy SR: Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

2 Podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd: Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

**§ 9 ods. 1, ods. 2 zákona
č. 549/1991 Sb. o soud-
ních poplatcích:**

(1) Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.

(2) Zjistí-li odvolací soud poté, co mu byla věc předložena k rozhodnutí o odvolání, že nebyl zaplacen poplatek splatný podáním odvolání, vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může odvolací soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty odvolací soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Obdobně se postupuje při řízení před dovolacím soudem.

**§ 10 ods. 1, ods. 2 zákona
č. 71/1992 Zb. o súdnych
poplatkoch a poplatku
za výpis z registra trestov:**

(1) Ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

od toho, ktorý bol vyjadrený v uznesení sp. zn. 32 Cdo 3616/2016 a bol naproti tomu názoru, že ide o lehotu procesnú. Veľký senát občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR v uznesení sp. zn. 32 Cdo 3616/2016 nezistil dôvod na odchýlenie sa od záveru, že lehota na zaplatenie súdneho poplatku nie je lehotou procesnou a dovolanie sťažovateľky zamietol.

Z odôvodnenia nálezů Ústavného súdu ČR

Pre výklad základného práva na prístup k súdu garantovaného čl. 36 ods. 1 Listiny¹ a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd² je určujúca zásada, podľa ktorej práva garantované jednotlivcom nie sú iba teoretické či iluzórne, ale praktické a účinné. Orgány verejnej moci sú v súlade s touto zásadou povinné poskytnúť ústavne zaručeným právam jednotlivca účinnú ochranu. V duchu princípu jednotnosti a bezrozpornosti právneho poriadku sa má vykladať tiež splnenie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku na základe výzvy súdu v kolkoch prostredníctvom poštového doručovateľa.

Ústavný súd zastáva názor, že v danej veci nie je dôvod odchýliť sa od už skôr vyslovených záverov uvedených v nálezoch sp. zn. II. ÚS 738/2000 a sp. zn. II. ÚS 318/2000, podľa ktorých pre zachovanie lehoty postačí odovzdať kolkové známky na poštovú prepravu. Hoci v prípade zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku ide o procesné rozhodnutia, môžu byť s takýmto rozhodnutím spojené i významné hmotnoprávne aspekty, ako napr. premlčanie uplatneného nároku (porov. IV. ÚS 324/96). Práve táto úzka spojitosť s obsahovými účinkami môže takéto rozhodnutie posunúť do roviny, v ktorej je už na mieste úvaha o odopretí ústavne zaručeného práva podľa článku 36 ods. 1 Listiny.

Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 236/99 konštatoval, že zmyslom stanovenia sudcovskej lehoty je vymedzenie času za účelom vykonania určitého procesného úkonu účastníkom konania. Z uvedeného potom vyplýva, že vymedzenie času pre zaplatenie súdneho poplatku je späté s realizáciou procesného subjektívneho práva, preto je lehota, podľa § 9 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch,³ procesnoprávnou a nie hmotnoprávnou (a to s príslušnými dôsledkami pre jej počítanie).

Ústavný súd nesúhlasí so závermi veľkého senátu Najvyššieho súdu, podľa ktorých vo všetkých prípadoch zaplatenia súdneho poplatku je potrebné, aby predpísaná suma bola najneskôr v posledný deň lehoty v dispozícii príslušného súdu a že aj súdny poplatok zaplatený kolkovými známkami sa musí dostať najneskôr posledný deň lehoty do dispozície súdu.

Ústavný súd má za to, že ak je možné otázku včasnosti zaplatenia súdneho poplatku vysloviť dvojakým spôsobom, je potrebné zvoliť taký spôsob výkladu, ktorý menej sťažuje prístup k spravodlivosti. Podmienky a podrobnosti výkonu práva na súdnu a inú právnu ochranu sú zverené zákonu. Takýto zákon a takisto jeho výklad nesmie poprieť samotnú podstatu daného základného práva. Za situácie, kedy daňový poriadok okamih zaplatenia súdneho poplatku kolkovými známkami neupravuje, treba takúto lehotu vyložiť ústavne konformným spôsobom.

Lehota na zaplatenie súdneho poplatku na základe výzvy súdu je lehotou procesnou a takto ju možno aj uplatňovať. Pre zachovanie lehoty postačí odovzdať kolkové známky na poštovú prepravu v lehote určenej na zaplatenie súdneho poplatku.

Vo veci rozhodujúce súdy zvolili prístup príliš formalistický, nesprávnou interpretáciou zákonných noriem znemožnili prístup sťažovateľky k súdu a zabránili tomu, aby sa sťažovateľka ustanoveným postupom mohla domôcť svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Tým vybočili z rámca princíпов spravodlivého procesu, ako sú ústavne garantované čl. 36 Listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Z uvedených dôvodov Ústavný súd sťažnosti vyhovel a napadnuté uznesenie obvodného súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a na to nadväzujúce rozhodnutia odvolacieho a dovolacieho súdu zrušil.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Aktuálne udalosti

Letné športové podujatia SAK – Tenisový turnaj *Advokáti v sieti* a Advokátsky golfový turnaj

Slovenská advokátska komora je spoluorganizátorom viacerých športovo - spoločenských podujatí počas roka. Aj keď z dôvodu opatrení proti šíreniu COVID-19 bola organizácia mnohých plánovaných podujatí ohrozená, nakoniec sa podarilo v júni zorganizovať dve z nich.

Prvým bol už **33. ročník tenisového turnaja *Advokáti v sieti*** v štvorhre, ktorý sa konal 19. a 20. júna v HS Centrum v Piešťanoch pod záštitou SAK. V štvorhre súťažilo celkovo 17 párov rozdelených do 4 skupín. Každý pár umiestnený na 1. a 2. mieste skupiny postupoval do pavúka kategórie A. Pár na 3. a 4. mieste do kategórie B. Víťazmi kategórie B sa stali **Igor Čerevka** a **Ľubomír Schweighofer**, víťazmi kategórie A, teda aj celého turnaja, boli súťažiaci z Českej republiky **Jaroslav Brož st.** a **Radek Schwarzer**.

Druhým podujatím pod záštitou SAK bol **11. ročník advokátskeho golfového turnaja**, ktorý sa konal v piatok 26. júna 2020 na Tálloch na ihrisku Gray Bear. Zúčastnilo sa na ňom celkovo 28 advokátov. V kategórii s handicapom 0-18 vyhral **Ivan Matlák**, v kategórii 18,1-36 bol víťazom **Igor Čerevka** a víťazom kategórie s handicapom 37-54 sa stal **Matej Haršány**. Výsledky boli vyhlásené na večernom raute letného advokátskeho seminára na Tálloch.

Aj napriek premenlivému počasiu s občasným dažďom, ktorý

sprevádzal na oboch podujatiach vládla príjemná atmosféra. Ďakujeme hlavným organizátorom týchto podujatí O. Mularčíkovi a J. Kutanovi. Tešíme sa na ďalšie športové podujatia. Ak máte záujem sa zúčastniť, sledujte informácie SAK na našej stránke aj sociálnych sieťach *LinkedIn* a *Facebook*.

Ktorá téma webinárů bola najúspešnejšia?

V priebehu mesiacov máj a jún sme zorganizovali celkovo 13 webinárov pre advokátov, ktoré úspešne absolvovalo spolu 2 324 účastníkov. Najvyššiu účasť sme zaznamenali pri webinároch s témami: **Výživné – tabuľkové alebo individuálne určované?** – 323 účastníkov; **Ochrana osobnosti a médiá** – 280 účastníkov; **Ako (ne)prísť o odmenu od klienta – z pohľadu rozhodnutí okresných súdov** – 271 účastníkov.

Vzhľadom na vysoký záujem o doplnkové vzdelávanie pripravujeme od septembra ďalšie webináre s novými zaujímavými témami.

Počas letných prázdnin naďalej školíme prostredníctvom online interaktívnej platformy, a to v rámci Letného kurzu právnej angličtiny. Dvakrát do týždňa po 1,5 hodiny, čiže 16 kurzov angličtiny, absolvujú pätnásť študenti – kolegovia advokáti a advokátski koncipienti s lektorkou angličtiny Vladimírou Kvasničkovou.

Ďalší spôsob, ako byť informovaný

Chcete vedieť čo sa vo svete advokácie a na Slovenskej advokátskej komore deje? Zaujíma vás vzdelávanie, spoločenské či športové podujatia? Komora má snahu sa priblížiť advokátom a koncipientom aj tým, že rozširuje komunikačné kanály, prostredníctvom ktorých sa môžete dozvedieť novinky a užitočné informácie. Množstvo informácií sa dozviete aj z *Bulletinu slovenskej advokácie*, zasielaných newsletterov, mailov predsedu, či webovej stránky SAK.

Avšak v dnešnom svete určite najrýchlejším a najefektívnejším spôsobom ako zostať informovaný je sledovať sociálne siete. Po tom, ako sme pred rokom a pol spustili profil SAK na *LinkedIn*, sa stal médiom, ktoré sleduje už viac ako 1 800 z vás.

V máji 2020 sme však oživilí aj stránku *Advokáti na vašej strane* na Facebooku, ktorá je určená verejnosti a prostredníctvom nej chceme o advokácii informovať a vzdelávať aj bežných ľudí. Pod touto stránkou sme vytvorili aj uzavretú komunikačnú skupinu *Advokáti spolu – SAK*. Členstvo v skupine preverujeme na základe zoznamu advokátov a čísla advokátskeho preukazu. Účelom skupiny je okrem informovania členov komory o dianí na komore aj vytvoriť priestor pre konštruktívny online networking, ako aj vyjadrenie názorov.

Pridajte sa k nám aj na Facebooku: *Advokáti spolu – SAK*.

Mgr. Alexandra Donevová

Najžiadanejšie komentáre v ASPI

10 najžiadanejších komentárov:

Komentár k Civilnému mimosporovému poriadku (161/2015 Z. z.)

Komentár k Civilnému sporovému poriadku (160/2015 Z. z.)

Komentár k Správnemu súdному poriadku (162/2015 Z. z.)

Komentár k Občianskemu zákonníku (40/1964 Zb.)

Komentár k Obchodnému zákonníku (513/1991 Zb.)

Komentár k Zákonníku práce (311/2001 Z. z.)

Komentár k Trestnému zákonu (300/2005 Z. z.)

Komentár k Trestnému poriadku (301/2005 Z. z.)

Komentár k Zákonu o verejnom obstarávaní (343/2015 Z. z.)

Komentár k Zákonu o konkurze a reštrukturalizácii (7/2005 Z. z.)

VIAC AKO

150+

AKTUALIZOVANÝCH
KOMENTÁROV

Jednotka na trhu právnych informácií

Nielen tento, ale aj mnoho ďalšieho
autorského obsahu nájdete v Systéme ASPI

+421 2 58 10 20 14 | +421 911 360 782
www.aspi.sk | www.noveaspi.sk | obchod@aspi.sk

Wolters Kluwer

Keď si potrebujete byť istý

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Rokovanie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa uskutočnilo **12. júna 2020** po dlhšej dobe prezenčne v budove SAK v Bratislave.

JUDr. Borec na úvod informoval o stretnutí s ministerkou spravodlivosti SR na tému **naplnenia programového vyhlásenia vlády SR v časti justícia a na ostatné aktuálne témy, ktoré sa dotýkajú Slovenskej advokátskej komory.**

Predsedníctvo SAK prijalo rozhodnutie *per rollam* týkajúce sa **novely Vzdelávacieho poriadku vo vzťahu k novému typu vzdelávacieho podujatia** pre advokátskych koncipientov – kompenzačného seminára (pozri Vestník č. 67).

Členovia P SAK sa v oblasti elektronizácie venovali možnosti vytvoriť **online platformu na poskytovanie právnych služieb** na báze dobrovoľnosti, jej súčasťou by neboli automaticky všetci advokáti zapísaní do zoznamu komory, zaregistrovať by sa mohol iba advokát vedený v zozname SAK. Aplikácia by bola pod gesciou SAK, ktorá by bola garantom, riešenie by nebolo outsourcované. Dôraz sa kladie aj na užívateľskú prívetivosť a na kompatibilitu s inými zariadeniami vrátane mobilného telefónu. Klient by opísal problém a systém by mu vygeneroval advokáta, ktorý spĺňa zadané požiadavky. Platby by spravovala SAK ako clearingové centrum.

Ministerka spravodlivosti na stretnutiach so zástupcami komory avizovala, že **SAK bude mať možnosť byť súčinná pri kompletnej zmene justičných informačných systémov.** Vychádzajúc zo schválených priorít v oblasti elektronizácie a v ich rámci pracovná skupina pre elektronizáciu výkonu advokácie navrhla na schválenie **klúčové body, o ktoré by mala mať SAK záujem** v oblasti elektronizácie v najbližšom období **v komunikácii so štátom, štátnymi inštitúciami a dotknutými organizáciami** na tomto úseku. Predsedníctvo v rámci rozvoja elektronickej infraštruktúry SAK schválilo **rozšírenie integrácie na register právnických osôb.**

Komora je intenzívne účastná na legislatívnom procese v nasledovných oblastiach:

- Ministerstvo vnútra SR zverejnilo návrh **novely zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu.** Medzirezortné pripomienkovanie prebehlo v skrátenom režime. Z dôvodovej správy vyplýva, že hlavným cieľom návrhu je transpozícia V. AML smernice, zohľadnenie odporúčaní výboru Moneyval Rady Európy z jeho štvrtej hodnotiacej správy a revidované odporúčania FATF z februára 2012. Návrhom novely zákona sa zaoberala pracovná skupina SAK pre trestné právo.

- Ministerstvo spravodlivosti SR s odvolaním sa na programové vyhlásenie vlády SR v oblasti justície zverejnilo predbežnú informáciu o pripravovanom **návrhu ústavného zákona, ktorý má zahŕňať** – okrem iného – **reformu zloženia**

a činnosti Súdnej rady SR, reformu zloženia Ústavného súdu SR a zriadenie Najvyššieho správneho súdu SR, ktorý bude plniť aj funkciu disciplinárneho súdu pre sudcov, prokurátorov, exekútorov, notárov, správcov, prípadne aj pre iné právnické profesie, čím by sa odbremenil Ústavný súd SR. Návrh je pre advokáciu zásadný, priamo sa týka výkonu disciplinárnej právomoci SAK. Stanovisko komory je také, že SAK má prvostupňovo aj druhostupňovo rozhodovať v disciplinárnych veciach, kasáciou má byť umožnený súdny prieskum v pôsobnosti najvyššieho správneho súdu.

- Ministerstvo spravodlivosti SR s odvolaním sa na programové vyhlásenie vlády zverejnilo predbežnú informáciu o plánovanej **príprave reformy súdnej mapy.** Reforma bude jedným z nástrojov na dosiahnutie efektívnej justície a pretrhnutie korupčných väzieb v justícii, ako aj na špecializáciu sudcov na hlavné agendy na úrovni okresných aj krajských súdov, na vytvorenie nových súdnych obvodov vrátane krajských súdov pri súčasnom znížení počtu súdov s možnosťou nanovo spustiť výberové konania na predsedov súdov pre nové súdne obvody. Vláda podporuje zavedenie špecializácie sudcov na hlavné agendy, s čím súvisí efektívna reorganizácia súdnej mapy na úrovni okresných aj krajských súdov.

- Z mediálnych vyjadrení Ministerstva spravodlivosti SR vyplýva plán prijať **zákon o zaistovaní majetku,** aby štát mal „v prípadoch, kedy sa jedná o osoby, u ktorých má vážne podozrenie, že sú vlastne páchatelmi trestnej činnosti a mohli byť dôjsť k prepadnutiu majetku štátu, mať priestor, aby majetok zaistil“. Slovenská advokátska komora vydala v tejto súvislosti stanovisko, ktoré je uverejnené aj na webovej stránke komory.

- Komora bola vyzvaná na prípravu **nových pravidiel týkajúcich sa advokátskej tarify,** t. j. aby zosummarizovala svoj názor na to, ako by chcela upraviť vyhlášku o odmenách a náhradách za poskytovanie právnych služieb.

- Pokiaľ ide o tzv. **kompetenčný zákon,** dodávanie právnych služieb nebude riadené, ale úrad podpredsedu vlády SR bude zabezpečovať súlad medzi minuloročným nariadením vlády a terajšími zmluvami. Bude vyfiltrovaná aj forma auditu všetkých právnych služieb, ktoré sú momentálne v rámci štátu poskytované; v rámci ďalšieho legislatívneho procesu – ak vyvstane potreba – by mohol vzniknúť úrad právnych služieb štátu. Táto otázka je v štádiu úvah.

Slovenská advokátska komora sa aktívne podieľa na **potláčaní neoprávneného poskytovania právnych služieb.** Zo správy komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb, ktorá je poradným orgánom predsedníctva, vyplýva, že 63 vecí je v konaní na základe komorou podaného trestného oznámenia, 38 vecí bolo ukončených.

Predsedníctvo SAK súhlasilo s **úpravou cien** a vytvorením nového cenníka **inzercie** v *Bulletine slovenskej advokácie* s tým, že cenník je informatívny a ceny budú zmluvné.

Vzalo na vedomie **správu revíznej komisie o vybavených sťažnostiach v súvislosti s mediálne známymi kauzami.** Komora vydala v nadväznosti na túto správu tlačové vyhlásenie, ktoré je uverejnené na webovej stránke komory. Komora bude iniciovať **zmenu zákona o advokácii, ktorá čiastočne**

prelomí súčasnú povinnosť mlčanlivosti komory v disciplinárnych veciach, s cieľom umožniť transparentné informovanie v takom rozsahu, aby nedošlo k ohrozeniu advokátskeho tajomstva a dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom. Chce vytvoriť podmienky na objektívnejšie informovanie o výkone svojich disciplinárnych právomocí; zákon o advokácii takúto možnosť zatiaľ nedáva.

Členovia predsedníctva vzali na vedomie **konceptiu činnosti Centra právnej pomoci** na obdobie 2020 – 21 a návrhy na zápis nových rozhodcov do zoznamu rozhodcov Rozhodcovského súdu SAK.

Schválili stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s **výkonom advokácie a koncipientskej praxe**, ktorými sa vopred zaoberala **pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie**, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Predsedníctvo SAK sa začalo intenzívne venovať aj **príprave konferencie advokátov**, ktorej termín je stanovený na **11. jún 2021**. V tejto súvislosti sa venovalo **možnému smerovaniu slovenskej advokácie** v kontexte názorových platforiem širšej skupiny osôb (vrátane zástupcov akademickej obce a biznis prostredia) a v svetle *Pozičného dokumentu* schváleného predchádzajúcou konferenciou v roku 2017 (na tento účel sa uskutočnilo programové zasadnutie zástupcov orgánov SAK). Pokračujú **práce na príprave možnosti realizovať prvé kolo volieb do orgánov komory elektronickou formou**. Súčasný zámer je namiesto kandidačnej listiny doručovanej v zalepenej obálke a následného fyzického spracúvania kandidačných listín pracovníčkami kancelárie komory poslať každému advokátovi/každej advokátke unikátny kód na jeho/jej meno, ktorý zadá na webovej stránke SAK a vyplní elektronický formulár. V praxi komory dosiaľ nevznikli pri spracúvaní doručených návrhov žiadne problémy, preto nie je dôvod predpokladať, že by k pochybeniam došlo pri podávaní návrhov elektronicky. Kancelária komory spracovala časový plán príprav konferencie advokátov z pohľadu **návrhov stavovských predpisov**, ktorý bol uverejnený v komunikačných prostriedkoch komory. Advokáti boli 11. júna 2020 vyzvaní na predkladanie podnetov pri zachovaní povinných náležitostí. Predsedníctvo SAK sa venovalo aj programu konferencie v priebehu jedného rokovacieho dňa s kultúrnym podujatím v predvečer konferencie.

V predsedníctve pravidelne rezonuje téma vzdelávania advokátov a advokátskych koncipientov. Členovia P SAK vzali na vedomie **informáciu o príprave syllabov k témam hlavných koncipientskych seminárov** s premietnutím profilu absolventa advokátskej skúšky do obsahu programov povinného vzdelávania koncipientov a súhlasili s **rozšírením regionálneho vzdelávania celoplošne formou webinárov pre všetkých advokátov v rámci SR** v súlade s harmonogramom podujatí schválených predsedníctvom SAK.

V rámci **ekonomických otázok** členovia P SAK rozhodovali o jednotlivých žiadostiach a vzali na vedomie informáciu o hospodárení komory v prvom štvrtroku 2020.

Na rokovaní odznela **správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE** prostredníctvom videokonferencie a informácia

o výsledkoch prieskumu medzi advokátmi o využívaní elektronických nástrojov. Advokáti zo Slovenska reagovali v porovnaní s inými komorami nadštandardne. **Komora podpísala Vyhlásenie IBA** na podporu uplatnenia Základných zásad OSN týkajúcich sa úlohy advokáta.

Členovia P SAK rozhodovali o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne **o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie a o návrhu na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov**.

–km–

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné do stratového času, za ktorý v zmysle § 17 vyhlášky patrí advokátovi náhrada, zahrnúť aj napr. prenocovania v ubytovacom zariadení z dôvodu, že skoro ráno advokát pojednáva vo väčšej vzdialenosti od miesta sídla jeho advokátskej kancelárie?

V zmysle § 15 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Ministerstva spravodlivosti SR z 10. novembra 2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len vyhláška) má advokát popri nároku na odmenu aj nárok:

- na náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, najmä na súdne a iné poplatky, cestovné, telekomunikačné výdavky a výdavky za znalecké posudky, preklady a odpisy,
- na náhradu za stratu času (§ 17).

Podľa § 17 ods. 1 vyhlášky pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu. Nárok na náhradu za stratu času je za dobu strávenú na ceste bez ohľadu na čas, ktorý advokát počas cesty napr. autom, potreboval na oddych. Pri ceste vlakom ide o čas strávený na ceste bez ohľadu na to, či vo vlaku prespí.

Okrem nároku na náhradu za stratu času na ceste má advokát nárok na náhradu výdavkov v súvislosti s cestovnými náhradami za cestu autom alebo s cestovným lístkom.

Uvedené ustanovenia zakladajú nárok advokáta na refundáciu akýchkoľvek výdavkov, ak sú preukázateľné a účelne vynaložené.

Aký vplyv mala koronakríza na advokáciu?

Výsledky prieskumu medzi advokátmi

To, že opatrenia na zamedzenie šírenia nákazy COVID-19 a následné celkové spomalenie ekonomiky v štáte budú mať vážne dôsledky na advokáciu, bolo nesporné. Na dva týždne museli byť, rovnako ako iní poskytovatelia služieb, zavreté aj advokátske kancelárie. Aj napriek tomu, že následne bolo vládou uznané, že výkon advokácie je služba vo verejnom záujme a advokáti mohli za prísnych preventívno-zdravotných podmienok otvoriť, dosah na advokáciu bol veľký.

Obmedzená činnosť súdov a štátnych úradov, obmedzená možnosť osobných stretnutí a konzultácií s klientmi, zníženie príjmov firiem aj fyzických osôb, celková neistota na trhu aj medzi ľuďmi... to všetko vyvolávalo znížený dopyt po službách advokátov.

Aj keď sme videli tento stav denno-denne v kontaktoch s niektorými advokátmi, vieme, že mnohí naši kolegovia a kolegyně čelia ekonomickým problémom, vznikla potreba kvantifikovať dopady opatrení a získať relevantné a presnejšie údaje. Ako stavovská organizácia združujúca všetkých advokátov na Slovensku sme chceli vedieť konkrétne čísla, na základe ktorých by sme vedeli lepšie vyhodnotiť situáciu po uvoľnení opatrení.

Preto sme urobili medzi advokátmi prieskum o dopadoch opatrení proti šíreniu COVID-19 na advokáciu. Krátky dotazník bol zaslaný všetkým aktívnym advokátom na Slovensku, a to opakovane viacerými kanálmi, aby každý, kto mal záujem, sa mohol zúčastniť.

V priebehu dvoch týždňov 2. až 15. júna 2020 odpovedalo na dotazník celkovo 487 respondentov spomedzi advokátov. Otázok bolo jedenásť:

1. Právne služby poskytujete samostatne alebo vo väčšej kancelárii?
2. Región/kraj
3. Vek
4. Pohlavie
5. Došlo následkom krízy k poklesu Vašich príjmov?
6. Došlo následkom krízy k zníženiu Vašej aktivity (času stráveného prácou)?
7. Podali ste si žiadosť o finančnú pomoc štátu?
8. Boli ste následkom krízy nútený prepustiť zamestnancov?
9. Boli ste následkom krízy nútený pozastaviť výkon advokácie?
10. Aké prekážky/obmedzenia pri poskytovaní právnych služieb následkom krízy považujete za zásadné?

Na jedenástu, otvorenú otázku mohol každý respondent mohol napísať vlastnými slovami, či a ako sa dotkla kríza jeho pracovnej agendy.

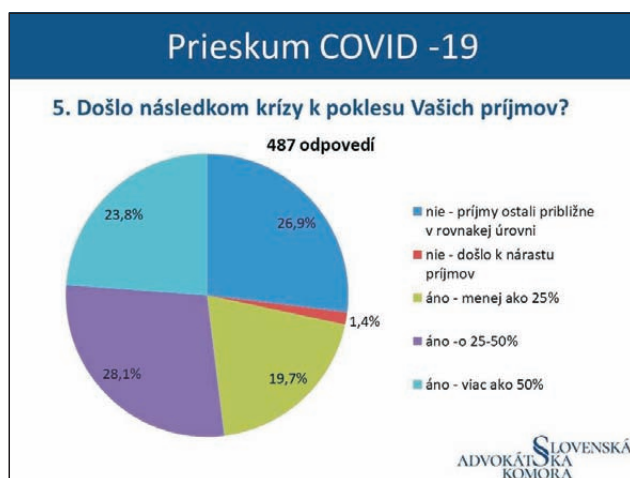
Demografia

Spomedzi respondentov bolo 42,3 % žien a 57,7 % mužov, takmer polovica bola vo veku 28 až 40 rokov, 40 % vo veku 41 – 60 rokov a ostatní vo veku nad 61 rokov. Väčšina respondentov boli advokáti, ktorí pracujú samostatne (73,1 %), alebo ktorí vykonávajú advokáciu v rámci malých kancelárií s 2 až 5 advokátmi a koncipientami (20,5%). Od advokátov z Bratislavského kraja bolo 39 % odpovedí, ostatné kraje boli potom zastúpené účasťou 7 % až 12 %.

Prieskum

Zaujímavejšie však boli odpovede na otázky týkajúce sa konkrétnych dosahov opatrení proti šíreniu COVID-19.

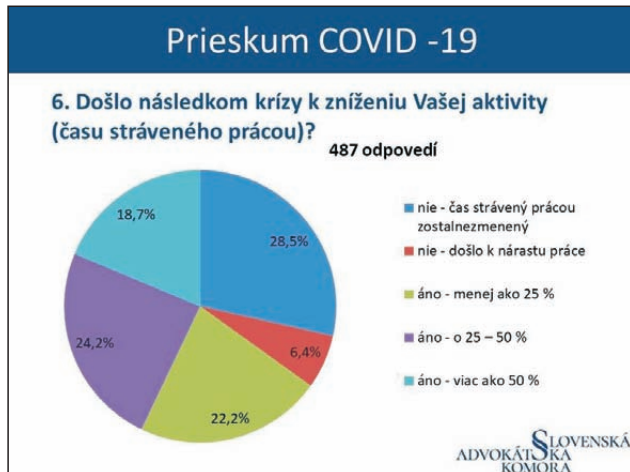
Na otázku, či došlo k poklesu príjmov advokátov takmer 27 % povedalo, že príjmy zostali na rovnakej úrovni, ale viac ako 70 % advokátov označilo, že došlo k poklesu ich príjmov v škále menej ako 25 %, 25 – 50 % a o viac ako 50 %.

Na predchádzajúcu otázku nadviazala otázka, či **došlo následkom krízy k zníženiu aktivity**, teda času stráveného prácou. 75 % advokátov označilo, že došlo k poklesu ich aktivity v škále menej ako 25 %, 25 – 50 % a o viac ako 50 %, 28,5 % advokátov uviedlo, že čas strávený prácou zostal nezmenený a 6,4 % uviedlo, že došlo k nárastu ich aktivity.

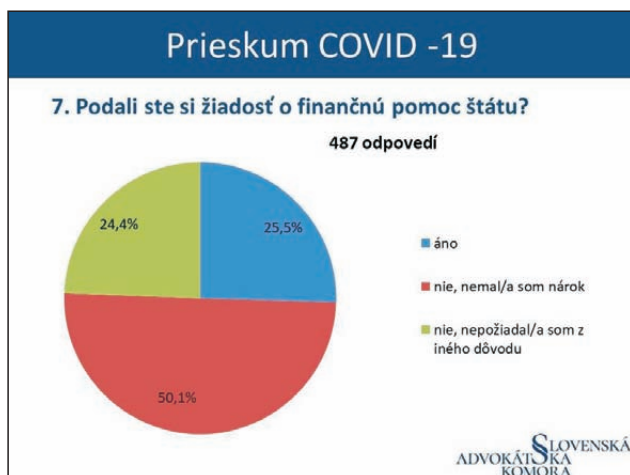
Pozreli sme sa bližšie na týchto 6,4 % – v absolútnych číslach je to 30 advokátov, že ak im narástol objem práce/času, či im narástli aj príjmy. Toto potvrdili len traja z nich, u ostatných zostali príjmy rovnaké alebo klesli, teda vykonávali viac práce za menej peňazí.

Pozreli sme sa na to aj opačne. Sedem advokátov, teda 1,4 % uviedlo, že im narástli príjmy. Z nich trom objem práce narástol, jednému sa nezmenil a trom dokonca klesol. Sú to

šťastlivci tohto obdobia, traja advokáti (dva dokonca udali pokles o viac ako 50 %), ktorí robili menej za viac peňazí.

Len asi štvrtina advokátov požiadala o finančnú pomoc štátu, polovica advokátov odpovedala, že si nepodali žiadosť, a asi štvrtina, že nemali nárok. Pýtali sme sa aj, že ak si žiadosť nepodali, aké boli ich dôvody. Za najčastejší dôvod uvádzali zložitú administratívu, komplikovaný proces a byrokraciu, ďalším častým dôvodom bolo, že to nepotrebovali

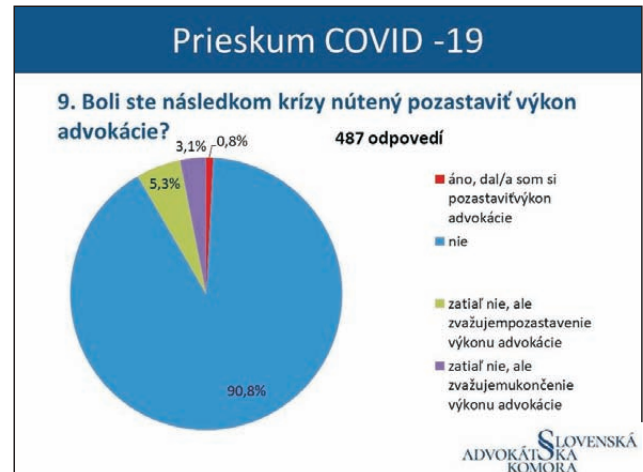

a zvládli to aj bez štátnej pomoci, ale často uvádzali aj nízku sumu pomoci (aj v spojení s vysokou administratívou), obavy z následných kontrol štátu a nejasné podmienky štátnej pomoci. Viackrát sa objavili aj morálne dôvody – že advokát/ka na tom nie je až tak zle a že druhí určite potrebujú pomoc od štátu viac.

Na otázku, či boli následkom krízy nútení prepúšťať, uviedlo 7,6 %, že zatiaľ nie, ale zvažujú to. Spolu 2,9 %, teda

v absolútnych číslach 14 advokátov v prieskume odpovedalo, že áno, musel/a som prepúšťať. V doplňujúcej otázke označili (nie všetci na ňu odpovedali) prepustených 11 ľudí, z toho 7 koncipientov.

Pozastaviť výkon advokácie následkom koronakrízy sa rozhodlo 0,8 % respondentov, avšak 5,3 % odpovedalo, že zatiaľ nie, ale zvažujú to a ďalších 3,1 % označilo odpoveď, že zvažuje ukončenie výkonu advokácie.

Posledná otázka bola otvorená, kde každý respondent mohol napísať vlastnými slovami či a ako sa dotkla kríza jeho pracovnej agendy. V 77 prípadoch označili, že agenda zostala nezmenená, oveľa viac však označovali oblasti práva, kde nastal znížený alebo zvýšený dopyt po radách a službách. Advokáti 112-krát uviedli celkovo znížený dopyt po svojich službách, ako doplnkový dôvod bolo uvedené to, že klienti nemajú peniaze a na trhu vládne neistota. Ďalšími oblasťami s výrazným poklesom boli obchodné a korporátne právo, ale aj občianske a rodinné právo naviazané predovšetkým na rušenie pojednávania na súdoch.

Naopak, zvýšený dopyt zaznamenali advokáti pri pracovnom práve a práve sociálneho zabezpečenia, agende súvisiacou s COVID-19 – opatrenia, štátna pomoc, ale aj pri konkurzoch a insolvenčných konaniach. Advokáti označili 6-krát aj zvýšený dopyt v oblasti rodinného práva, zaujímavá je dokonca aj vybraná odpoveď jedného advokáta/ky: „Enormne sa zvýšila požiadavka klientov na riešenie agendy rodiny, nastal u mňa až 200 % nárast dopytov a podaní návrhov na súd vo veci rozvodu a UPP.“

Ďalšie zaujímavé odpovede, ako aj podrobné výsledky prieskumu si môžete pozrieť v aktualitách na www.sak.sk.

Ďakujeme všetkým advokátom a advokátkam, ktorí venovali svoj čas vyplneniu dotazníka. Sme veľmi radi, že sa na ňom zúčastnila takmer desatina všetkých aktívnych advokátov zo všetkých oblastí Slovenska, teda prieskum je reprezentatívny. Jeho výsledky budú aj podkladom pre ďalšie rokovania s úradmi a ministerstvami o postavení advokácie a dopade opatrení na ňu.

Mgr. Alexandra Donevová
hovorkyňa SAK

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta poukázať klientovi peňažné prostriedky prijaté na stanovený účel

Advokát, ktorý nepoukáže klientovi celé peňažné plnenie, ktoré prijal od protistrany a ktoré patrí klientovi, ale ponechá si jeho časť a túto klientovi splatí v splátkach až po podaní trestného oznámenia voči advokátovi, pričom pri prešetrovaní sťažnosti klienta sa k sťažnosti na výzvu SAK nevyjadrí, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 28 ods. 4 ZoA, § 11 ods. 2 a ods. 3 AP SAK.

*Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK z 19. marca 2018,
sp. zn. DS I.-31/2017:2467/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),
- § 11 ods. 2 a ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 19. marca 2018, sp. zn. DS I.-31/2017:2467/2016 bola disciplinárne obvinená advokátka (ďalej len „DO“)

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 28 ods. 4 ZoA, § 11 ods. 2 a ods. 3 AP SAK,

tým, že

- 1.) v právnej veci vedenej na okresnom súde prijala od protistrany svojho klienta A. B. jemu prisúdené peňažné plnenie vo veci samej vo výške 25 000 eur, ktoré však tomuto klientovi v celosti nevyplatila, nakoľko si z neho ponechala sumu vo výške 13 232,61 eur, a až potom

ako klient podal o tejto skutočnosti trestné oznámenie, mu z tohto plnenia postupne splatila v štyroch splátkach sumu spolu vo výške 11 767,39 eur,

- 2.) na výzvu predsedu RK SAK, aby sa k sťažnosti písomne vyjadрила, až do podania tohto návrhu sa k sťažnosti nevyjadрила,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **3 000 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 480 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda RK SAK podal dňa 15. 5. 2017 DK SAK návrh na začatie disciplinárneho konania proti DO advokátke.

Disciplinárny senát považoval za preukázané, že DO v období od 15. 1. 2016 do 15. 3. 2016 zinkasovala na svoj bankový účet finančné prostriedky vo výške 25 000 eur určené sťažovateľovi ako náhrada od žalobkyne vo veci zrušenia vecného bremena, o zaplatení sťažovateľa bezodkladne neinformoval.

movala ani mu ich nepoukázala, tieto peňažné prostriedky sťažovateľovi na svojom účte zadržovala a podľa vyjadrenia sťažovateľa mu poukázala sumu 500 eur dňa 10. 5. 2016, 3 000 eur dňa 11. 5. 2016, 3 000 eur dňa 24. 5. 2016 a sumu 5 267,39 eur dňa 26. 5. 2016, t. j. spolu 11 767,39 eur. Zvyšnú sumu vo výške 13 232,61 eur si podľa sťažnosti sťažovateľa DO ponechala, pričom z tejto sumy v časti 5 000 eur malo ísť o dohodnutú zmluvnú odmenu (ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia okresnej prokuratúry z 18. 7. 2016) a v časti sumy 8 232,61 eur o trovy právneho zastúpenia vyčíslené DO, ktoré však boli predmetom odvolania sťažovateľa a neboli toho času súdom právoplatne priznané sťažovateľovi. Disciplinárny senát mal za zistené, že DO neoprávnene zadržovala a nevyplatila finančné prostriedky svojho klienta vo výške 25 000 eur priznané mu právoplatným súdnym rozhodnutím ako náhrada žalovanému vo veci žaloby o zrušenie vecného bremena, o prijatí ktorých ho mala bezodkladne informovať a ktoré mu bola povinná bezodkladne vydať.¹

Uvedeným konaním DO závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta uložené § 56 ods. 1 ZoA a § 11 ods. 2 a ods. 3, prvá veta AP SAK, a preto disciplinárny senát dospel k záveru, že konaním DO došlo k disciplinárnemu previneniu z hľadiska porušenia predpisov o výkone advokácie, vrátane interných predpisov SAK, pričom sa skúmaním listín stotožnil s tvrdením navrhovateľa o vytýkanom skutku. Disciplinárny senát mal ďalej za preukázané, že skutok, ktorý je predmetom návrhu v bode 1), sa stal, že ho spáchala DO, a preto uznal DO za vinnú.

Nakoľko sa DO nevyjadrila k sťažnosti sťažovateľa ani k návrhu na začatie disciplinárneho konania a ani sa nedostavila na pojednávanie, disciplinárny senát, pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti za porušenie § 28 ods. 4 ZoA, mal za preukázané, že skutok, ktorý je predmetom návrhu podľa bodu 2.), sa stal, že ho spáchala DO, a preto uznal DO za vinnú. Takýmto konaním taktiež sťažila možnosť prešetrovania opodstatnenosti samotnej sťažnosti a obhajovania záujmov nielen seba ako advokáta, ale advokátskeho stavu ako takého, voči sťažovateľovi, ale aj voči ostatnej verejnosti.

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia prihliadol disciplinárny senát na rozsah a povahu porušených povinností, na skutočnosť, že DO porušila povinnosti vyplývajúce zo

ZoA ako aj z predpisov SAK, jej konanie malo za následok škodu spôsobenú tretej osobe, konanie bolo zavádzajúcim a klamlivým vo vzťahu ku klientovi a takéto konanie podľa vyhodnotenia senátu znižuje dôstojnosť advokácie a dôveryhodnosť v očiach verejnosti. Disciplinárny senát v spojení s § 30 ods. 1 DP SAK nevzhliadol poľahčujúce okolnosti, a vyhodnotil priťažujúce okolnosti s poukazom na § 30 ods. 2 DP SAK, a to : písm. a) neschopnosť DO spolupracovať s orgánmi komory, písm. b) neúčast DO na disciplinárnom pojednávaní bez vážneho dôvodu a ospravedlnenia, písm. e) škoda alebo strata spôsobená disciplinárnym previnením, písm. f) zneužitie dôvery klienta, písm. i) úmyselné konanie, písm. j) negatívny dopad konania DO na dôveru verejnosti v advokáciu. Disciplinárny senát sa zhodol, že konanie DO bolo vedomé a bolo motivované výlučne peňažným prospechom, nakoľko DO nevyplatením sumy 25 000 eur, priamo uhradila svoju odmenu pri zastupovaní klienta. Pri výške uloženej pokuty zoberal disciplinárny senát do úvahy kritériá uvedené v § 32 ods. 4 a/ až f/ DP SAK a rozhodol o pokute vo výške 3 000 eur (t. j. 6,25-násobku minimálnej mzdy na rok 2018) v súlade s advokátskymi predpismi tak, ako je uvedené vyššie.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 DO advokátka sa písomne nevyjadrila ani na výzvu DK SAK zo dňa 10. 6. 2017 k návrhu na začatie disciplinárneho konania, ktorá jej bola doručená na adresu sídla jej advokátskej kancelárie dňa 12. 7. 2017 a na korešpondenčnú adresu DO uvedenú v matrike, ktorú však v odbernej lehote neprevzala.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Poznáme víťaza súťaže esej/úvaha

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhodnotila súťaž o najlepšiu esej/úvahu, ktorú vyhlásila v Bulletinu slovenskej advokácie pre advokátov, advokátskych koncipientov a študentov práva bez vekového ohraničenia.

Víťazom sa stal **advokát JUDr. Peter Toth-Vaňo**, s esejou **Pomýlil sa Coelho?**

Finančná odmena 500 eur bude víťazovi odovzdaná dňa **9. septembra 2020** na zasadnutí Redakčnej rady BSA.

Advokátov trestáme niekedy až príliš prísne, hovoria súdy

Slovenská advokátska komora usporiadala 2. júla 2020 debatu pri okrúhlym stole na tému **disciplinárnych právomocí a ich výkonu**. Za prítomnosti zástupcov ministerstva spravodlivosti na čele so štátnym tajomníkom Michalom Novotným, predsedom Ústavnoprávneho výboru NR SR Milanom Vetrákom a zástupcami médií prezentovali systém disciplinárnych konaní voči advokátom predsedníčka revíznej komisie SAK Zuzana Čížová, predseda disciplinárnej komisie SAK Peter Štrpka a predseda odvolacej disciplinárnej komisie SAK Ľubomír Hrežďovič. Témou bol aj plánovaný vznik Najvyššieho správneho súdu a jeho kompetencií.

„Advokáti, ako aj advokátska komora si uvedomujeme situáciu, ktorá nastala v justícii a v spoločnosti celkovo. Chceme prezentovať, že SAK koná a pochybenia advokátov sa riešia. Netvrdíme, že všetci zapísaní advokáti sú bezchybní, práve preto chceme „čierne ovce“ pomenovať a postihovať,“ povedal Peter Štrpka.

Na komoru je ročne doručených 450 až 500 sťažností na advokátov, ktoré vyhodnocuje revízna komisia SAK, ktorá podáva okolo 65-70 návrhov na začatie disciplinárnych konaní za rok a ďalšie desiatky prípadov rieši napomenutím advokátov. Disciplinárne senáty rozhodujú ročne v priemere 100 vecí a asi v 75 percentách prípadov uznajú vinu advokáta a udelia sankciu za disciplinárne porušenie advokátskych predpisov a etiky.

Zástupcovia SAK informovali hostí aj o tom, že komora vykonala šetrenie voči 12 advokátom v súvislosti s obhajobou/zastupovaním M. K. a jeho komunikáciou zachytenou v komunikačnom programe Threema a WhatsApp. Revízna ko-

misia v týchto veciach podala 11 návrhov na začatie disciplinárneho konania voči 9 osobám (v jednom prípade podali tri návrhy voči jednej osobe). Či išlo o disciplinárne porušenia budú posudzovať nezávislé trojčlenné disciplinárne senáty.

Revízna komisia v piatich prípadoch rozhodla o odložení vecí. Dôvodmi odloženia vecí bolo najmä to, že skutky boli premlčané, nedošlo k porušeniu zákona alebo, že bez podpory inými dôkazmi, ktoré RK SAK nemala možnosť zabezpečiť (SAK nemá vyšetrovaciu právomoc), nebolo možné konštatovanie dôvodu na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania (s odkazom na pozornosť orgánov činných v trestnom konaní).

Ako povedal hosťiteľ podujatia a predseda SAK Tomáš Borec: „Netreba si zamieňať úlohu advokátskej komory a orgánov činných v trestnom konaní, teda polície a prokuratúry.“ Úlohou komory je riešiť zlyhania advokátov v etickej rovine a rovine advokátskych predpisov. Ak advokát spácha trestný čin, nastupuje úloha polície tento čin prešetriť a advokáta, ako kohokoľvek iného, trestne stíhať.

Slovenská advokátska komora má funkčne a efektívne nastavený systém disciplinárnych konaní, problémom však je, že vzhľadom na prísne nastavenú zákonnú povinnosť mlčanlivosti vzťahujúcu sa aj na tieto konania, o nich nemôže verejnosť informovať. Preto sme ministerke spravodlivosti doručili návrh na zmenu zákona o advokácii v otázke mlčanlivosti.

Naše konania sú rýchle a od podania sťažnosti na advokáta do právoplatného rozhodnutia trvajú rádovo 3 až 6 mesiacov. Z hľadiska času a s tým spojenou právnej istoty sa ako problematické javí preskúmanie disciplinárnych rozhodnutí

na všeobecných súdoch. Ak sa disciplinárne stíhaný odvolá na krajský súd a následne na najvyšší súd, tieto konania trvajú aj roky. Preto SAK víta vznik plánovaného Najvyššieho správneho súdu ako inštitúcie na preskúmanie kasačných sťažností. Tento súd by mohol urýchliť a zefektívniť súdny prieskum disciplinárnych rozhodnutí SAK.

Za ministerstvo spravodlivosti sa vyjadril štátny tajomník Michal Novotný, že úlohou Najvyššieho správneho súdu má byť aj zjednocovanie postupov a judikatúry v disciplinárnych konaniach voči právnickým profesiám. Na ministerstve sa prehodnocujú viaceré možnosti, ako by mal nový súd fungovať a čo všetko by malo spadať pod jeho právomoc.

„Vzhľadom na efektívnosť disciplinárnych konaní voči advokátom zo strany SAK sa javí vhodnejšie zachovanie doterajšieho modelu rozdelenia kompetencií v rámci týchto konaní medzi SAK a súd, resp. Najvyšší správny súd po jeho vytvorení, a to aspoň dočasne, s tým, že pozornosť sa vo vzťahu k advokátom zameria na okamžité a účinné pozastavenie výkonu ich funkcie z dôvodov verejného záujmu zo strany SAK, na predĺženie objektívnej premlčacej lehoty pri disciplinárnych konaniach a na vylepšenie procesov v pôsobnosti SAK tak, aby boli prínosom pre očistu advokácie a tým aj pre zvýšenie dôveryhodnosti verejnosti v justíciu,“ povedal Milan Vetrák, predseda Ústavnoprávneho výboru NR SR.

„Vnímame problémy spoločnosti a justície a aj my sa s tým snažíme niečo robiť a napomôcť očiste. Z roka na rok vidím, že rozhodnutia disciplinárnych senátov sa sprísňujú a uklada-

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane

pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk

sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

né sú vyššie tresty. Aj my sa musíme vysporiadať s previnilcami,“ povedal Ľubomír Hrežďovič, predseda odvolacej disciplinárnej komisie SAK. Na druhej strane, výsledkom doterajších súdnych prieskumov disciplinárnych rozhodnutí je v prevažnej väčšine ich potvrdenie, alebo súdy rozhodli tak, že vrátili vec na ďalšie konanie s tým, že SAK postupovala príliš prísne a navrhli sankcie znížiť. Aj toto je dôkazom toho, že naše konania sú funkčné a efektívne.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. Mlynské nivy 59/A, 824 84 Bratislava ponúka pracovnú príležitosť pre

REFERENTA – PRÁVNÍKA S PRAXOU (zastupovanie počas čerpania rodičovskej dovolenky)

Hlavné činnosti, zodpovednosti, právomoci:

- právne poradenstvo v procese tvorby a posudzovania zmlúv, resp. pri sledovaní dodržiavania súladu s legislatívou a internou dokumentáciou riadenia,
- sledovanie dodržiavania zákonnosti v činnosti spoločnosti so zameraním na právnu prevenciu a plnenie povinností stanovených príslušnými regulačnými orgánmi,
- poskytovanie právneho poradenstva, konzultácie a informácie o právnych predpisoch, súdnych rozhodnutiach a iných právne významných dokumentoch.

Ponúkame:

- základnú zložku mzdy (brutto) od 1 148,85 eur/mesiac (z toho základná mesačná mzda 999 eur + 15% výkonnosťná odmena) a ďalšie benefity v zmysle platnej Kolektívnej zmluvy (Skutočná výška základnej mesačnej mzdy bude upravená podľa vzdelania a odbornej praxe uchádzača.)
- predpokladaný termín nástupu **od 1. 9. 2020.**

Požadujeme:

- min. 2 roky praxe / znalosť angličtiny slovom aj písmom,
- počítačové zručnosti / vodičský preukaz sk. B,
- samostatnosť, flexibilitu, komunikatívnu, samostatnosť pri tvorbe dokumentov, odolnosť voči stresu, výkonnosť, dôslednosť, zmysel pre spoluprácu, bezúhonnosť a lojalitu.

V prípade záujmu životopis s motivačným listom posielajte na:
ludske_zdroje@sepsas.sk

ADVOKÁTSKA KOMORA SLOVENSÁ

1. ročník

**GOLFOVÝ
HCP TURNAJ
PRÁVNICKÝCH PROFESIÍ
2020**

3.10.2020 | Penati Golf Resort Senica
SOBOTA | Ihrisko: Heritage Golf Course

Začiatok o 9:00 hod.
POSTUPNÝ ŠTART PODĽA ŠTARTOVKY

REGISTRÁCIA

www.skga.sk Formulár kutan@sak.sk

www.sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta – povinnosť mlčanlivosti

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak riadne a včas neinformuje klienta o tom, že v jeho veci podal odvolanie a že bolo neúspešné a že klientovi vznikla povinnosť k náhrade trov konania.

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak zoznámi klienta s rozhodnutiami v obdobných veciach iných klientov bez toho, aby ho títo klienti zbavili povinnosti mlčanlivosti.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 16. apríla 2014, sp. zn. K 63/2013¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 a § 21 ods. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2, § 23 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

- 1) ako právny zástupca navrhovateľa B. M. v spore proti žalovaným v konaní vedenom na okresnom súde riadne a včas neinformoval B. M. o tom, že v jeho zastúpení podal odvolanie proti rozsudku tohto súdu z 10. 4. 2012 a že uznesením odvolacieho súdu z 21. 8. 2012 bol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch potvrdený a B. M. bola uložená povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania, každému vo výške 960 Kč do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia,
- 2) ako právny zástupca navrhovateľa B. M. v spore proti žalovaným [tým istým ako ad 1)] zaslal dňa 5. 8. 2012

a 24. 9. 2012 B. M. rozhodnutia vydané v obdobných veciach troch svojich iných klientov proti tým istým žalovaným a B. M. zoznámil s niektorými skutočnosťami, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb týmto trom klientom bez toho, aby mu títo klienti dali k tomu súhlas, popr. ho zbavili povinnosti mlčanlivosti,

čím porušil

v bode 1) § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky a v bode 2) § 16 ods. 1, 2 a § 21 ods. 1 zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške 30 000 Kč.

Z odôvodnenia:

V disciplinárnom konaní bolo preukázané, že disciplinárne obvinený sa skutočne dopustil skutku označeného pod bodom 1) disciplinárnej žaloby, a to, že v rámci svojho právneho zastúpenia sťažovateľa v občianskoprávnom konaní naozaj neinformoval riadne a včas sťažovateľa o podaní odvolania proti rozsudku súdu, hoci išlo o odvolanie, ktoré smerovalo len do časti tohto rozsudku. Pri prejednaní disciplinárnej žaloby, podanej 17. 5. 2013 bolo prečítané písomné vyjadrenie disciplinárne obvineného, vypočuté jeho ústne doplnenie a uskutočnené navrhované dôkazy. Na základe vykonaného dokazovania bolo v kontexte s tým tiež preukázané, že v dôsledku takto podaného odvolania došlo k situácii, že odvolanie podané disciplinárne obvineným nebolo úspešné a sťa-

žovateľa odvolací súd zaviazal nahradiť protistrane náklady odvolacieho konania.

S týmito závermi senátu korešponduje koniec koncov aj záverečné vyjadrenie disciplinárne obvineného, v ktorom pripustil, že v disciplinárnom konaní bolo preukázané, že sa skutky opísané v disciplinárnej žalobe stali. Rovnako aj v skoršom vyjadrení disciplinárne obvinený ktorý v rámci svojho stanoviska prezentovaného vo vyjadrení k disciplinárnej žalobe nepoprel, že pochybil a v žalobe špecifikovaným konaním pod bodom 1) porušil stavovský predpis.

Čo sa týka bodu 2) disciplinárnej žaloby, disciplinárny senát dospel k názoru, že je disciplinárna žaloba dôvodná, lebo v disciplinárnom konaní bolo preukázané, tak výpoveďou samotného disciplinárne obvineného, ako aj listinnými dôkazmi, že disciplinárne obvinený porušil svoju zákonom stanovenú povinnosť mlčanlivosti tým, že bez súhlasu svojich klientov zaslal sťažovateľovi rozhodnutia vydané v obdobných veciach iných svojich klientov, čím sťažovateľovi sprístupnil informácie, ktoré sa mu dostali do dispozície v priamej súvislosti s právnym zastúpením iných klientov. V tomto smere považoval disciplinárny senát za právne bezvýznamné tvrdenie a obhajobu disciplinárne obvineného, že medzi sťažovateľom a ďalšími osobami, ktoré disciplinárne obvinený zastupoval v obdobných veciach, boli konané spoločné porady, a že sa v rôznych konaniach tieto osoby vyskytovali v rôznych procesných pozíciách.

Pri úvahe o druhu a výške disciplinárneho opatrenia vzal senát do úvahy jednak skutočnosť, že disciplinárne previnenie, ktorého sa dopustil disciplinárne obvinený, je predstavované dvoma skutky, z ktorých konanie pod bodom 2) disciplinárnej žaloby predstavuje porušenie elementárnej

povinnosti advokáta v rámci právneho zastúpenia, a to povinnosti mlčanlivosti, čo závažnosť konania disciplinárne obvineného celkom iste zvýšilo. Na druhej strane však senát tiež vzal do úvahy aj istú sebareflexiu disciplinárne obvineného, ktorý pripustil, že porušil svoje stavovské povinnosti vo vzťahu k sťažovateľovi, a to najprv vo vzťahu k bodu 1) disciplinárnej žaloby, na záver pojednávania disciplinárneho senátu 16. 4. 2014 nakoniec aj vo vzťahu k bodu 2) disciplinárnej žaloby. Ďalej nemohol disciplinárny senát nevziať do úvahy disciplinárnu bezúhonnosť disciplinárne obvineného, pretože vzhľadom na uplynutie lehôt nebolo možné k skorším rozhodnutím o spáchaní disciplinárneho previnenia prihliadnuť. Senát rovnako zohľadnil osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného.

Na základe týchto kritérií dospel senát k záveru, že ako primerané disciplinárne opatrenie je v tomto prípade nutné zvoliť pokutu, pričom za adekvátnu výšku považuje senát čiastku 30 000 Kč.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované z publikácie *Bulletin advokácie – Sbíрка kárných rozhodnutí České advokátní komory 2014 – 2015 (zvláštní číslo/duben 2016)*. Česká advokátní komora, Praha 2016, s. 15 – 19.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou,
Bamberskou advokátskou komorou a Saskou advokátskou komorou
organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov tradičné

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
6. a 7. novembra 2020 v Prahe

Téma: „Well-being“ verzus vyhorenie a stres v praxi advokáta

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Program zahŕňa spoločnú večeru a celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov nemecky hovoriacich advokátov. Slovenská advokátska komora je partnerom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra od roku 2011 a organizátorom podujatia bola v roku 2013 a 2017. **Hlavným jazykom konferencie je nemčina, na odbornej časti konferencie je však zabezpečené kvalitné simultánne tlmočenie do českého jazyka.**

Bližšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladkova@sak.sk)

SLOVENSKÁ
ADVOKÁTSKA
KOMORA

Bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi je možné aj zvyšovaním odborného vzdelania

Slovenská advokátska komora v spolupráci s Justičnou akadémiou Slovenskej republiky spustila dištančný kurz pre sudcov, prokurátorov a advokátov na online vzdelávacej platforme Rady Európy. Ide o tretí z rady implementovaných pilotných dištančných kurzov pod taktovkou SAK v rámci programu HELP (*Human Right Education For Legal Professionals*), ktorý sa zameriava na vzdelávanie právnikov v oblasti ľudských práv. Predchádzajúce kurzy sa venovali problematike ochrany osobných údajov a procesných práv obvinených osôb v trestnom konaní.

Tentoraz je kurz zameraný na tému **Boj proti obchodovaniu s ľuďmi a ochrana obetí trestných činov**. Je jedinečný v tom, že sa naň vďaka spolupráci s Justičnou akadémiou SR mohli prihlásiť záujemcovia nielen z radov advokátov, ale aj sudcovia a prokurátori. Pre veľký záujem sme s Radou Európy dohodli navýšenie počtu účastníkov z 30 na 60. Prihlásilo sa 28 advokátov, 2 koncipienti, 19 prokurátorov, 6 sudcov a 3 vyšší súdny úradníci.

Teší nás veľký záujem o túto formu vzdelávania nielen zo strany advokátov. Zároveň v rámci spolupráce Justičná akadémia navrhla ako odbornú garantku kurzu prokurátorku Generálnej prokuratúry SR Barboru Hubertovú, ktorá v priebehu svojej praxe nadobudla veľa skúseností s problematikou obchodovania s ľuďmi na Slovensku ako aj na medzinárodných odborných fórach.

Kurz sme spustili **16. júna 2020** úvodným „stretnutím“ v podobe poldennej videokonferencie. Účastníkom sa prihovorila Ana-Maria Telbis, koordinátorka projektu „HELP v EÚ“ Rady Európy, ktorá vysvetlila koncept programu HELP, Petya Nestorova, výkonná tajomníčka Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorá priblížila základné piliere Dohovoru a odporúčania GRETA pre Slovenskú

republiku, odborná garantka Barbora Hubertová, ktorá vysvetlila proces implementácie kurzu v podmienkach SR a riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory Michaela Chládeková.

Pokračovať budú účastníci dištančnou formou v priebehu nadchádzajúcich troch mesiacov. Každý týždeň bude predstavený jeden z modulov kurzu, nová téma na samoštúdium, vzájomnú diskusiu ako aj zadanie na vypracovanie. Obsah kurzu je rozdelený do 9 modulov: úvod a právny rámec; definície a právna terminológia; identifikácia obetí obchodovania s ľuďmi; pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi; zásada nepotrestania obetí; vyšetrovanie, trestné stíhanie a práva obetí; ukládanie trestov; odškodnenie obetí obchodovania s ľuďmi; návrat a repatriácia.

Kurz bol paralelne spustený aj v Španielsku a Rumunsku. V prípade priaznivých okolností vývoja pandémie Covid-19 Rada Európy pozve účastníkov týchto troch štátov na jeseň do Štrasburgu, aby sa navzájom podelili o skúsenosti z praxe ako aj z priebehu kurzu. Takisto im budú, v prípade úspešného absolvovania kurzu, slávnostne odovzdané certifikáty.

Obchodovanie s ľuďmi je závažný zločin a porušenie ľudských práv. Podľa správy GRETA v roku 2018 bolo identifikovaných v Európe vyše 15 000 obetí. Všetky sledované ukazovatele poukazujú na nárast počtu obetí. Ak má byť boj proti obchodovaniu s ľuďmi účinný, jeho stratégia musí vychádzať z multidisciplinárneho prístupu. Správna identifikácia obetí, potrestanie páchatelov a odborná právna pomoc obetiam sú kľúčové pri snahe o potlačenie tohto závažného trestného činu. Veríme, že aj náš kurz pomôže svojou troškou na tejto ťažkej ceste.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

SLOVENSKÁ
ADVOKÁTSKA
KOMORA

Justičná akadémia
Slovenskej republiky

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

HELP
in the 28
EUROPEAN PROGRAMME FOR
HUMAN RIGHTS EDUCATION
FOR LEGAL PROFESSIONALS

MÁTE PRÁVO NAKUPOVAŤ VÝHODNE!

**Ste v zozname Slovenskej advokátskej komory?
Na alza.sk teraz môžete využívať
špeciálny program s radom výhod.**

OSOBNÝ OBCHODNÍK

Privátny poradca vám bude k dispozícii na telefóne
či e-maili.

EXKLUZÍVNY CENNÍK A SPLATNOSŤ

Lepšie ceny a splatnosť dohodou, ako vám to znie?

VYJDEME VÁM V ÚSTRETY

Nenašli ste u nás vysnívaný produkt? Zoženieme ho.

RÝCHLE DODANIE PO CELEJ SR

Najneskôr do dvoch dní u vás alebo na pobočke.

Ako sa registrovať do programu? Stačí mať vytvorený účet na alza.sk
a potom sa nám ozvite na čísle +420 225 340 188 alebo e-mailom org@alza.sk

Všetky informácie a podmienky programu nájdete tu: www.alza.sk/advokati

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 6/2020 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Apolitičnosť advokátní komory (ve stínu koronaviru)* sa člen predstavenstva Českej advokátskej komory JUDr. Antonín Mokrý zamýšľa nad vzťahom advokáta a politiky. Uvažuje o pojme apolitický v zmysle, kto je ľahostajný voči politike, strániaci sa politického diania. Ponúka iný pohľad a teda, že je v bytostnom záujme advokácie ako stavu a súčasne každého advokáta, aby Komora nemlčala vtedy, ak je nepatrične nakladané s demokratickými slobodami, ak dochádza k zneužívaniu štátnej moci v prospech záujmu jednotlivcov alebo určitých skupín, ak sú porušované princípy rovnosti pred zákonom, ak je ohrozovaná nezávislosť súdnictva či iných nezávislých zložiek štátu.

Časť **Aktuality** prináša informácie o odporúčaní Českej advokátskej komory advokátom, aby pri vykonávaní autorizovanej konverzie dokumentov do listinnej podoby používali úradnú pečiatku v zmysle § 6 zák. č. 352/2001 Zb. o užívaní štátnych symbolov Českej republiky.

Rubrika obsahuje aj informáciu o fngovaní Linky právnej pomoci, ktorá radí a pomáha už 15 rokov. Prevádzku Linky spustila *Nadácia Naše dítě* v spolupráci s Českou advokátskou komorou na konci roka 2005, spolupracujúci odborníci na rodinné právo počas tohto obdobia bezplatne odpovedali na tisíce telefonických a písomných otázok.

Časť **Z judikatúry** obsahuje ● Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 9. 12. 2019, sp. zn. 22 Cdo 3294/2019 k možnosti vydania dočasného rozsudku v konaní o zrušení a vysporiadaní podielového spoluvlastníctva. *V konaní o zrušení a vysporiadaní spoluvlastníctva nemožno rozhodnúť dočasným rozsudkom tak, že by bolo spoluvlastníctvo zrušené a vec prikázaná niektorému zo spoluvlastníkov s tým, že pre ďalšiu fázu konania by zostala iba otázka výšky primeranej náhrady. Ak účastník tvrdí, že spoluvlastnícky vzťah neexistuje a vec je iba jeho, nemožno to brať ako vyjadrenie záujmu o prikázanie veci pre prípad záveru o existujúcom spoluvlastníctve a jeho zrušení;* ● Nález Ústavného súdu ČR z 3. 3. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 26/19 (č. 176/2020 Sb.) k odmene advokáta za výkon funkcie opatrovníka menovaného súdom podľa zákona upravujúceho osobitné súdne konanie. *Ak ustanovuje § 9 ods. 5 vyhlášky č. 177/1996 Zb. O odmenách advokátov a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), v znení neskorších predpisov, že pri výkone funkcie opatrovníka určeného súdom podľa zákona upravujúceho osobitné súdne konania (porov. zákon č. 292/2013 Zb., o osobitných súdnych konaniach, v znení neskorších predpisov) sa na účely výpočtu odmeny advokáta ako opatrovníka*

považuje za tarifnú hodnotu suma 1 000 Kč, potom také pravidlo podľa ústavného súdu porušuje zásadu rovnosti v nadväznosti na právo podnikáť a právo získať prostriedky pre svoje životné potreby prácou podľa čl. 26 ods. 1 a 3 Listiny základných práv a slobôd; ● Rozsudok Najvyššieho správneho súdu z 13. 11. 2019, č. j. 6 As 241/2018-25. *Opatrenie predsedu súdu poverujúce justičnú stráž vykonávať kontrolu advokátov, súdnych exekútorov a notárov pri vstupe do budovy súdu je tzv. vnútorným predpisom, nie opatrením všeobecnej povahy. Na ochranu verejných subjektívnych práv proti konkrétne postupu justičnej stráže môže slúžiť napr. žaloba na ochranu pred nezákonným zásahom, pokynom alebo donútením správneho orgánu, pričom pri posúdení postupu justičnej stráže by sa musel súd zaoberať otázkou, či je vnútorný predpis v súlade s právnymi predpismi;* ● Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 7. 5. 2020 vo veci C-641/18, LG a ďalšie v. Rina SpA a Ente Registro Italiano Navale o možnosti podať žalobu na náhradu škody proti talianskym subjektom. *Obete stroskotanej lode, ktorá sa plavila pod panamskou vlajkou, môžu na talianske súdy podať žalobu na náhradu ujmy proti talianskym subjektom, ktoré túto loď klasifikovali a vydali jej osvedčenie. Tieto subjekty sa môžu dovolávať súdnej imunity iba v rozsahu, v akom ich činnosti boli prejavom verejnej moci panamského štátu.*

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Evropské a mezinárodní insolvenční řízení: Komentář k nařízení EP a Rady (EU) 2015/848 o insolvenčím řízení* (Alexander J. Bělohlávek), *Zákon o realitním zprostředkování. Praktický komentář* (Lukáš Slanina, Michal Pazdera, Tomáš Grygar), *Specifika řízení o přestupku právnické osoby* (Tomáš Grygar), *Zákon o Policii České republiky. Komentář* (Miroslav Šteinbach, René Šlesinger, Miroslav Zimmermann, Milan Bílek, Kateřina Hlaváčová), *Advokat z Nowego Świata* (Ewa Stawicka).

V časti **Z advokacie** sa Mgr. Lukáš Trojan vyjadruje k skúsenostiam, ktoré priniesol núdzový stav obhajobe v ČR v súvislosti s koronakrízou.

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje ● Rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 20. 1. 2020, sp. zn. K 126/2019, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokátka po tom, ako prevzala na základe písomného splnomocnenia zastúpenie dlžníka v konkurznom konaní, následne prevzala na základe plnej moci zastúpenie veriteľky dlžníka v tom istom konaní a uplatnila jej pohľadávky. *Z ústavenia strán v tomto konaní vyplýva stret záujmov, teda konanie advokátky je v rozpore so zákonom*

o advokácii; ● Rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 28. 5. 2019 v spojení s rozhodnutím odvolacieho kárneho senátu ČAK z 2. 12. 2019, sp. zn. K 142/2017, podľa ktorého je závažným porušením povinností advokáta, a teda aj kárnym previnením, ak advokát potom, čo prevzal právne zastúpenie A. S. ml. a jej matky A. S. st. v ich niekoľkých právnych veciach, a v tejto súvislosti mu spoločne zložili zálohu na odmenu za poskytnuté právne služby v celkovej výške 47 044 Kč, a po tom, ako mu A. S. ml. vypovedala plnú moc na zastupovanie seba a na zastupovanie svojej matky A. S. st. a súčasne ho požiadala o vrátenie nevyčerpanej zloženej zálohy týkajúcej sa zvýšenia výživného na jej maloletého syna a ďalej o predloženie celkového vyúčtovania s úplným vysvetlením a o odovzdanie všetkých dokladov vzťahujúcich sa k ich veciam, tejto jej žiadosti nevyhovel a minimálne do podania kárnej žaloby jej nevydal požadované doklady, nepredložil vyúčtovanie svojej odmeny za poskytnuté právne služby, ani jej nevrátil nevyčerpanú zloženú zálohu.

Časť **Informácie a zaujímavosti** obsahuje informácie o prednáškach a seminároch pre advokátov a advokátskych koncipientov na novej adrese Vzdelávacieho a školiaceho strediska ČAK v Prahe a v Brne.

Príspevky z **právnej teórie a praxe** sú venované nasledovným témam:

doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.,

Poskytování náhrad za újmy vyvolané mimořádnými opatřeními

Ministerstva zdravotnictví po jejich zrušení

Príspevok nadväzuje na článok publikovaný v č. 4/2020 *Bulletinu advokacie* o poskytovaní náhrad za ujmy vyvolané krízovými opatreniami v priebehu Koronavírusovej pandémie. Prvý článok o odškodňovaní sa zaoberal situáciou, kedy ujma vznikla v dôsledku opatrení, ktoré boli prijímané podľa § 5 a 6 zák. č. 240/2000 Zb. o krízovom riadení. Tento článok sa týka následného vývoja, kedy obsahovo veľmi podobné opatrenia boli vydané už nie na základe krízového zákona, ale podľa zák. č. 258/2000 Zb., o ochrane verejného zdravia. Následne príslušné mimoriadne opatrenia Ministerstva zdravotníctva boli k 27. 4. 2020 zrušené rozsudkom Mestského súdu v Prahe z 23. 4. 2020.

doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D.

Soudní ochrana ve věcech vyvlastnění, její specifika a problematické aspekty

Príspevok sa zaoberá problematikou súdnej ochrany vo veciach vyvlastnenia. Tá je v Česku koncipovaná ako duálna – čiastočne ju poskytujú správne súdy a čiastočne súdy civilné. Všeobecná úprava oboch príslušných žalôb je vysvetlená práve pre prípady obrany proti rozhodnutiu o vyvlastnení. Zásadná pozornosť je potom venovaná odchýlkam týkajúcim sa súdnej ochrany, ktoré plynú zo zákona o vyvlastnení. Ide najmä o problematiku odkladného účinku, jeho obsahu a určenie, od kedy nastupuje, ďalej o vzťah medzi jednotlivými výrokmi rozhodnutí o vyvlastnení a vplyve zrušujúceho súdneho rozhodnutia vo vzťahu k nim a v poslednom rade

aj otázku právomoci civilných súdov mimoriadne navýšiť náhradu za vyvlastnenie priznanou vyvlastňovanému správny-
mi orgánmi.

doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D.

JUDr. Ján Matejka, Ph.D.

Doručování v pracovněprávních vztazích ve světle zásady poctivého právního jednání

Cieľom tohto článku, ktorý sa zameriava na problematiku doručovania zamestnancovi je predostrieť najčastejšie príklady nepoctivosti pri správaní zamestnanca, či už komisívnom, či omisívnom, ktorými zamestnanec úmyselne vytvorí situáciu, že mu nie je možné písomnosť doručiť, a ďalej zväzť, či možno bez väčších pochybností skutočne *de lege lata* vyvodit, že doručená naozaj nie je. Nie sú tu analyzované početné prípady, keď prezieravý zamestnávateľ s väčšími či menšími problémami zamestnancovi nakoniec písomnosť doručí.

Mgr. Marek Cupka

Zadavatelé, porušujte zákon!

Témou práce, ktorá získala 3. miesto v kategórii *Talent roka* súťaže *Právnik roka 2019*, je právny a skutkový rozbor rozhodovania Úradu pre ochranu hospodárskej súťaže a následne jednotlivých súdov súdnej sústavy vo vzťahu k nároku na náhradu škody za ušlý zisk v situácii, kedy zadávateľ nadlimitnej verejnej zákazky vybral ako víťaza verejnej zmluvy uchádzača, ktorý nespĺnil podmienky postupu verejného obstarávania.

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla

Autor uvažuje o novele trestných predpisov vykonaných zákonom č. 114/2020 Zb., účinným od 1. 6. 2020. Hoci bol zákonodarca vedený úmyslom zvýšiť trestnú zodpovednosť za trestný čin týrania zvierat a zakotvil nový trestný čin chov zvierat v nevhodných podmienkach podľa § 302a tr. zákonníka, zastáva autor názor, že nová právna úprava minula svoj cieľ. Je nesystémovým zásahom do trestných sadziieb ukladaných za trestné činy, najmä trestné činy proti životu a zdraviu, vytvára ďalšie výkladové a aplikačné problémy, čo dokladá rozborom prijatej právnej úpravy. Riešenie možno vidieť v zmenách *de lege ferenda*, ktoré autor v článku navrhuje.

JUDr. Alena Tibitanzlová, Ph.D.

K trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži

Témou článku je problematika trestu zákazu plnenia verejných zákaziek alebo účasti vo verejnej súťaži podľa zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a konania proti nim. Samotným predmetom článku je pritom obsah tohto druhu trestu a s tým spojené riziká trestnej zodpovednosti právnickej osoby za trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia a vykázania podľa § 337 ods. 1 písm. a), g) tr. zákonníka.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Ako som zachránil
dedičstvo Kennedyovcom**Anton Blaha: **Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom.**

Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, s. r. o., 2019, 158 s.

Opatrování historické paměti je bezesporu významným a záslužným počinem, za nějž budou v budoucnu historikové nepochybně vděční. V současnosti je pak vřele vítají jak ti, kdo vzpomínanou dobu bytí alespoň částečně pamatují, tak ti, jimž je touto cestou předestřena možnost nahlédnout do nedávné minulosti, kterou sami neprožili. Je potěšitelné, že se rozšiřuje okruh memoárové literatury, a to i z pera autorů z řad advokátů, což je důkazem toho, že se společnost a advokacie vrátily po letech mlčení vyvolaného totalitními poměry do svobodných časů, v nichž zanechání paměti patřilo k bontonu.

Paměti jsou svědectvím o autorově životě, jeho životní moudrosti, hodnotové orientaci a smyslu pro humor. Lze do značné míry v dobrém závidět těm, kteří mohou předložit v naznačených směrech bohaté vzpomínky, vypovídající o tom, že jejich život byl pestrý, zajímavý a za všech okolností skutečně prožitý. Takové paměti se, což je případ i anotované knihy, čtou se zájmem, pro radu a inspiraci, k zamyšlení.

Anton Blaha je osobností ve slovenské i české advokacii obecně známou. Přestože jsem po roce 1989 sledoval jeho působení ve Slovenské advokátní komoře a v právnické a spisovatelské obci, až nyní jsem se dočetl, že v roce mého narození „sa stal popredným organizátorom protestných vysokoškolských akcií proti vtedajšej moci pod známym menom Pyžamová revolúcia“. Uvědomil jsem si, jak je psaní paměti důležité, poněvadž informaci tohoto druhu na sebe autor při běžném setkání neprozradí. Pro Antona Blahu se přitom následující rok, kdy po vyloučení z vysokých škol pracoval v Československé dunajské plavbě, mohl jevit jak konec jeho snů stát se advokátem. Do advokacie nakonec přišel v roce 1959 a s přerušeními, kdy působil ve státní správě, ji vykonával od roku 1986 do nedávné doby.

Jednotlivé kapitoly, které jsou vzpomínkovým „kauzováním“, psal autor v letech 2015 – 2019, výjimku tvoří hned prvá kapitola *Trest smrti – áno či nie*, která byla napsaná v roce 1989 jako příspěvek do tehdejší dnes již trochu pozapomenuté diskuse abolicionistů a mortikalistů, jež vyústila ve zrušení trestu smrti. Četbou této pasáže se čtenář vrátí do dob, kdy stoupenci zrušení trestu smrti sbírali argumentaci z nejrůznějších východisek. Anton Blaha jako advokát přinesl zamyšlení, vycházející z jeho profesní zkušenosti, já jsem

tehdy sáhl článkem *Trest smrti v dějinách* do historie, oba jsme přitom neopomněli zdůraznit Beccariův spis *Dei delicti e delle pene*, který tehdy zdaleka nebyl tak snadno dostupný jako dnes.

Knihy má poutavý název, z prvního pohledu v knihkupectví budí dojem, že jedna z kapitol bude přínosná zájemcům o dědické právo v americkém systému common law, v každém případě – aniž bych ji prozradil – má hned druhá kapitola knihy zajímavou a vtipnou pointu, obsahující i poučení, které se pro vztah advokáta a klienta může hodit.

Případy, které Anton Blaha přináší, se odehrály od padesátých let až po dobu restitucí. *Špión, ktorého nepopravili*, není Blahovou advokátskou kauzou, je to smutný příběh životního osudu autorova přítele z mládí, jehož život zničily komunistický režim a StB.

Blahovy vlastní případy nechávají čtenáře nejednou nahlédnout do jednacích síní, kde advokáti obhajovali klienty obžalované pro dávno zrušené trestné činy spekulace či příživnictví (*Som prostitutka, pán sudca, Slzy kabaretu Tatra revue*), případně zaujmou svojí kuriozitou (*Teplá láska slovenská*) či dnes již archaicky vyhlížejícím způsobem klientova myšlení (*Predaná nevesta*). Restituční věc *Tri ženy Ladislava Mednyánszského* je pak případem polistopadovým, který si nepochybně i ze slov průvodců vyslechnou návštěvníci zámku Strážky.

Autor kromě toho, že čtivým způsobem popisuje průběh kauzy, přináší celou řadu advokátských postřehů, vyslovuje staré známé pravdy i neotřelé myšlenky. Čtenář si na příkladech *Můj největší honorár* či *Můj poslední případ* s úsměvem a pochopením řekne, že něco podobného se mu stalo také a že v tom tudíž není sám.

Lze uzavřít slovy Ladislava Ťažkého, že „Anton Blaha je v čítaní a v písaní aj rodolubom a kultúrnym lokálpatriotom. Kysuce a nielen ony, celé Slovensko môže byť hrdé, že v súčasnej dobe má národu žičiaceho právníka, kultúrneho vzdelanca, ktorým s kultúrou žije práve tak ako s právom“.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

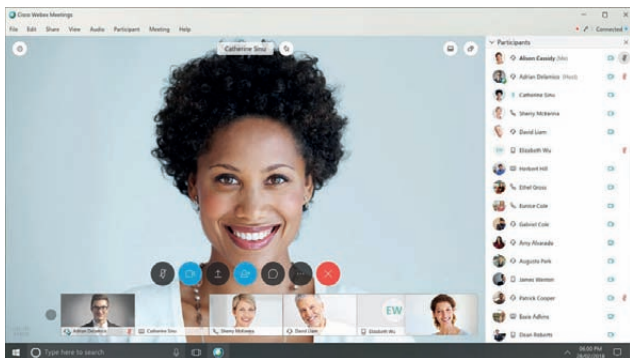
děkan Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni,
advokát, právní historik
a emeritní ústavní soudce

Dôvernú komunikáciu či školenia možno viesť i na diaľku

Pandémia a nútené obmedzenie osobných stretnutí narušili život na celom Slovensku. Advokátska profesia nebola výnimkou. Slovenská advokátska komora však na novú situáciu pružne zareagovala. Vzájomná komunikácia, ale najmä vzdelávanie členov pokračovalo i v novej a náročnej situácii pomocou moderných technológií.

Tvárou v tvár i na diaľku

V spolupráci s dlhodobým partnerom, spoločnosťou DITEC Commerce s.r.o., dcérskou spoločnosťou DITEC a.s., sa Slovenská advokátska komora v snahe zlepšiť a rozšíriť komunikačné kanály rozhodla pre nástroj Cisco Webex. Videokonferenčné riešenie Cisco Webex Meetings vďaka kvalitnému obrazovému a hlasovému spojeniu umožňuje stretnutia tvárou v tvár i na diaľku. Okrem toho ponúka aj možnosť deliť sa o obrazovku, vymieňať si súbory alebo na nich v reálnom čase spolupracovať. Účastníci majú k dispozícii virtuálnu tabuľu na kreslenie poznámok či možnosť posilať si počas schôdzky textové správy. Výhodou je navyše absolútna kontrola nad schôdzkou.

Otvorené riešenie

Videokonferencie Cisco Webex sú dostupné pre kohokoľvek - pripojiť sa možno z počítača, tabletu, smartfónu, videokonferenčného systému i z komunikačných nástrojov od rôznych dodávateľov, pričom registrácia pre druhú stranu nie je nevyhnutná. Výhodou je aj ucelený ekosystém, Cisco neponúka len softvér v podobe cloudového riešenia, ale i hardvérové vybavenie od osobných teleprezenčných jednotiek až po zariadenia pre veľké konferenčné miestnosti. Vzdelávanie je len jednou formou využitia. Spolu s aplikáciou Cisco Webex Teams sa toto riešenie stáva jedinečným nástrojom na vzdialenú spoluprácu, ktorý integruje všetky bežné potreby.

Bezpečnosť v prvom rade

Okrem jednoduchosti a otvorenosti riešenia je hlavnou výhodou riešenia Cisco Webex jeho bezpečnosť. Advokáti potrebujú pri svojej komunikácii záruku, že sa nedostane do nesprávnych očí a uší. To možno dosiahnuť len s komunikačným riešením, ktoré s bezpečnosťou pracuje ako so

základným východiskom. Dokumenty, správy, či informácie sú zašifrované počas celého prenosu od odosielateľa k prijímateľovi a to isté platí aj pre schôdzky cez video - bezpečnosť nesmie byť ohrozená pred stretnutím, počas neho ani po ňom. Hoci prvá vlna pandémie odznela, dopyt po bezpečnej, jednoduchšej a otvorenej komunikácii neopadol. Spoločnosť DITEC Commerce s.r.o. preto pre členov Slovenskej advokátskej komory pripravila v spolupráci so spoločnosťou Cisco zvýhodnené balíčky na moderné komunikačné riešenia, ktoré im umožnia viesť dôvernú i efektívne rozhovory aj na diaľku úplne bez obáv.

Už navždy

Virtuálne stretnutia sa stali nevyhnutnou súčasťou našich životov. Nová realita po pandémie bude prienikom dvoch stavov – tradičného, tak ako sme ho poznali doteraz a stavu práce výhradne na diaľku, ktorý sme zažili počas koronakrízy. Aj v budúcnosti sa tak budeme výrazne spoliehať na uvedené technologické nástroje. Firmám sa preto oplatí investovať čas a hľadať tie správne komunikačné produkty; budú ich totiž využívať i naďalej. Viac informácií o moderných komunikačných riešeniach nájdete na stránke www.dstore.sk/page/cisco-webex, podrobnosti o jednotlivých nástrojoch Webex zase na www.cisco.com/webex.

Team DITEC Commerce

 DITEC Commerce

 CISCO
Partner

Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (2. časť)

Pracovná komisia pre históriu advokácie Slovenskej advokátskej komory systematicky spracúva históriu organizácie a výkonu advokácie na našom území, tiež jej jednotlivé osobnosti, ale aj ďalšie spoločenské, kultúrne a historické súvislosti. Súčasťou činností pracovnej komisie je aj pravidelná účasť na konferenciách o histórii advokácie, ktorú každoročne na jeseň organizuje Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory. Tento rok nás JUDr. Stanislav Balík, PhD., ako najväčší ctiteľ histórie advokácie a tiež organizátor a moderátor tohto podujatia, spolu s predsedom Okresného súdu v Českej Lípe, privítal vo Ville Hrdlička v Českej Lípe.

Za Slovensko odznelo niekoľko príspevkov a jeden sa venoval novým trendom v architektúre bývania na Slovensku v prvej polovici 20. storočia.

Ponúkame preto v malej sérii niekoľko pohľadov na vily advokátov na Slovensku od prelomu 19. a 20. storočia po prvú polovicu 20. storočia.

Advokátske vily konca 19. storočia sú najmä vilami neoklasicistickými a secesnými. Neoklasicistické stavby sú typické tradicionalizmom, secesné projekty a ich bohaté dekory boli kombinované u nás aj s ľudovými prvkami.

II.

Vila Pavla Mudroňa

Martin, ul. M. R. Štefánika 66, neoklasicizmus, 1882

Nádherným príkladom neoklasicizmu v Martine je vila Pavla Mudroňa. Budova sa zvykne nazývať mudroňovsko-halašovský dom a nachádza sa v centre Martina.

Pavol Mudroň (1835 – 1914), politik, národnokultúrny pracovník, bol jedným z najvýznamnejších slovenských advokátov pred vznikom Československa. Právo študoval spoločne s bratom Michalom vo Viedni a Budapešti. Obhajoval Slovákov v politických procesoch, zastupoval slovenské obce, ale aj chudobných Slovákov, vdovy a siroty, stál i v popredí sporov o zhabaný majetok Matice Slovenskej. Jeho koncipiantami boli neskorší významní slovenskí advokáti, napríklad Jozef Kohút, Peter Jamnický, Matúš Dula, Gustáv Izák, či Augustín Ráth, prvý slovenský rektor Univerzity Komenského v Bratislave.⁶

Pavol Mudroň si advokátsku kanceláriu otvoril v Martine v roku 1862. O rok neskôr sa zosobášil s Annou Kašovicovou, s ktorou mali štyri deti. Ich dcéra Anna sa neskôr vydala

Advokát Pavol Mudroň

(SNK LA sign. Prír. č. 247/1979)

za advokáta Andreja Halašu. Syn Ján sa stal advokátom. Mali ešte dcéry Boženu a Ľudmilu. Ľudmila si za manžela vzala tiež advokáta, Samuela Slabeyciusa.

Príklady dokladajú, že advokáti v zrelom veku – po 10 – 20 ročnej praxi – sa odhodlávajú na staviteľský krok. Tak aj Pavol Mudroň, po 20-tich rokoch advokátskej praxe, po narodení štvrtého dieťaťa a svadbe dcéry Anny s Mudroňovým koncipientom Andrejom Halašom, sa s rodinou rozhodol nechať si postaviť dom.

Vila Pavla Mudroňa bola postavená v roku **1882** v centre Turčianskeho Sv. Martina v blízkosti prvej budovy Matice Slovenskej ako reprezentačné rodinné sídlo. Ide o dvojpodlažnú budovu s výstavnými novoklasicistickými fasádami a trojtraktovou dispozíciou. Západný trakt pozostáva zo štyroch priechodných miestností na oboch podlažiach, stredný trakt je chodbou s valenou klenbou, vo východnom trakte je medzi dvoma miestnosťami situované dvojramenné schodisko. Na uličnej fasáde v atikovom štíte sú umiestnené iniciály PM.⁷

Vo vile žila rodina advokáta Pavla Mudroňa, jeho zaťa Andreja Halašu, ale aj švagra – novinára Ambra Pietra. Vila bola sídlom spoločnej advokátskej kancelárie Pavla Mudroňa a Andreja Halašu. V nej pracovali ako koncipienti Pavlov syn Ján (1866 – 1926), ktorý tu potom pôsobil i ako advokát, Pavlov vnuk Dušan Halaša (1883 – 1936), ale aj syn Michala Mudroňa Vladimír (1864 – 1915). Vila sa stala centrom národného života a bola i sídlom redakcií *Slovenských národných novín* a časopisu *Národný hlásnik* (1883 – 1906). V období socializmu vilu nadobudla do majetku Matice Sloven-

Vila Pavla Mudroňa v Martine v súčasnosti

(foto Peter Fratrič, 2010, Archív PÚ SR)

Neoklasicistická vila Pavla Mudroňa, Martin, 1882 – tzv. Mudroňovsko-halašovský dom, v ktorom sídlila aj spoločná advokátska kancelária Pavla Mudroňa a Andreja Halašu

(zo zbierky SNK – ALU)

ská, po roku 1989 bola zreštituovaná, boli obnovené jej fasády a dnes slúži ako sídlo viacerých firiem.

Budova je zapísaná v zozname národných kultúrnych pamiatok a patrí k najvýznamnejším neoklasicistickým stavbám mesta, ktorá sa súčasne spája s úsilím o pozdvihnutie národného hnutia na konci 19. a začiatku 20. storočia v čase uzavretia sídla celonárodnej kultúrnej inštitúcie – Matice slovenskej.⁸

III. Vila Emila Stodolu

Liptovský Mikuláš, Hodžova 20, secesia, 1902
architekt Michal Milan Harminc

Prekrásnym príkladom secesie je vila Emila Stodolu v Liptovskom Mikuláši. Je aj dokladom dvadsaťročného odstupe v pohľade na architektúru bývania – v porovnaní s neoklasicistickou vilou advokátov Mudroňa a Halašu.

Emil Stodola, 1919
(LA SNK, sign. SŠ 66/10)

Emil Stodola (1862 – 1945) pochádzal z Liptovského Sv. Mikuláša, z rodiny spoluzakladateľa najväčšej garbiarskej továrne v meste. Právo študoval vo Viedni, Berlíne, Prahe a Budapešti. Koncipientskú prax vykonával u Jozefa Holéczyho a Jána Ružiaka v Liptovskom Sv. Mikuláši, kde si v roku 1891 otvoril advokátsku kanceláriu. Po krachu rodinnej fabriky v roku 1911 sa odsťahoval do Budapešti, kde pôsobil ako advokát do roku 1919. Od roku 1919 pôsobil ako advokát v Bratislave.

Emil Stodola bol aj ako advokát vlastenecky orientovaný, obhajoval v politických procesoch, zároveň bol publicista a podnikateľ. Stál pri zrode vydavateľstva *Tranoscus*, no najmä pri zrode časopisu *Právny obzor*. Tento prvý slovenský právnický časopis začal vydávať v Budapešti v roku 1917 z vlastných prostriedkov a bol jeho redaktorom. Bol signatárom Martinskej deklarácie, je považovaný za zakladateľa slovenskej právnej

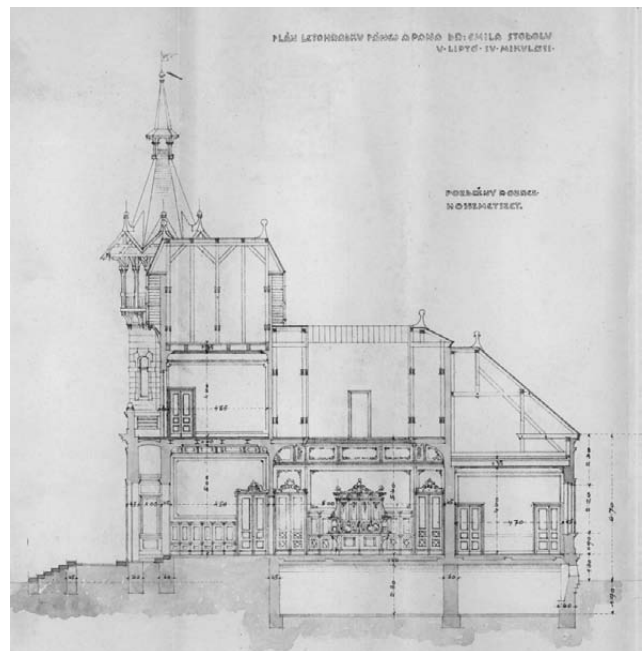
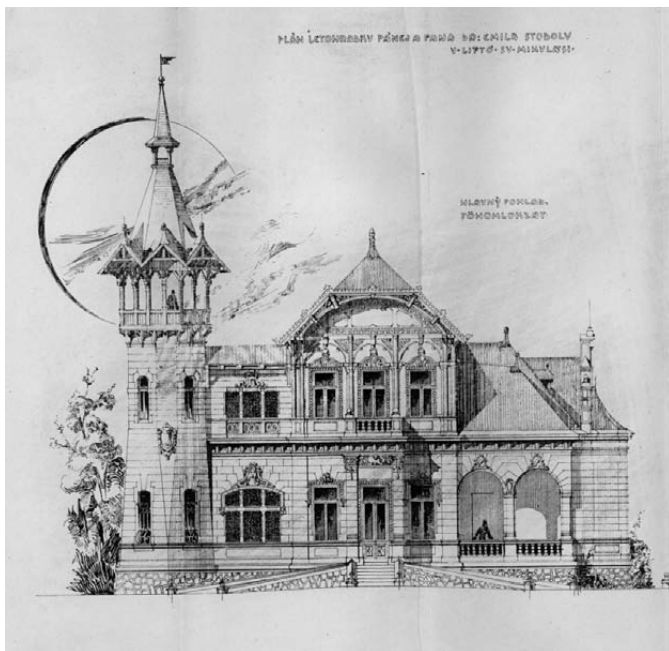
vedy a organizátora právnického života na Slovensku. V roku 1920 patril k zakladajúcim členom Právnickej jednoty na Slovensku, ktorá na čas zastrelila vydávanie časopisu *Právny obzor*, bol predsedom Zväzu advokátov na Slovensku. Emil Stodola pôsobil aj v diplomacii, po vzniku Československej republiky ako *charge d'affaires* v Budapešti.⁹

Emil Stodola sa oženil v roku 1891 a s manželkou Vincenciou, rod. Polonyovou mali tri deti, z ktorých dve zomreli v detskom veku. Syn Emil Stodola ml. (1906 – 1982) vyštudoval právo, bol koncipientom v otcovej advokátskej kancelárii, ktorú neskôr ako advokát prevzal. Po nástupe komunizmu sa vysťahoval do Švédska.

Emil Stodola si otvoril advokátsku kanceláriu v Liptovskom Sv. Mikuláši v roku 1891. Po jedenástich rokoch prišlo k stavbe vily, v čom ho podporil jeho zámožný svokor, veľkostatkar Gabriel Polónyi, usadený v Bukurešti.¹⁰ Žiadosť o vydanie stavebného povolenia na stavbu letohrádku si podali Emil Stodola s manželkou v máji 1902¹¹ a ešte v tom istom roku bola aj vila postavená. Táto stavba na pôvodnej Vasút utca v Liptovskom Sv. Mikuláši bola prvou realizovanou vilou architekta M. M. Harminca na území Slovenska. Vilu vlastnila rodina Emila Stodolu do roku 1911.

„Stavba súvisí s dynamickým rozvojom Liptovského Mikuláša ako centra regiónu na prelome 19. a 20. storočia. Významným faktorom ovplyvňujúcim tento rozvoj bola práve železnica a s tým súvisiaca potreba spojnice medzi vnútorným mestom a stanicou. Popri nej začínajú v uvedenom období vznikáť reprezentatívne súkromné a verejné stavby v duchu eklekticismu a ranej moderny. Plány od M. M. Harminca boli úradne schválené mestským inžinierom Fenyóom 30. mája 1902. Pripomienky uvedené v reakcii na žiadosť dr. Stodolu sa týkali dodatočného zaslania pôdorysov poschodia a vežovej prístavby, „aby sa povolenie mohlo vzťahovať aj na ne.“ Žiadali tiež, aby základy veže siahali po pevnejšie, nosné podlažie.

Projekt vily Emila Stodolu od M. Harminca, 1902 (Archív Pamiatkového úradu SR)

LIPTÓ-SZT. MIKLÓS — Stodola villa

Hlavné priečelie stavby malo byť paralelné k uličnej osi, pozemok mala od nej deliť ozdobná mreža.¹²

Vila Emila Stodolu je výnimočným príkladom bývania na prelome storočí. „Jedinečnosť vily spočíva v pragmatickom eklekticizme. (...) V architektúre vily sú čitateľné historizujúce neobarokové a secesné motívy ako aj folklorizmus s romantickými reminiscenciami a zábleskami národného cítenia, ktoré sú produktom dialógu architekta so staviteľom“.¹³ Harminc využíval barokové vzory, i keď maďarská národná architektúra sa historicky obracala na goticko-renesančnú éru kráľa Mateja Korvína a odmietala rakúsky barokizujúci prúd cisárskeho Habsburgského dvora. Harminc nebol takto predpojatý. Podľa priania stavebníkov, stavba má tiež slovenské folklórne prvky.

„Jadrom pôvodnej dispozície sa stala ústredná hala na prízemí, z ktorej sú prístupné spoločenské izby, kuchynská a jedáľenská časť. (...) Romantický charakter rodinného sídla umocnil členitosť hmôt s dominantnou excentricky umiestnenou vežou a zaujímavé konštrukčné prvky – kovová markíza nad vstupom, iniciály majiteľa ES a rok 1902 na kovovej výplni vstupu.“¹⁴

Slovenské folklórne prvky sa na vile prejavili vo viacerých smeroch. Pronárodnú orientáciu stavebníkov vyjadrovala „slovenská izba na poschodí s dreveným obkladom a malbami s námetmi zo života slovenského ľudu od Jaroslava Věšína“, ktorej význam „architekt vyjadril i na fasáde rizalitom s lodži-

Vila Emila Stodolu, interiér – okná s vitrážami na loggii

(Archív PÚ SR, Zbierka digitálnych fotografií, inv. č. DF 296.

Liptovský Mikuláš, Hodžova 20, foto Peter Buday, 2012)

Dobová pohľadnica s vilou Emila Stodolu

(vľavo)

ou, prekrytou hrazdenou konštrukciou s valbovou strieškou s prvkami ľudovej architektúry“.¹⁵

Dôležitým prvkom bývania bola tiež záhrada, ktorá plnila „oddychovo-rekreačnú, ale aj reprezentatívnu funkciu. V roku 1903 postavili v tesnom susedstve vily, pri severovýchodnej hranici pozemku jednopodlažný záhradný dom inšpirovaný liptovským ľudovým staviteľstvom. Dom na obdĺžnikovom pôdoryse mal zrubovú konštrukciu na murovanom základe a níz-

Pavilón (okolo roku 1903) v záhrade vily – romantická rekonštrukcia liptovského domu, stav z roku 1967

(Archív Pamiatkového úradu SR)

Vila Emila Stodolu v Liptovskom Mikuláši v súčasnosti

(Archív PÚ SR, Zbierka digitálnych fotografií, inv. č. DF 296.

Liptovský Mikuláš, Hodžova 20, foto Peter Buday, 2012)

ku valbovú strechu s podlomenicou na dvojsovej severozápadnej fasáde", neskôr bol nazývaný tiež pavilón. (...) „Aj táto romantizujúca stavba sa spája s Harmincovým menom.“¹⁶

V roku 1911 Stodolovci vilu predali Jánovi Pálkovi, majiteľovi garbiarne, ktorý stavbu zmodernizoval. To súviselo zrejme s bankrotom rodinnej továrne. Po roku 1937 vilu vlastnili lekári Pavol Kustra a Pavel Čabrádi, po vojne slúžila na administratívne účely, dnes je v súkromných rukách. Vila je zapínaná do zoznamu národných kultúrnych pamiatok.

Vila Emila Stodolu v Bratislave na Lermontovovej ulici

(https://sk.wikipedia.org/wiki/Lermontovova_ulica_Bratislava)

Vila Emila Stodolu v Bratislave na Lermontovovej ulici, neskôr budova švédskeho konzulátu

(https://sk.wikipedia.org/wiki/Lermontovova_ulica_Bratislava)

IV.

Druhá vila Emila Stodolu

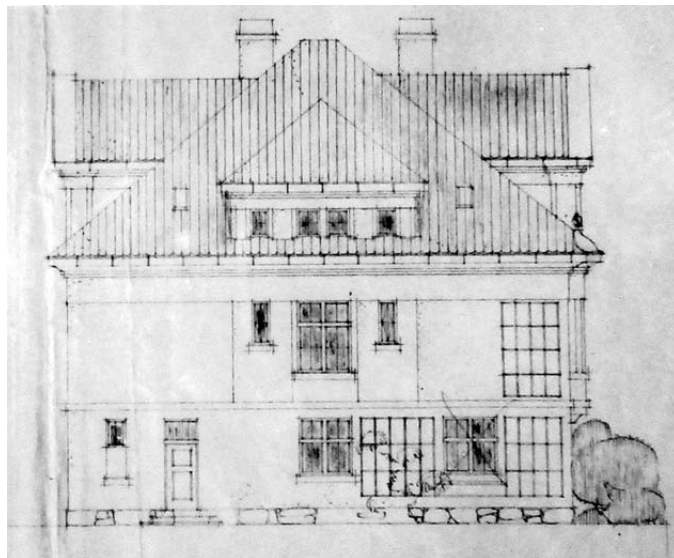
Bratislava, Lermontovova 15, moderna, 1928, Harminc

Stodolovci boli v kontakte s architektom Harmincom¹⁷ aj v neskoršom období. Preto je potrebné pristaviť sa aj pri druhej, štýlovo inej, modernistickej vile Emila Stodolu v Bratislave na dnešnej Lermontovovej ulici. Opäť je viditeľný prístup k bývaniu s odstupom ďalšieho štvrtstoročia.

Emil Stodola sa od roku 1919 usídlil v Bratislave. Svoju druhú vilu si nechal postaviť v roku **1928** a jej architektonické riešenie znova zveril Milanovi Michalovi Harmincovi.

Projekt vily Emila Stodolu od architekta M. M. Harminca, 1928

(Archív Pamiatkového úradu SR)

Vznikla celkovo nenápadná a konzervatívne komponovaná vila situovaná strmej ulici pod skupinou Jurkovičovych víl, ktorá v ničom nevybočuje z ich tvaroslovnej línie. Pôsobí kompaktným a vyváženým dojmom, svedčí o uváženom a triezvom tvorivom prístupe architekta. Architekt však svoj projekt nedokončil údajne na protest proti zmenám a zásahom staviteľa Friča v etape riešenia obytného podkrovia, ktoré nakoniec opticky vile pridáva na robustnosti. Do ulice má vila orientovaný oblúkový arkier, o poschodie vyššie nahradený balkónom.¹⁸

Emil Stodola tu žil až do svojej smrti v r. 1945 a jeho manželka do r. 1947. Ich syn, Emil Stodola ml., sa stal advokátom v r. 1935 a komore uviedol, že „po prijatí do zoznamu advokátov vstúpim za spoločníka do kancelárie môjho otca, pána dr. Emila Stodolu, Bratislava, Laurinská 17“. V Bratislave mal neskôr advokátsku kanceláriu na Gorkého 6, potom na Lermontovovej 15.¹⁹

Emil Stodola ml. bol švédskym honorárnym konzulom od r. 1935.²⁰ V roku 1945 bol zapísaný do zoznamu advokátov Advokátskej komory v Bratislave. V spise je v jeho žiadosti zo dňa 13. 6. 1945 uvedený: „Žiadam zapísať so sídlom v Bratislave, lebo s otcom máme kanceláriu a zdravotný stav otca nedáva nádej, že by ju mohol viesť, moji zletilí rodičia – o ktorých sa starám – tu bývajú a nedokončená agenda švédskeho konzulátu ma tiež viaže k Bratislave.“²¹ Vo februári 1949 je v jeho advokátskom spise poznamenané, že „Dr. Emil Stodola, Bratislava, má manželku a 2 nezaopatrené deti. (...) Proti menovanému neboli zistené žiadne námietky osobného alebo politického rázu. Správna komisia zisťuje, že žiadateľ zastáva funkciu honorárneho konzula. Sídlom sa ponecháva v Bratislave“. Advokáciu prestal vykonávať 17. 10. 1949, vzal späť svoju prihlášku za člena krajského združenia advokátov, vysporiadal sa s klientmi a vysťahoval sa do Švédska.

Zrejme nie náhodou v budove na Lermontovovej 15 neskôr sídlil Generálny konzulát Švédskeho kráľovstva, dnes si konzulát uvádza adresu Tomášikova 30, Bratislava.

Vila Janka Jesenského z roku 1909 v Bánovciach nad Bebravou, pohľady z dvora a zo záhrady

(MATEJKA, M.: NKP Dom pamätný, Jesenský Janko. Architektonicko-historický výskum ÚZPF 10491/1, 2018, Archív PÚ SR)

V. Vila Janka Jesenského

Bánovce nad Bebravou, Jesenského ulica 19, 1909
eklektizmus so secesnými prvkami

Po krátkom náhlade na modernistické poňatie bývania možno predložiť tretiu ukážku časovo „staršieho“ architektonického prístupu bývania slovenského advokáta. Tentoraz ide o eklektickú vilu so secesnými prvkami Janka Jesenského v Bánovciach nad Bebravou z roku 1909.

Advokát a spisovateľ **Janko Jesenský** (1874 – 1945) sa narodil sa v Turčianskom Sv. Martine v rodine advokáta a národovca Jána Baltazár Jesenského Gašparé. Právo študoval na akadémii v Prešove a na univerzite v Kluži. Koncipientskú prax vykonával v Lučenci u Ľudovíta Bazovského, vo Veľkej Bytči u Juraja Mičuru, v Liptovskom Sv. Mikuláši u Jána Ružiaka, vo svojom rodisku u Matúša Dulu a v Novom Meste nad Váhom u Rudolfa Markoviča. Po zložení advokátskej skúšky sa v roku 1905 usadil v Bánovciach nad Bebravou.

Janko Jesenský
(foto Valentík, SNK – ALU)

Bánovce si ako miesto svojho advokátskeho pôsobenia vybral v roku 1905 potom, čo ho oslovila Ľudová banka, ktorá hľadala právneho zástupcu pre svoju filiálku. Bánovce boli v tom čase malým okresným mestom, ktoré bolo silne maďarizované, Jesenský bol z pomerov deprimovaný. Spočiatku

Vila Janka Jesenského z roku 1909 v Bánovciach nad Bebravou, stav zo 60. – 70. rokov 20. storočia

(SNK, LA, sign. K 6/179, Foto Pavol Uhrin, Bratislava)

býval v nájme u staviteľa Bílika, potom u Hnátku, kde mal prenajaté dve miestnosti a kuchyňu, v jednej z nich mal i kanceláriu. Klientov mu pribúdalo, a tak sa rozhodol pre stavbu vlastného domu. V roku 1907 sa zoznámil s Annou Bottovou, zosobášili sa v roku 1909. V tom istom roku dostával svoj bánovský dom a manželka sa doň nasťahovali spolu so psom, ktorému dali meno Dáma.

Janko Jesenský vo vile býval do roku 1914, keď musel narukovať. Jeho manželka sa z existenčných dôvodov odsťahovala do Revúcej k rodičom. Janko Jesenský sa už do Bánoviec a ani k advokácii nevrátil. Po prvej svetovej vojne bol gemersko-malohontským županom, neskôr županom v Nitre a od roku 1928 pôsobil na Krajinskom úrade v Bratislave, od roku 1931 ako viceprezident. Funkcie sa vzdal v roku 1938 na protest proti fašizácii štátu.²²

Vila Janka Jesenského je eklektická stavba so secesnými prvkami na pôdoryse v tvare písmena C. Má jedno nadzemné podlažie a je sčasti podpivničená. Dom mal dva vchody. V čelnej východnej časti bola situovaná jediná veľká miestnosť osvetlená štyrmi oknami, v strednej časti bola ďalšia miestnosť, obe prístupné z chodby s terazzovou dlažbou so secesným dekorom. V západnej časti boli dve veľké a dve malé miestnosti prístupné krátkou zalomenou chodbou. Fasády mali okrovú farbu. Od roku 1966 sú v budove učebne miestneho gymnázia. V súčasnosti je budova v nevyhovujúcom stave a bol spracovaný projekt jej obnovy. Na uličnej fasáde je pamätná tabuľa Janka Jesenského. Budova je zapísaná v zozname národných kultúrnych pamiatok ako pamätný dom Janka Jesenského.

Kartuša v tvare erbového štítu s antropomorfnou maskou na štíte juhovýchodnej fasády vily Janka Jesenského

((MATEJKA, M.: NKP Dom pamätný, Jesenský Janko.

Architektonicko-historický výskum ÚZPF 10491/1, 2018, Archív PÚ SR))

Poznámky

- 6 Podrobnejšie k životu a dielu Austína Rátha pozri: VOZÁR, J., **Augustín Ráth, prvý slovenský rektor Univerzity Komenského**. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2018, 237 s.
- 7 **Národné kultúrne pamiatky na Slovensku, okres Martin**. Pamiatkový úrad Slovenskej republiky a SLOVART, Bratislava 2012, s. 142 – 143.
- 8 Aktualizačný list NKP – Martin, M. R. Štefánika 66, vila pamätná – mudroňovsko-halašovský dom, č. ÚZPF 2096/0 (rkp.). Spracoval: Milan Marček, KPÚ Žilina, 2003; fotografie: Archív PÚ SR, Zbierka digitálnych fotografií, inv. č. DF 257. Martin, M. R. Štefánika 66, PÚ SR Bratislava, foto: Peter Fratrič, 2010.
- 9 Bližšie k životu a dielu Emila Stodolu pozri napr.: VOZÁR, J., **Významní slovenskí právnici z Liptova**. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2016, s. 208; OVEČKOVÁ, O., VOZÁR, J. a kol.: **100 rokov časopisu PRÁVNÝ OBZOR 1917 – 2017**. Bratislava : VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2017, 507 s.
- 10 DULLA, M. a kol.: **Slávne vily Slovenska**. Bratislava : Foibos, 2010, s. 105
- 11 POHANIČOVÁ, J., DULLA, M.: **Michal Milan Harminec, architekt dvoch storočí**. Bratislava : Trio Publishing, 2014, s. 46.
- 12 Aktualizačný list NKP – Liptovský Mikuláš, Hodžova 20, vila s areálom, č. ÚZPF 274/1-4 (rkp.). Spracovali: Peter Buday, Natália Foltinovičová, PÚ SR Bratislava, 2010.
- 13 Dielo v pozn. 11, s. 46 a 47.
- 14 Dielo v pozn. 11, s. 48.
- 15 Tamtiež.
- 16 Aktualizačný list NKP – Liptovský Mikuláš, Hodžova 20, vila s areálom, č. ÚZPF 274/1- 4 (rkp.). Spracovali: Peter Buday, Natália Foltinovičová, PÚ SR Bratislava, 2010.
- 17 Pri Harmincovi a pri ďalších architektom sa postupne krátko pristavíme v nasledujúcich pokračovaniach tejto série príspevkov.
- 18 BERKA, T., BAHNA, J. M.: **Vily nad Bratislavou**. Bratislava : Marenčin PT, 2013, s. 361.
- 19 Matrika SAK, spis dr. Emila Stodolu, jun., Advokátska komora Turč. Sv. Martin 39/1935/II, č. 39/1935/II/6, 2. 2. 1949.

20 Overený odpis listu – dočasného svedctva o politickej spoľahlivosti z 5. 9. 1945 a listu Dr. Procházku z Ministerstva zahraničných vecí v Prahe z 16. 8. 1945 pánovi predsedovi SNR Dr. Lettrichovi: *Dr. Procházka, vyslanec, Ministerstvo zahraničných vecí, Praha, 16. 8. 1945, komu: dr. Jozefovi Lettrichovi, predsedovi SNR v Bratislave.*

Mám česť sdéliť, že na žiadosť dr. Emila Stodoly jun., advokáta v Bratislave, ktorý bol jmenovaný švédskym kosulem v roku 1935, prezkoumal jsem z príkazu státního tajemníka v ministerstvu zahraničních věcí Dr. Vladimíra Clementise všechny spisy švédského konsulátu v Bratislavě, od roku 1941 do roku 1945, pokud se týkají ochrany sovětských zájmů. Dospěl jsem k závěru, že dr. Emil Stodola po celou dobu od 1941 do 1945 hájil sovětské zájmy vzorným způsobem s příkladnou důkladností a pečlivostí. S projevem dokonalé úcty Dr. Procházka v. roku vyslanec.

Dr. Stodola 13. 6. 1945 píše komore doplnok k dotazníku v súvislosti so žiadosťou o zápis do zoznamu advokátov: „V roku 1942 som bol ustanovený vedľa p. kol. dr. Miloša Vanču referentom pre veci disciplinárne v odbore advokátov a verejných notárov Sdruženia príslušníkov slobodného povolania. K výkonu tejto funkcie nedošlo. (...) Bol som členom Slovenskej ligy, Slovenskej matice, Muzeálnej spoločnosti a ŠK Bratislava, ale členstvo som nevykonával. Účinkoval som v slovensko-švédskej spoločnosti, Štúrovej evanjelickej spoločnosti, Sdružení advokátov Slovákov a Slovenskom veslárskom klube. V roku 1940 predsedníctvom bývalého Snemu Slovenskej republiky bol som určený odborníkom pre práce v snemových výboroch, ale k týmto prácam som nikdy pribraný nebol. V roku 1938 nadobudol som polovicu domu v BA (investícia 200 000 Kčs) a tretinu lesu v Cerovej-Lieskovom (investícia 250 000 Kčs). Bol som v dozornej rade Slovenskej banky, firmy SKF a firmy Matador v Bratislave. Bol som v správnej rade firmy Dovus, ale keď som videl, že sledovaný cieľ, a to prehlbenie hospodárskych stykov so Švédskom neviem dosiahnuť, vystúpil som po niekoľkých mesiacoch, o čom je informovaný p. kol. Dr. Štefan Král. Od roku 1935 bol som švédskym honorárnym konzulom na Slovensku. Od 28. 6. 1941 vykonával som v tejto funkcii ochranu záujmov SSSR v bývalej Slovenskej republike.

(...) *K vůli úplnosti poznamenávám: podľa medzinárodnej konštelácie v roku 1944 iný v Bratislave akreditovaný diplomat, alebo konzulárny zástupca túto funkciu vykonávať nemohol – pri čom na tunajšom Švédskom konzuláte okrem iného funkcionára nebolo – osobnú imunitu som ako tunajší štátny príslušník nemal a riadne plnenie zvláštneho úkolu, ktorý mi bol sverený vyžadovalo môj stály pobyt v Bratislave a primerané vystupovanie navonok – mimo spoľahlivých kruhov – však aj úradný styk som obmedzoval na slovenské úrady a orgány a aj s nimi len na konzulárne veci. Najlepšie to charakterizuje výrok býv. predsedu vlády p. Dr. Štefana Tisu voči p. Dr. Jozefovi Kubalovi, tajomníkovi Ústredného združenia slovenského priemyslu, že som sa nikdy nezapojil do vtedajšieho režimu a voči tomu zastával negatívny postoj. Dodávam, že pre politickú nespoľahlivosť v roku 1944 Policajné riaditeľstvo mi nechcelo vystaviť zbrojný list /p. kol. Dr. Bujna/ a v roku 1945, v januári býv. ÚŠB odoprelo dať súhlas k predĺženiu cestovného pasu /p. Dr. Krajmer, NB/ a že býv. nemecké vyslanectvo od roku 1940 nedalo mi povolenie k cestovaniu do býv. Protektorátu a Nemecka, napriek tomu že vo všetkých prípadoch žiadosti som podal menom Švédskeho konzulátu.“*

Dňa 12. 9. 1945 ho Advokátska komora Bratislava zapísala do zoznamu advokátov so sídlom v Bratislave, pretože „neboli proti nemu námietky ani po stránke národnej ani politickej, preto žiadosti bolo vyhovené“. Matrika SAK, spis dr. Emila Stodolu, jun., Advokátska komora Turč. Sv. Martin 39/1935/II.

21 Matrika SAK, spis dr. Emila Stodolu, jun., Advokátska komora Turč. Sv. Martin 39/1935/II

K advokátskemu pôsobeniu a životu Janka Jesenského viac napr.: KERECMAN, P. – ČAPLOVIČ, M.: **Advokát Janko Jesenský, spisovateľ a legionár.** SAK/Univerzitná knižnica v Bratislave, 2014.

22 MATEJKA, M.: NKP Dom pamätný, Jesenský Janko. Architektonicko-historický výskum (ÚZPF 10491/1), 2018. PÚ SR Bratislava.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 15. júna 2020

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na ondrisova@sak.sk

alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

